

Vesel božič in srečno leto 1994!

Študijska knjižnica
DZ 05
SLOVENSKI
1993

070(436.5=863)

3005724

KOPRSKA OSREDNJA KNJIZNICA
RAVNE

COBISS

CELOVEC, ČETRTEK,
23. DECEMBER 1993

Letnik XLVIII.
Štev. 51-52 (2735)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev

P. b. b.

**SLOVENSKI
VESTNIK**

Drage bralke, dragi bralci!

Pa je spet leto naokoli. Kakor verjetno vsi izmed vas, smo tudi na uredništvu doživljali lepe, vesele, a tudi manj lepe in manj vesele trenutke.

Ne nameravamo razlagati svojih križev in težav, čeprav jih je za dobršen koš, a zdi se nam potrebno, da se zdaj in na tem mestu v prvi vrsti zahvalimo vsem dopisnikom, ki so med letom pomagali, da je bil naš časopis informativen in zanimiv. Kaj bi brez Ede Velikove, naše športne poročevalke, brez Marka Trampuscha, brez Frančka Lasbaherja, ki piše strokovna poročila, brez naših stalnih komentatorjev Krisitjana Schellandra, Francija Zwittera ml., varuha slovenske besede Janka Messnerja, Štefke Vavti, poročevalcev Neži Povšetove, Jožeta Blajsa, Mihe Travnika in še mnogo drugih. Naj mi oprostijo tisti, ki jih ne imenujem posamezno.

Je že tako, da razna poročila včasih izzovejo odobravanje, drugič spet kritiko, največkrat pa oboje. Nekateri so nad poročilom navdušeni, drugi ga odklanjajo. Zagotavljamo pa vam, da je naše najvišje načelo resnica in objektivnost.

Med letom se je zgodilo marsikaj, tako na političnem kot tudi na kulturnem področju med koroškimi Slovenci. Naš list, kot glasilo Zveze slovenskih organizacij, ima svojo jasno politično linijo, ki pa nikakor ne izključuje drugačermislečih. Vsak dobronameren (in manj dobronameren) članek, vsako pismo bralcev smo dosledno objavili, razne v primeru, če je bilo osebno žaljivo.

V teh dneh ste dobili tudi položnice za poravnavo letne naročnine. V zadnjih nekaj letih dobivamo iz Slovenije precej manj denarja kot prej, zato smo tudi od Vašega denarja zelo odvisni. Čim prej boste poravnali naročnino, tem manj bo „škripalo“ pri nas v knjigovodstvu.

V upanju, da nam boste ostali zvesti tudi v bodoče, vas vsi skupaj pristrčno pozdravljamo, predvsem pa vam želimo veselo praznovanje božičnih praznikov in novega leta, v tem slednjem pa zdravja, uspehov in osebne sreče!

Uredniki

Sonja Wakounig
Sonja Wakounig

Jože Rovšek
Jože Rovšek

Franc Wakounig
Franc Wakounig

Vsem bralkam in bralcem,
članicam in članom,
sodelavcem, prijateljem in somišljenikom

želijo

*prjetne praznike
in srečno
novo leto 1994*

Uredništvo in uprava
SLOVENSKEGA VESTNIKA

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

ZVEZA SLOVENSkih ŽENA

ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENCEV

ZVEZA KOROŠkih PARTIZANOV

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA

ZVEZA SLOVENSkih ORGANIZACIJ
NA KOROŠKEM

Obvestilo

Bralce obveščamo, da bodo prvo številko v novem letu prejeli v petek, 7. januarja 1994.

Foto na naslovni strai Hanzi Weiss, Bjelašnica

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski
časopis
koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30, 33, 34 in 40, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki/Redakteure: Jože Rovšek, Sonja Wakounig, Franc Wakounig

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30, 33 in 40, telefaks 0463/51430071.

Letna naročnina: za Avstrijo 370 šil. (za penzioniste 280 šil.); za Slovenijo 1500 SIT.

Iz vsebine:

- Komentar Tomaža Ogrisa k aktualnemu položaju str. 2
- Intervju s predsednikom ZSO in predsednikom sosveta dr. Marjanom Sturmom str. 3
- Predsednik Gospodarske zbornice Slovenije na obisku na Koroškem str. 4
- O odnosih med manjšino in matičnim narodom str. 5
- Pogled na leto 1993 – dr. Franci Zwitter ml. str. 6
- Intervju s parlamentarko Zelenih Terezijo Stoisić str. 7
- Premiera Andersenove pravljice v Škocijanu str. 8
- Otroci iz Rakošina (Ukrajina) str. 9
- Kulturne novice str.10 in 11
- Stran za ženske – Se bojimo svoje telesnosti? str.12
- Stran za otroke – Ali tudi vaš oče zajtrkuje časopis? str.13
- Intervju z jubilentom Janezom Wutte-Lucem str.14
- Dileme koroške zgodovine; Lutkarji iz Šmihela str. 16
- Občni zbori, kultura str.17
- Športni pregled str.19
- Nagradna križanka str.20

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
ČETRTEK
23. DEC.
1993

Letnik XLVIII.
Štev. 51-52

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
40 tolarjev
P. b. b.

Deželna nagrada za J. Ciesciutija

Med letošnjimi dobitniki koroške deželne kulturne nagrade je tudi Johannes Ciesciutti iz Resnice. Nagradjenec, ki trenutno živi v domu za starejše občane v Borovljah, ima za sabo zanimivo življensko pot. Doraščal je v Ameriki, po vrnitvi domov se je zaposlil kot cestni delavec in zaradi svoje sle po branju in pisanju oz. pesnikovanju se ga je kaj kmalu prijel priimek „barabarski pesnik“. V svojih pesmih je znal in zna mojstrsko izpovedati svoje občutke kot težak, kot „baraba“.

Otroci in kultura

Kaj naj bo primernejše za prvo stran božične številke časopisa kot otroci? In to še taki, ki pripravljajo predstave in tako – vede ali nevede – skrbijo za našo lepo besedo.

Najmlajša lutkovna skupina iz Šmihela v Podjuni je prejšnji teden pokazala svojo zadnjo predstavo in tudi z njihovo pomočjo je postal njihov kraj koroškega lutkovna prestolnica.

Srbija: Milošević bo ostal na oblasti – nizka volilna udeležba

BEOGRAD. Milošević bo še naprej ostal na oblasti, tako imenovana demokratična opozicija je dosegla lep uspeh in ekstremno-nacionalistične stranke Šešlja in „Arkana“ Ražnjatovića so doživele polomijo. To so, na kratko rečeno, politični izsledki in rezultati nedeljskih parlamentarnih volitev v Jugoslaviji.

Volitve v Srbiji so tekale pod geslom: „Vsak proti vsakemu in vsi proti Miloševiću“. A stara lovška modrost, da je veliko psov zajčja smrt, se ni uresničila, ker je opozicija, demokra-

tična in radikalno-nacionalistična, hajkala v prvi vrsti samo sebe in le za nameček, tako ob robu, še Miloševićeve socialiste. Sad te sprtosti, ki je ideološko pogojena in zato povsem normalna in docela nepremostljiva, je, da bo Milošević še naprej kot močni mož krojil usodo Srbije, Jugoslavije in sodoščal o razvoju v Bosni, na Hrvaškem in tudi v Makedoniji. Milošević pa bo prav zato, ker ga sedaj tudi nacionalistično radikalna cokolja v osebi Vojislava Šešlja ali „Arkana“ Ražnjatovića ne bremeni več,

oba sta zgubaša volitev, tudi za svetovne politične centre, najsi so to zapadni ali vzhodni, ostal edini realni in priznani pogajalski in pogovorni partner in možen garant miru. Torej bo kljub vsem embargom ostal politična stalnica v diplomatski in politični igrici na jugoslovanski šahovnici.

Miloševićevi socialisti so zgrešili sicer absolutno večino, z več kot 40 odstotki glasov pa so dosegli relativno večino, ki je še toliko bolj trdna, ker je opozicija kljub večini glasov med seboj na nož in smrt sprta.

Vse kaže, da bo srbski predsednik moč opozicije dodatno tako oslabil, da bo eni od strank ponudil sovladavino, pač nekaj mest v vladi. Najverjetneje bo to Demokratična stranka, ki je dosegla 31 poslancev v parlamentu.

Socialisti so dosegli nad 40 odstotkov, opozicijska zveza DEPOS Vuka Draškovića, Srbska radikalna stranka Vojislava Šešlja in Demokratična stranka pa skupno nekaj več kot 50 odstotkov. Druge stranke niso prišle v parlament.

F.W.

Kompromis Evropska unija – Avstrija

BRUSELJ. Tik pred božičem so pogajali Evropske unije in štirih držav, ki želijo v evropsko skupnost, dosigli v Bruslju soglasje v pomembnih točkah, važnih za pot „v Evropo“. Na ministrski ravni so na primer odključane točke zaščita okolja in deli maastrichtske pogodbe. S tem je 13 od 29 pogajalskih točk urejenih, dvanajst odprtih točk naj bi bilo pozitivno rešenih v prvih tednih novega leta. Med nje sodijo prosti promet kapitala, raziskovanja, carinska unija, zunanja trgovina in regionalna politika. S tem so pogajanja o ostalih točkah bistveno olajšana, čeprav je Španija zaradi svoje monetarne politike nasprotovala reševanju točk so to monetarna in carinska unija, skupna zunanja in varnostna politika, pravosodje in notranje zadeve. Avstrijski zunanji minister Mock je poudaril, da nevtralnost sploh ni več tema pogajanj.

Najtrši orehi prihodnjih pogajanj pa bodo kmetijstvo, tranzit in drugi stanovaljski sedež. Kompromis pa je bil dosežen v zadevi strogih avstrijskih ekoloških predpisov. Veljali bodo še štiri leta. Evropska unija pa naj bi v tej svoje predpise poosttrila.

Vabilo na Novoletna koncerta

v Šentprimoz, v četrtek,
2. januarja 1994,
ob 14.30 uri,
v kulturnem domu „Danica“
Sodelujejo: otroški zbor
SPD „Danica“, MePZ
„Srce“, MePZ „Danica“,
Vokalni ansambel Charint-
hia, Landskron, Vokalno-
instrumentalna skupina
iz Ukrajine

Prireditelj:
Slovensko prosvetno
društvo „Danica“
v Šentprimozu

Izkupiček je namenjen
dobrodelnim projektom v
Ukraini

v Bilčovsu, 2. 1. v avli ljud-
ske šole, ob 19.30
s komorno pevko Dagmar
Schellenberg (sopran) iz
Berlina; korepetitor:
Andrej Goričar
Prireditelj: SPD „Bilka“

11 mesecev civilne službe

Še pred prazniki hočeta vladni stranki dokončno spraviti s političnega prizorišča ponesrečeno diskusijo o civilni službi. Kot je jasno, zahtevata ljudska stranka in njen obrambni minister Faßlabend podaljšanje civilne službe na dvanajst in več mesecev, socialisti pa so proti taki ureditvi. Kompromisni predlog zgleda tako, da bojo s 1. januarjem 1994 podaljšali civilno službo od deset na ednajst mesecev, pri čemer bodo civilniki na podlagi formule „10 plus 30 dni“ lahko odslužili ednajsti mesec tudi kasneje. Sploh ne bo civilni službi slabše pisalo, ker bojo pogoje poosttrili in črtali prispevek za hrano in obleko, hkrati pa bojo dnevnice za vojake dvignili od 2000 na 3000 šilingov mesečno.

Žirinovskij na Koroškem

Ne samo nemškonacionalci in pripadniki rjave ideologije se počutijo na Koroškem dobro, tudi glava ruskih antisemitov in desnoekstremni politik ter ruski nacionalist s priimkom „ruski Hitler“, Vladimir Žirinovskij, vodja ruskih liberalnih demokratov ima tu prijatelje. Na povabilo labotskega lesnega trgovca Neuwirtha je prišel včeraj preko Dunaja v našo deželo in ob redakcijskem zaključku SV imel v Bolšperku tiskovno konferenco. Žirinovskij ima odlične stike z desnoekstremnim predsednikom nemške narodne unije in izdajateljem razvpite „Deutsche Nationalzeitung“ Gerhardom Freyem.

V Rusiji se kaže koalicija med Žirinovskim in komunisti. Oboji hočejo na novo vzpostaviti sovjetski imperij.

Slovenska prosvetna zveza

vabi na

42. Slovenski ples

v soboto,
8. januarja 1994,
ob 20. uri v veliki dvorani
Doma sindikatov
v Celovcu.

Za ples bosta igrala ansambel
„Zlati zvoki“
in Alpe Adria sekstet.

Rezervacije miz pri SPZ na tel. (0463)
514300-20, vstopnice v obeh slovenskih
knjigarnah in pri društvenikih

Kaj premore mirovna vzgoja?

Avstrijski študijski center za mir v Solunaku/Stadtschlaining na Gradiščanskem je skupaj z ministrstvom za pouk in prosveto priredil od 12.–19.12.1993 mednarodni seminar na temo »Mirovna vzgoja – Manjšine v centralni Evropi«. Seminarja so se udeležili učitelji/učiteljice za zgodovino iz Slovaške, Madžarske in Avstrije. Nejasno pa je ostalo, zakaj pristojni ministrstvi v Ljubljani in Zagrebu nista omogočila, da bi na seminarju sodelovali tudi učitelji/učiteljice iz Slovenije in Hrvaške. Nekateri so vedeli povedati, da sta tematika seminarja in izbor referentov bila vzrok nepričakovane odsotnosti hrvaških in slovenskih kolegov/kolegic. Cilj seminarja je bil, da bi udeleženci/udeleženke razpravljali/e o situaciji manjšin v svojih deželah in izdelali/e koncepte mirovne vzgoje za svoje šole. Razprave o posameznih državah so bile predvsem zaradi tega zelo živahne, poglobljene in prizadete, ker so bili/e učitelji/učiteljice iz Slovaške in Madžarske pripadniki/pripadnice narodnostnih skupin – kot Romov, Nemcev, Madžarov in Ukrajincev.

»Mirovna vzgoja je luksuz!«

Iz poročil je bilo slišati, da mirovna vzgoja v šolskem življenju novih demokracij nima

ugleda in jo imajo za luksuz. V središču šolskih prizadevanj so predmeti, ki zahtevajo napor in uspeh; npr. matematika, tuji jeziki. Šola naj bi spoznala, da nova politična situacija zahteva vidne storitve, ki naj bi bile dokaz zmogljivosti novonastalih držav za tržno gospodarstvo. Trenutno ni časa, da bi se šolstvo oziralo na skupine in ljudi, ki so socialno, kulturno ali gospodarsko prikrajšani. Prav tako tudi ni političnega vzdušja, da bi se ukvarjali s preteklostjo in razčistili odnos do minulega političnega sistema. Sedanje šolsko delo je usmerjeno na »nacionalno produktivnost in zmogljivost« in zato je treba iztegniti vse, kar ne služi splošni storilnosti. Strpnosti za solidarno in mirovno ravnanje manjka. Pomiritve s preteklostjo ni treba, ker je prinesla družbeno nerazvitost, nesvobodo in zatiranje. To je večinsko mnenje, ki je zaenkrat primerno za družbo v novih demokracijah.

Za udeležence/udeleženke je bilo presenetljivo, ko so podobne paralele odkrili takoj v neposrednem povojnem času v Nemčiji in Avstriji. Takratno politično geslo je bilo družbena in gospodarska obnova, ki je od prebivalstva zahtevala brezpogojno pripravljenost za napor in dosežek. Tako v politični preobnovi kot pri izobraževalnem delu za ukvarjanje s preteklim naci-

ističnim režimom ni bilo prostora in razpoloženja. O potrebi mirovne vzgoje so kvečjemu razpravljali le tisti, ki so utrpeli najhujšo bol. Bilo je treba kar se da hitro pozabiti in izpodrinuti zgodovino. Ravno to površno soočanje s preteklostjo je med

Vladimir Wakounig

drugim tudi vzrok, da zahodne demokracije v povojnem obdobju narodnostnih manjšin niso imele za bistven del lastne družbe. Kakor je šla v zavesti prebivalstva zgodovina nacistične strahovlade v pozabo, tako so pozabili na eksistenco marsikaterih obrobni skupin. Zdi se, da se nove demokracije pri svoji obnovi in svojem soočanju s preteklostjo preveč zgledujejo po zahodnih modelih.

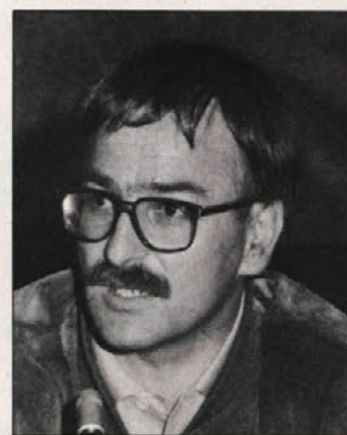
Šola in nacionalistično zgodovinsko

Pretrajali sta bili poročili zagrebških univerzitetnih profesorjev o jugoslovanski tragediji. Vojna v bivši Jugoslaviji ima jasen cilj: namreč uničiti multietnično družbo. Zato so bili najhujši napadi na tiste regije in tista mesta, ki so najbolj izžarevala medetnično in medkulturno življenje. Žrtve te vojne so pravzaprav manjšine, ki so postavljene največjemu politič-

nemu pritisku. Manjšine so postale objekt, s katerim manipulirajo vlade. Srbi na Hrvaškem so žrtve, s katerimi manipulira vlada v Beogradu. Hrvati v Bosni so žrtve, s katerimi manipulira vlada v Zagrebu. Manjšine so samo še karta v rokah posameznih vlad, ko gre za takoimenovano mirovno pogajanja.

Skoraj v vseh novonastalih državah pa je opažati nacionalistično zgodovinsko, ki se opira na tradicijo in išče nacionalne mite. Nacionalistično zgodovinsko ne pozna kronologije, marveč mu gre za medsebojno obračunavanje. Iznajdene tradicije in štetje žrtev sta vodilna motiva za hujkanje in mobiliziranje ljudstva.

Šola kot javna izobraževalna institucija je zgubila vsako možnost, da se izogne nacionalni vzgoji. Mirovna vzgoja kot vzgoja k sožitju in medetničnemu povezovanju nima šans, da bi presegla narodnostne meje. Kot so učitelji/učiteljice služili/e v komunističnih sistemih komunistični ideologiji, tako so danes v službi nacionalistične ideologije. »Politična vzgoja«, ki se mu mora podrediti tudi šolska izobrazba v novonastalih državah, je uveljavljanje gesla »Mi smo mi«. To ozko pojmovanje izobrazbe vodi tako daleč, da posamezne narodnostne skupine menijo, da jim ni treba biti strpen do drugih.

Nacionalno gledanje na družbo in državo je v celoti spremenilo zgodovinsko in pouk zgodovine. Skoraj ni več pouka, ki bi se bavil z zgodovino, ki je skupna različnim narodom. V ospredju je zgodovina ločevanja, zgodovina, ki je usmerjena proti drugim. Za tak pouk je treba iskati slike, ki druge narode kažejo kot sovražnike, okupatorje, nasilneže in ogroževalce.

Zadnja dva dni so udeleženci/udeleženke imeli/e možnost, da spoznajo in preverijo različne koncepte mirovne vzgoje. V ta namen, so se napotili v neposredno okolico Solunaka, kjer so skušali najti sledove manjšin. Za marsikatero je bilo novo, da so Židje v tej regiji Gradiščanske bili še pred nekaj desetletji ugledna in gospodarsko pomembna skupina. Priča židovskega prebivalstva je danes samo še pokopališče. V pogovorih z ljudmi iz Solunaka so učitelji/učiteljice konkretno spoznavali/e zgodovino kraja in položaj manjšin, ki živijo v tem kraju.

Geslo se lepo sliši. Prišli so mi že dvomi, če ga nisem polomil, da nisem glasoval ZA. Kdo pa ni za demokracijo? Vprašanje bi zaslužilo stoddostno pritrdilo, tudi če Grilc z odgovori ne bi bil povezal svojega političnega preživetja.

Iniciatorji ali tisti, ki so jim besede položili v usta, so očitno drugo mislili, kot govorili. Etnična zbornica kot neodvisno, samoupravno, avtonomno zastopstvo slovenske narodne skupnosti na Koroškem po zamisli profesorja Pernthalerja in naročnikov, nekdanjega deželnega glavarja Haiderja in Narodnega sveta, ne bo osnova vzajemnosti in slege med bolj in manj zavednimi koroškimi Slovenci ali slovensko govorečimi Korošci. Če so pobudniki resni, je sedaj vrsta na njih, da predložijo nove zamisli.

Ni dvoma, da potrebujemo usklajevalno telo. To naj ugotavlja, kaj so resnični interesi ljudi, ki jih zastopniki menijo zastopati. Nevzdržno se mi zdi, da želje in potrebe bolj ali manj demagoško oblikuje funkcionarska elita, ki najde dostop le do najbolj kremenitih Slovencev.

Do večje vzajemnosti bo mogoče priti le sporazumno. Kompromis in popustljivost v očeh »zavednih« ne sodita med najlepše vrline. Alternativa pa je v vsakem primeru tragična. Končno bo treba razumeti, da se pač včasih ne razumemo, biti

si moramo edini v tem, da si včasih nismo edini. Ko to ne bo več povod za razcep in sovraštvo, potem smo zares dosegli visoko stopnjo politične kulture. Manjšinska vprašanja in njihovo reševanje so v prvi vrsti vprašanja odnosov do večine. Člen 7, zakon o narodnih skupnostih z ureditvami glede topografskih napisov in uradnega jezika vred, razni sklepi o boljši dvojezični predšolski in šolski vzgoji, o boljši medijski oskrbi in še kaj ostanejo besede v bolj ali manj uglednih dokumentih, dokler ni sprejemljivosti pri večini. Kij in mesarica sta dobro služila Martinu Krpanu, v demokratski družbi pa nista primerno orodje. Treba je veliko osveščanja in prepričevanja. Za večanje akceptance so potrebni prijatelji in zavezniki predvsem na strani večine. Če zaškrlije, se v nasprotnem pri-

meru hitro vse prevrže na slabše. (S skrbjo opazujem, kako se krha vzorna manjšinska ureditev, ki jo je Slovenija rešila iz komunističnih časov.) Vrtičkarstvo lahko posreduje kratko srečo, neprimerno pa je za urejanje sožitja. Tudi na to je treba pomisliti pri iskanju novega zastopstva.

Ne vem, ali bo mogoče v kratkem najti rešitev, ki bi bila za vse sprejemljiva. Lahko se zgodi, da bo ena organizacija (od vseh organizacij avstrijskih narodnosti se le Narodni svet ogreva za tovrstno zastopstvo) uredila svojo etnično zbornico. Manjšina bi bila v tem primeru zares deljena v zbornične Slovence na eni strani in navadne slovensko govoreče in dvojezične Korošce na drugi. Zanimivo bo gledati, kako se bo potem opredeljevala »matična dežela na sončni strani Alp«.

KOMENTAR

Tomaž Ogris

Demokratsko zastopstvo

Zaenkrat je sosvet pri uradu zveznega kanclerja edino delujoče usklajevalno telo in reprezentativno zastopstvo slovenske narodne skupnosti na Koroškem in bo nemara še dalj časa ostalo. Marjan Sturm je postal predsednik in se je s tem znašel pred odgovornimi nalogami. V sosvetu zlepa ni neumnih predlogov in lepo je, da člani gremija pridno dvigujejo roke. Ali je s tem delo zares opravljeno? (Sosvet gradiščanskih Hrvatov je na prvem zasedanju imenoval delovno skupino, ki bo skrbela za obveščanje in osveščanje večine.) Lahkotno »poslavljanje« sklepe (v nemščini tako pravijo) privede do tega, da jih ne jemljejo dovolj resno. Kaj to pomeni? V konstruktivnem dialogu bo treba iskati izravnavo interesov med zagovorniki in nasprotniki zaščitnih ukrepov.

Integracija v večinske politične strukture in zastopstvo v zakonodajnih telesih pa sta druga reč. Identiteta koroškega Slovenca je večplastna. Tako imenovani narodnostni interes obsega le majhen sektor med ostalimi življenjskimi interesi. Ti se tudi med Slovenci razlikujejo. Težko si morem misliti, da bi imela veleposestnik iz Kort in tovarniški delavec iz Sinče vasi, ki z delom svojih rok komaj preživlja sebe in družino, enake gospodarske in socialne interese.

Delovna skupnost »Avstrijske narodnosti v SPÖ« je nastala iz dejstva, da živimo v pisnem svetu različnih misli in gledanj. V svojih prizadevanjih je dosegla vsaj delne uspehe. Eden med njimi je ta, da ima Ana Blatnik dobre izgleda, da pride do mandata. Vsi bi se lahko veselili. Če kdo zares želi Slovenko v deželnem zboru, je samo treba, da jo voli. Bi človek mislil! Vse polno je zavisti. Nismo še presegli miselnosti, ki se izraža v želji, da bi sosed razbil lepi avto in da bi mu crknila krava. Kdaj bomo drug drugemu privoščili dobro?

Take so moje želje ob prazniku miru in na pragu v novo leto, ki ga prestopamo z upanjem in bojaznijo hkrati. Prvo pa je zdravje, mir in zadovoljstvo.

SV: Za predsednika sosveta ste bili izvoljeni v tajnih volitvah. Nekateri trdijo, da Vas je podprla FPÖ?

Sturm: Moj predhodnik dr. Grilc je bil pred štirimi leti izvoljen za predsednika sosveta z glasovi NSKS, ÖVP, FPÖ in cerkve. To se ve, ker so bile tedaj volitve javne. Tokrat smo se odločili za tajno glasovanje, tako da ni jasno, kdo je volil koga. Seveda pa so dopustna domnevanja.

SV: Kakšna bodo težišča dela sosveta?

Sturm: Najprej je treba ugotoviti, da je predsednik sosveta le eden izmed njegovih šestnajstih članov. Delo sosveta bodo oblikovali vsi člani sosveta in ne le predsednik. Zato seveda lahko govorim le o svojih gledanjih in predlogih, ki jih bom vnesel v sosvet. Prav zaradi tega sem zelo zadovoljen, da je NSKS le imenoval svoje člane, ker je s tem zagotovljeno, da bo sosvet deloval v polni zasedbi. Sicer bi se svet lahko konstituiral tudi brez članov NSKS, toda tako je bolje. Ne nazadnje zaradi tega, ker bodo predstavniki NSKS lahko vnesli v sosvet svoja gledanja glede zastopstva ipd.

Zaenkrat je pač sosvet tisti forum, kjer so zastopani vsi politični faktorji večine in manjšine. Dokler nimamo alternative k sosvetu, ne vidim razloga, da bi ta forum negirali.

SV: Predstavniki NSKS kritizirajo, da oblasti sklepov sosveta niso upoštevali.

Sturm: To tako ne drži. Res je, da nekaj pomembnih sklepov še ni bilo uresničenih. Res pa je tudi, da so oblasti nekatere sklepe že uresničile. Ne smemo pa gledati na sosvet statično. Iluzorno bi bilo misliti, da bo sosvet čez noč uresničil vse želje manjšine. Upoštevati moramo dejstvo, da deluje sosvet šele štiri leta, prej pa smo ga nad deset let bojkotirali. Zato mislim, da bomo v novem mandatnem obdobju naredili nekaj korakov naprej. Seveda pa z glavo skozi zid tudi v novem mandatnem obdobju ne bo šlo.

SV: Kakšna bodo Vaša težišča?

Sturm: Mislim na tri vsebinske sklope:

1. Delo sveta mora postati bolj transparentno. Zato bom meseca januarja povabil vsa društva, ki so zaprosila pri uradu zveznega kanclerja za finančno pomoč, na posvet, na katerem naj bi skušali skupaj uskladiti predlog za razdelitev finančnih podpor posameznim društvom. Lepo bi bilo, da bi tedaj že vedeli za višino podpor, ki jih bo dala Republika Slovenija, tako da bi lahko to upoštevali pri predlogu, ki ga bomo predložili sosvetu začetek meseca februarja.

2. Na seji sosveta meseca februarja bom predlagal, naj bi imel sosvet letno dve seji na Koroškem in sicer v dvojezičnih občinah. Na seji bi povabili tudi

predstavnike lokalnih političnih strank in kulturnih društev, tako da bi na licu mesta lahko razpravljali o tem, kako konkretno funkcionira sožitje, kaj je treba urediti ipd.

3. Smiselno se mi zdi, da intenziviramo kontakt do predsednikov deželnozborskih strank, da že pred formalnimi sklepi sosveta najdemo njihov pristanek. Kajti iz preteklosti vemo, da po-

dobro predloge za rešitev vprašanja dvojezičnega otroškega varstva. Na žalost skupina za pripravo novele zakona o narodnih skupinah, ki jo je vodil dr. Apovnik, svojega dela ni opravila. Zaradi tega imamo tudi to neplodno razpravo o zastopstvu manjšine. Zato mislim, da bomo to skupino spet reaktivirali z namenom, da pripravi predlog za novelo zakona o narodnostnih

manjšina določeno odgovornost za to vzdušje v deželi. Manj ko se bodo ljudje bali, bolj se bodo posluževali jezikovnih in kulturnih pravic. Pogoji zato pa je, da razbremenimo ljudi narodnostne priznavalne prisile. Dvo- in večjezičnost kot evropski izziv, dvo- in večjezičnost kot samoumevna vstopnica v prostor Alpe-Jadran, to se mi zdi zanimiva perspektiva. Zato potrebujemo depolitizacijo jezikovnega vprašanja. V tem smislu moramo graditi sožitje v deželi.

SV: Toda v tem vprašanju manjšina ni usklajena. NSKS danes zagovarja priznavno prisilo in etnično homogenizacijo z namenom, da bi dosegel politično zastopstvo v zakonodajnih telesih. Ob tem se sklicuje na manjšinsko rešitev v Sloveniji in na predloge FUEV. Kako boste to reševali?

Sturm: Prvič je treba ugotoviti, da ima vsaka manjšinska situacija svojo specifičnost, ki jo je treba reševati specifično.

Na drugi strani pa je tako, da se danes v Evropi razpravlja o različnih modelih manjšinske zaščite. Svet Evrope npr. govori o manjšinskih pravicah kot kulturnih človekovih pravicah ipd. Dejstvo je, da koroški Slovenci v tem vprašanju niso enotni in tudi ne morejo biti enotni. ZSO npr. zagovarja integrativni model zastopstva. Na ta način je bila izvoljena Terezija Stoisic na listi Zelenih v avstrijski parlament, na ta način kandidira Ana Blatnik na listi SPÖ za deželni zbor. Slovenska manjšina na Koroškem je premajhna, da bi

tivno. Zato mislim, da bomo v začetku naslednjega leta stopili v stik z zveznimi oblastmi z namenom, da najdemo rešitev za razširitev radijskih in televizijskih oddaj oz. za sprejem televizijskega signala RTV Slovenije.

Če pomislimo, da je Svet Evrope sprejel evropsko čarto regionalnih in manjšinskih jezikov, v kateri podpira dvojezične radijske in televizijske oddaje in če nadalje pomislimo, da je Republika Avstrija to čarto že podpisala, potem sem prepričan, da bomo prišli v tem vprašanju korak naprej.

Kar se tiče dvojezičnih otroških vrtcev, pa bomo morali stopiti v kontakt z deželnimi oblastmi. Toda tudi v tem vprašanju imamo v evropski čarti Sveta Evrope močno oporo.

SV: Kot predsednik ZSO ste se zavzeli za razširitev dvojezičnega pouka na četrty razred. Ustavno sodišče je pritožbo odklonilo. Kako bo šlo v tem vprašanju naprej?

Sturm: Ustavno sodišče je pritožbo odklonilo iz formalnih razlogov. Prizadeti so pritožbo ponovno vložili. Zato mislim, da bi bilo pametno, da se v sosvetu povežemo z ministrstvom za pouk in morda najdemo rešitev, ki bi bila zadovoljiva. V tem primeru si lahko predstavljam, da bodo prizadeti pritožbo umaknili. Vsekakor bomo tudi v tem vprašanju iniciirali pogovore z ustreznimi organi na Dunaju.

SV: Dobili smo vtis, da zelo pozitivno vrednotite sosvet. Pred nekaj leti pa ste ga ocenjevali zelo negativno. Zakaj ta razlika?

Transparenca in odprtost

Razgovor s predsednikom sosveta dr. Marjanom Sturmom

Konec novembra 1993 je bil za predsednika sosveta za slovensko narodno skupnost pri uradu zveznega kanclerja v tajnih volitvah izvoljen dr. Marjan Sturm.

Dr. Sturm bo predsedoval sosvetu naslednja štiri leta.

V razgovoru s Slovenskim vestnikom je dr. Sturm povedal nekaj misli o bodočem delu sosveta.

trebujemo ta pristanek. Ni pametno, da sosvet sprejema sklepe, o katerih predsedniki strank nič ne vedo. Zato upam, da bodo predstavniki strank v sosvetu tudi intenzivirali kontakt do svojih strankarskih vrhov. Isto velja seveda tudi za predstavnike parlamentarnih strank na Dunaju.

SV: V prejšnjem mandatnem obdobju ste ustanovili delovno skupino, ki naj bi pripravila osnutek novele zakona o narodnostnih skupinah. Boste v tem mandatnem obdobju to delovno skupino reaktivirali?

Sturm: V prejšnjem mandatnem obdobju smo imeli nekaj takih podskupin. Tako je npr. skupina za otroške vrtce, ki jo je vodil pliberški župan Grilc, pripravila

skupinah. Ta skupina bo morala sodelovati tudi z drugimi sosveti, kajti zakon o narodnostnih skupinah velja za šest avstrijskih manjšin. Z njimi skupaj bo treba najti usklajen predlog za novelo zakona o narodnostnih skupinah, ki ga bomo potem predložili avstrijskemu parlamentu. Mislim pa tudi na druge podskupine, ki naj bi skrbele npr. za informativno dejavnost ipd.

SV: V Vaših izjavah smo zasledili, da poudarjate izboljšanje političnega vzdušja v deželi. Kaj mislite s tem?

Sturm: To je vprašanje, ki se mi zdi zelo pomembno. Kajti iz izkušenj vemo, da je konzumacija manjšinskih pravic v veliki meri odvisna od konstruktivnega vzdušja v deželi. Zato ima tudi

lahko uveljavila model, ki ga prakticirajo npr. na Južnem Tirolskem, kjer so Južni Tirolci večina. Bojim se, da NSKS-ovskega predloga ne bo mogoče uresničiti brez etničnega katastra. Vsekakor bo to treba temeljito preučiti v sklopu sosveta oz. podskupine znotraj sosveta.

SV: Ob Vaši izvolitvi ste poudarili, da se boste zavzeli za uresničitev vprašanja razširitev radijskih in televizijskih oddaj na avstrijski radioteleviziji in za rešitev vprašanja dvojezičnih otroških vrtcev.

Sturm: Dejstvo je, da sta ti dve vprašanji zelo pereči. Sosvet je že izdelal uresničljive predloge. S strani avstrijskih oblasti smo lahko zaznali določene signale, ki jih lahko interpretiramo poziti-

Sturm: Sosveta ne vrednotim pretirano pozitivno. Sem pa realist, da nimamo druge izbire in da je treba ta sosvet maksimalno izkoristiti za konstruktivno sožitje v deželi. Nihče nas ne ovira, da izdelamo nove, pametnejše predloge. Dokler teh ni, bomo pač morali živeti s sosvetom. Na drugi strani moramo tudi priznati, da tako slab ta sosvet spet ni.

Zato naj mi je dovoljeno, da ob koncu zaželim vsem koroškim Slovincem prijetne praznike in srečno novo leto. Predstavniki slovenskih kulturnih in drugih društev pa naj ne pozabijo, da do 15. januarja 1994 oddajo svoje finančne prošnje za leto 1994 pri Uradu zveznega kanclerja na Dunaju.

SV: Hvala za pogovor!

Obisk predsednika GZS Šusterja na Koroškem Tudi manjšina lahko bistveno prispeva h krepitvi gospodarstva

Koffler napovedal sklenitev sporazuma o coni svobodne trgovine

Predsednik gospodarske zbornice Slovenije Dagmar Šuster (v sredini) s predsednikom Zveze slovenskih zadrug Mihom Antoničem in Jožetom Jerajem, slovenskim generalnim konzulom v Celovcu

CELOVEC. Prvi uradni obisk predsednika gospodarske zbornice Slovenije (GZS) Dagmarja Šusterja s sodelavci pretekli teden na Koroškem je imel namen, vzpostaviti nove temelje za tesnejše sodelovanje med obema sosednjima državama v okviru katerega naj bi svoje mesto imelo tudi slovensko gospodarstvo na Koroškem. Konkretno v to sodelovanje naj bi bile vključene tako gospodarske strukture slovenske manjšine, kot tudi slovenske oz. mešane firme v Avstriji.

Posvet je bil pomemben za obe strani, saj so se predstavniki mešanih podjetij na Koro-

škem in gospodarstveniki manjšine lahko informirali o gospodarskem položaju Slovenije in načrti slovenske gospodarske politike, predstavniki GZS pa o problemih, ki težijo mešane firme in slovensko manjšino.

Koroški slovenski gospodarstveniki, med njimi predsednik ZSZ Miha Antonič in direktor Zveze Bank Habernik so poudarili svojo pripravljenost aktivnega vključevanja v gospodarske tokove na Koroškem kot tudi v Sloveniji, predstavniki slovenskih mešanih firm na Koroškem pa so poudarili predvsem potrebo

večje pomoči s strani slovenske gospodarske politike ter s tem v zvezi zahtevali ponovno ustanovitev gospodarskega predstavništva Slovenije v Celovcu.

Predstavniki mešanih podjetij so v okviru posveta, ki ga je organiziral generalni konzul RS v Celovcu Jože Jeraj – poleg predsednika Šusterja sta s strani GZS sodelovala še Roman Veras in Janez Bedina – predvsem poudarili tudi pozitivno vlogo Zveze Bank v Celovcu, ki da jim je v nasprotju z drugimi avstrijskimi bankami vedno zanesljiv partner, predvsem ko gre za večje investicije oz. tozadevno jamstvo. Glede težav, v katere so v

zadnjem času zašle nekatere teh firm, pa je bilo poudarjeno, da so zato soodgovorni predvsem partnerji v Sloveniji in deloma tudi slovenska gospodarska politika.

Predsednik GZS Šuster je tako glede gospodarskih struktur manjšine kot tudi mešanih firm dejal, da gre tu za pomembno področje, katero je treba v bodočnosti še krepiti. Predvsem mešanim podjetjem je bilo namenjeno opozorilo, da bodo le-ta morala preveriti svoje koncepte, kajti pogoji so se iz znanih razlogov temeljito spremenili. Samo upoštevanje teh spremenjenih razmer bo vodilo tudi do pozitivnih učinkov“ je poudaril Šuster.

Glavna tema prvega uradnega srečanja Šusterja s predsednikom koroške trgovinske zbornice Karlom Kofflerjem je bilo gospodarsko sodelovanje med Slovenijo in Avstrijo, s posebnim poudarkom na Koroško. Le-ta je namreč v zadnjih letih postala drugi največji izvoznik v Slovenijo.

Pogovor se je iztekel z optimistično napovedjo predsednika Kofflerja, ki je še za leto 1994 napovedal dokončno sklenitev sporazuma med Slovenijo in Avstrijo o vzpostavitvi svobodne trgovinske cone, torej z izpolnitvijo zahteve, ki jo je Slovenija v preteklosti

pojmovala za najbolj potreben ukrep za odpravo izrazitega neravnotežja v zunanjetrgovinski bilanci z Avstrijo. Oba predsednika sta s tem v zvezi dejala, da bo letos medsebojna menjava blaga dosegla rekorden obseg okrog 900 milijonov dolarjev. Šuster je tu opozoril na dejstvo, da je v prvih desetih mesecih 1993 dosegel avstrijski izvoz v Slovenijo vrednost 447 milijonov dolarjev, slovenski izvoz v Avstrijo pa samo 255 milijonov dolarjev. Facit: Avstrija mora izboljšati pogoje za slovensko gospodarstvo na avstrijskem trgu, saj trenutno ni mogoče govoriti o enakopravnih pogojih.

Kot konkreten rezultat pogovorov med predstavniki obeh zbornic sta Šuster in Koffler na tiskovni konferenci še poudarila načrte o krepitvi medzborničnega sodelovanja, ki naj bi zajeli področja kot so to izobraževanje, promocija, poslovne borze, kadrovske izmenjave itd. Že z začetkom leta 1994 dalje pa bo koroška gospodarska zbornica v Kranju in Dravogradu prirejala govorilne ure, slovenska zbornica pa jih bo v Celovcu. Glede ustanovitve slovenskega gospodarskega predstavništva v Celovcu je bil Šuster optimističen, da se bo to zgodilo še v letu 1994.

Podprimo akcijo „Danice“ za

pomoč Zakarpatju

Med turnejo v Ukrajini so člani SPD „Danica“ dodobra spoznali deloma hudo revščino in bedo, ki tare tamkajšnje prebivalstvo. Predvsem otroci in bolni najbolj trpijo zaradi pomanjkanja. Najbolj primanjkuje zdravil, primernih oblačil in tudi šolskih potrebščin.

Takoj po vrnitvi iz Ukrajine je SPD „Danica“ odprla pri Posojilnici Škocjan (BLZ 39 104) poseben konto, na katerega lahko vplačate svoj prispevek za pomoč ljudem v Zakarpatju. Začetek decembra je

prva pošiljka pomoči, ki so jo zbrali člani „Danice“, že bila predana otrokom in šoli v Rakošinu blizu Užgoroda. A to je bila le kapljica v morje bede, potrebe in revščina so velikianske.

Kdor hoče podpreti dobrodelno akcijo „Danice“, naj svoj delež vplača na konto „SPD „Danica“ – Užgorod“, številka 104 110 185, pri Posojilnici Škocjan, BLZ 39104. Že vnaprej hvala za Vašo pomoč in Vaš prispevek.

Občinska seja Železna Kapla: Dela za čistilno napravo oddana

Kar 23 točk dnevnega reda, med njimi nekaj zelo važnih, so morali odborniki občine Železna Kapla-Bela obravnavati v petek, 17. decembra na občinski seji.

V osredju razprave je bila oddaja del kanalizacije in centralne čistilne naprave. Skupni strošek gradnje bo znašal 118 milijonov šilingov, glavni del bo prevzela STUAG.

Izgradnja kanala in čistilne naprave ter splošne podražitve pa že mečejo svojo senco na tarifno politiko občine. Prihodnje leto se bo zvišala pristojbina za vodo na 9 šilingov, za odplake pa na 33 šilingov. Po dokončani gradnji čistilne naprave bo cena za vodo v Železni Kapli narasla na 12 šilingov. Ta cena pa je pogoj za javne subvencije.

Turistično brezdvomno najbolj zanimive za Železno Kaplo so Obirske jame, lani jih je

obiskalo 75 tisoč ljudi. Vsled tega navala pa se je prometna situacija v grlasto ozki Železni Kapli zelo zaostila in bo treba dolgoročno najti modro rešitev. Zato je vest, da se stvari v zadevi Pavličevega sedla premikajo na boljše, vse razveselila.

O spominski plošči drugič

Enotna lista Železna Kapla je vložila vrsto predlogov, ki so skoraj vsi bili sprejeti.

Z dnevnega reda odmaknjen pa je bil njen predlog, naj bi na občinski hiši ali drugem javnem mestu namestili spominsko ploščo z vsemi imeni žrtev fašizma. SPÖ in ÖVP sta poudarili zasluge žrtev fašizma, vendar bi po njunem mnenju nameščanje nove table pomenilo odpiranje že zaceljenih ran pri obeh narodnostnih skupinah v občini. Vrh tega da stojijo spomeniki žrtvam fašizma na pokopališču pri Mariji v

Trnju, pri Peršmanu v Podpeci, pri Hojniku v Lepeni, na Rebrci in na Obirskem. Predlog je tudi občinsko predstavništvo odklonilo. Odbornik SPÖ Mihi Kuhar je bil proti odklonitvi predloga EL in je dejal, da ima Železna Kapla glede na število prebivalcev v Avstriji največ žrtev fašizma. 183 imen je vklesanih na spomeniku na pokopališču in 106 borcev za svobodo in žrtev vojne je za zasluge za osvoboditev Avstrije odlikoval zvezni predsednik. Avstrija je sprejela ostrejša zakone proti oživiljanju fašizma. Zato je Kuhar predlagal preložitve predloga na eno od naslednjih sej, medtem pa naj bi se vse stranke pogovarjale o njegovi vsebini. Predlog je bil soglasno sprejet. EL ga je podprla pod pogojem, da je stvar resno mišljena.

„Pri Podobniku“ je bil potem božični zaključek seje in letošnjega komunalnega dela.

p.k.

Monetarni problemi mlade R Slovenije

Na povabilo Posojilnice Zveze Bank in Slovenske gospodarske zveze sta v ponedeljek, 20. decembra predavala slovenskim in nemškogoovrečim koroškim bančnikom in gospodarstvenikom guverner Banke Slovenije, dr. Franc Arhar in Janko Deželak, direktor agencije za sanacijo bank. Uvodoma je direktor Zveze-Bank, Joza Habernik menil, da je v sosednjih državah vse preveč rezerviranosti do Slovenije in njenega bančništva, generalni konzul R Slovenije Jože Jeraj pa je pripomnil, da se moramo kot sosedje med seboj tudi gospodarsko bolje spoznati, okoli 500 avstrijskih firm v Sloveniji pa da je dokaz vse tesnejšega sodelovanja.

Arhar je (v nemščini) govoril o monetarni politiki Banke Slovenije in njenih učinkih na slovensko gospodarstvo. Na začetku svojih izvajanj je vrhovni varuh slovenske valute opozoril na razlike v monetarni politiki med Jugoslavijo in mlado republiko Slovenijo, ki se predvsem odražajo v inflacijski višini. Slovenija je po monetarni osamosvojitvi oktobra 1991, potem ko je Narodna banka Jugoslavije zaprla vse dokumentacije, morala začeti takorekoč pri ničli, kar morda

tudi ni bilo najslabše. Tako je bilo možno brez pridržkov oblikovati Banko Slovenije po evropskih smernicah kot neodvisno institucijo, odgovorno samo parlamentu. Banka Slovenije ni šla pot „šokterapij“, ampak je stavila na gospodarsko selekcijo z normalno inflacijsko politiko in s kontrolirano vsoto denarja v obtoku. Ta pot se je očitno obnesla. Leta 1991 je znašala letna inflacija 247 odstotkov, lani je padla na 93 odstotkov letno, letos pa se giblje okoli 24 odstotkov per anno. Arhar je pa takoj pripomnil, da je znatni lanski padec inflacije posledica zunanjetrgovinskega viška, ki ga letos ne bo mogoče doseči.

Banka Slovenije odločno zasleduje politiko eksportiranja in trgovinske izmenjave, in glavnina obrtnikov ter podjetij je to filozofijo tudi dojelo. Posledica te eksportno-orientirane politike je rast slovenskih deviznih rezerv in pa zaupanje v bančništvo. In prav tu se očitno kažejo precejšnji problemi, ker v dveh letih ni uspelo zgraditi enakovredne bančne konkurence. Arhar je brez ovinkarjenja dejal, da ima Slovenija dovolj kreditnih zavodov, kar potrebuje, so polnovredne banke, ki so pripravljene nositi

tudi druge rizike in so steber gospodarstva. Zato Banka Slovenije daje stoprocentno poslovalno dovoljenje samo tistim tujim bankam, ki imajo (zaradi rizičnosti) vsaj 60 milijonov dolarjev lastnega kapitala. Iz te pripombe je prikrito zvenela kritika nad (predvsem avstrijskimi) bankami, ki so v Sloveniji videle mastno pašo brez kakršnegakoli pomembnejšega rizika za profit. Ti „zlati časi“ so pa minili.

Radikalen rez

O sanaciji bank je spregovoril (v slovenščini z bleščečimi

angleškimi medklici) Janko Deželak. Direktor agencije za sanacijo bank (podjetje je ekvivalent nemški „Treuhand“, ki v vzhodni Nemčiji sanira gospodarsko dediščino NDR) je v kratkih potezah in zelo plastično nakazal radikalni rez med prejšnjim jugoslovanskim in sedanjim slovenskim gospodarstvom. Prav je menil, da si v tem poslu ne pridobi prijateljev, da pa je sanacija bank v dobro narodnemu gospodarstvu. Agencija je bila ustanovljena leta 1992 in zaposluje trideset izjemno visoko kvalifici-

ranih strokovnjakov s področja bančništva in gospodarstva. Cilj je preobrazba bank po zapadnih modelih in upravljanje javnega dolga R Slovenije, ki trenutno znaša 6,7 milijard mark, od tega pa sedaj agencija upravlja 3,5 milijard mark. Agencija je podrejena vladi in parlamentu.

Sanacija bank bo po mnenju Deželaka trajala deset let in tako odgovarjala mednarodnim časovnim okvirom. Do sedaj je agenciji uspelo s stečaji in dražbami ter prestrukturiranjem podjetij iztržiti okoli 39 milijonov mark, ki so vsa odtekla v javno blagajno.

Franc Wakounig

Posredovali so važne informacije z leve dir. Jože Deželak, guverner Franc Arhar in dir. Joza Habernik

O odnosih med manjšino in matičnim narodom

Dne 20. 11. 1993 je Ljubljanska izpostava Avstrijskega inštituta za vzhodno in jugovzhodno Evropo priredila v svojih prostorih na Viču skupno z 11 Univerzo zanimiv posvet o „Odprtih vprašanjih med manjšino in matičnim narodom“. Razprava ni tekla na ravni uradnih delegacij, političnih struktur in strankarskih predstavnikov, ampak so na njej sodelovali prof. Janez Stergar, Feliks J. Bister, Avgustin Malle, Vida Obid, prof. Krešimir Petrovič, Dušan Macura kot zastopnik 11 univerze, Horst Ogris in Andrej Kokot iz Radovljice, pač osebe, ki niso predstavniki „uradnih tokov“ in jim je zato zaradi njihove bolj ali manj dejanske nevezanosti dosti lažje, da spontano in brez ideoloških, poklicnih ali strankarskih plašnic stvari imenujejo po imenu, jih določijo in prepoznajo kot to, kar so.

Simbol te nevezanosti in neuradnosti je bila prav sodelujoča „11 univerza“, ki si je kot neuradna izobraževalna pobuda in zamisel dala ime po začetkih splošnega šolstva na Slovenskem, to je enajstih šolah. Ustanovljena je bila „11 univerza“ pred dvema letoma z namenom, da na dokaj nekonvencionalen, a znanstveno popolnoma priznan način proučuje šolstvo, politično kulturo, sistem vrednot mladih, tradicije, se posveča antropološkim in drugim vprašanjem družbe in pri raziskavah izhaja iz strokovne podobe raziskovalca. 11 univerza si je že utrla pot v znanstvene kroge.

Manjšina nima demografskega načrta

Razprava je seveda mogla obdelati samo določene segmente iz ogromnega tematskega kroga, med drugim vprašanje vloge zamejskega novinarstva, nevarnost folklorizacije, dostikrat zamolčani, a nič manj žgoči problem oblasti in komunikacije med političnim središčem ter obrobjem znotraj manjšine, tematiko izobraževanja in posredovanja jezikovnega znanja. V tej zadevi je pomembno predvsem izobraževanje učiteljev in seveda doprinos središča, to je matičnega naroda pri teh izobraževalnih programih in ponudbah.

Nič manj važno bo načrtno vključevanje zamejskih slovenskih študentov v evropske izobraževalne programe. Strateško dolgoročno bo treba opredeliti razvoj koroških Slovencev, pri čemer so izhodišča dokaj žalostna, kajti koroški Slovenci odnosno njihove odločilne in vplivne strukture do danes niso hotele ali bile zmožne pripraviti študije o demografskem razvoju narodne skupnosti, prav tako pa tudi niso dosti kaj napravile proti pomanjkanju solidarnosti za krepitev jezikovne zavesti.

Treba si je pa tudi biti na jasnem, da bojo na odnose znotraj zamejcev in med zamejci ter matičnim narodom močno vplivali tudi strankarski prepri v Sloveniji, ali drugače povedano, da bojo stranke v Sloveniji skušale vzeti zamejstvo v svoj

Hegemonizem – pluralizem

politični zakup. V bistvu to ne bo nič drugega kot nadaljevanje mehanizmov bivšega enostranskega sistema z drugimi predznaki. Pri tem je zanimivo, da del sedanje, demokratično izvoljene vodilne slovenske vladne in politične strukture, zagovarja in podpira hegemonistične tendence znotraj narodne skupnosti, s katerimi naj bi presegli njeno tako imenovano raz-

dvojenost, ki pa ni nič drugega kot izraz demokratičnosti in pluralizma narodne skupnosti. To pluralnost je priznaval celo bivši enostrankarski režim.

V tematski krog zamejstvo – matica pa sodi tudi problem, ki ga matica kaj rada odriva. Zakaj, je drugo vprašanje. Dejstvo pa je, da je zamejski Slovenec po vseh pravnih in deloma tudi političnih normah v Sloveniji tujec. Sloveniji ni uspelo prakticirati enakopravnosti zamejcev tako, kot to prakticira Avstrija z Južnimi Tirolci. To je brezdvomno

eden od vzrokov odtujevanja med zamejci in matičnim narodom, med zamejstvom in Slovenijo. K temu pa svoje prispeva dejstvo, da med zamejci in matičnim narodom ni primernih in aktualnih komunikacijskih vezi. Pravi kulturni in civilizacijski škandal je, da v Celovcu ni mogoče dobiti aktualnega časopisa iz slovenske sredine. Pa smo, po domače rečeno „klobaso zašpilali“, oz. smo že v jedru odprtih vprašanj med manjšino in matičnim narodom.

Franc Wakounig

Na Zavetiški 5, na Viču v Ljubljani so prostori ljubljanske izpostave avstrijskega inštituta za južno in vzhodno Evropo

Glas razuma je tih

Pogled na leto 1993

„Leto 1993 se je začelo s politično akcijo proti tujcem in inozemcem, ki jo je sprožil Jörg Haider s svojo svobodnjaško stranko v obliki zlogasne ljudske zahteve in se je končalo s krvavim nasiljem in poskusi umora proti javnim delavcem, ki se zavzemajo za tolerantno sožitje v deželi“, je zelo jasno označila voditeljica Liberalnega foruma dr. Heide Schmidt potek iztekajočega se leta pri okrogli mizi avstrijske televizije ob zadevi bombnega atentata na dunajskega župana Helmuta Zilka.

Dejansko so „dunajska pisma“ krvavi in tragični viški čedalje večje polarizacije v avstrijski politični kulturi ter zgovoren dokaz za realno obstajajočo skrajnodesno, neonacistično skupino, ki je avstrijski varnostni organi nikakor nimajo „v rokah“, kakor je to še zadnjo soboto po radiu dejal direktor javne varnosti Michael Sika. Kajti „dunajska pisma“ nimajo srbskega odposilatelja (kakor je to prvotno sugeriral dunajski maloformatni dnevnik in ki se mu je v svoji nacionalistični zagnanosti priključil tudi uvodničar koroslovenskega maloformatnega lista), temveč so se našli v domačih rvavih krogih, ki jih menda imajo varnostne oblasti pod kontrolo. Za to kontrolo se zahvaljujejo trenutno župan Helmut Zilk, televizijska napovedovalka Silvana Meixner, župnik Avgust Janisch ter tajnica Astrid Bielek – žrtve nacističnega terorja decembra leta 1993, katerega po izjavah varnostnih oblasti pravzaprav ne bi smelo biti.

Toda rjavi teror je samo logična posledica verbalne populistične politike, ki je naperjena proti – kakor Jörg Haider v svoji pred kratkim objavljeni knjigi „Die Freiheit, die ich meine“ nekaznovano piše – proti političnemu sistemu v Avstriji in s tem proti demokratični ustavi avstrijske republike; je logična posledica čedalje večjega prilagajanja vladne politike socialdemokratsko-ljudskostrankarske koalicije Haiderjevim zahtevam: kar je svobodnjaška stranka s svojo ljudsko zahtevo proti tujcem hotela doseči, je izpolnil notranji minister in z njim avstrijski parlament s svojo tujsko zakonodajo. Zato tudi ni presenetljivo, če Haider javno zatrjuje, da je minister Löschnak pravzaprav njegov zastopnik v vladi.

Gotovo drži: pomik na desno je vseevropski pojav. Propad takimenovanega realnega socializma evropske varnosti nikakor ni ojačil, kakor so to šepetali in propagirali vojski in generali hladne vojne, marveč je odprl nove probleme, na katere bogati zapad nima odgovora, razen zniževanja socialnega skrbstva in socialnih storitev. S propadom takimenovanega realnega socializma je nastala nova, še skrajnejša razredna delitev Evrope, ki ne peha samo bivše vzhodne Evrope v še večjo socialno revščino, temveč spodbuja zahodnoevropski kapital do čimširšega brezobzirnega izkoriščanja delovne sile in delavskega razreda, ki je trenutno neorganiziran, preplašen, zmeden in brez

politične orientacije ter zastopstva. Na tem gnusu se rojevajo nacionalizem, šovinizem, fašizem. Desolidarizacija delovnih množic je končno dosežena, meje za brezmejno razširitev mednarodnega kapitala odprte. Prav tako pa so odprte seveda meje za migracijo delovne sile: s trebuhom za kruhom silijo stotisoče milijone v dežele, kjer se cedita strd in mleko, in bežijo pred domačo revščino, Černobilom in političnim terorjem. In s tem tudi v Avstrijo.

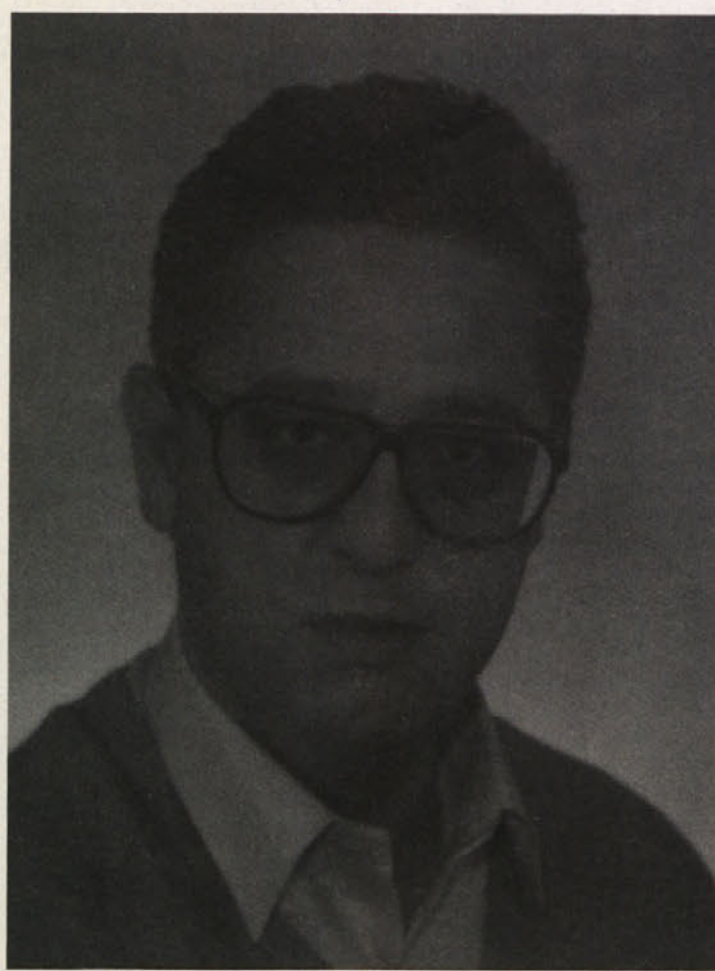
Ta dodatek delovne sile v razvite zahodnoevropske države je v zadnjih dveh letih postal docela anarhičen in se je izognil vsakršni kontroli. Anarhija svobodnega tržnega gospodarstva se logično nadaljuje v anarhiji družbenega stanja in družbenega sožitja: dotok poceni delovne sile pomeni za domače delavstvo mezno poslabšanje; možnosti mednarodnega kapitala za investicije v nerazvitih državah bivše vzhodne Evrope pomenijo odtok denarja v dosedanjih sre-

Dr. Franci Zwitter ml.

diščih, zapiranje podjetij in množičnih odpustitev, ker je produkcija v nerazvitih državah bolj dobičkonosna kakor doma. Srd avstrijskega delavca se naperja proti njegovemu na tujem rojenemu kolegu, v katerem vidi konkurenta za delovno mesto, višjo plačo, potrebno stanovanje ipd. Polarizacija je neobhodna.

V tem položaju mora vlada ukrepati; toda regresivna tujska zakonodaja je lahko samo začasno uspešna in tudi legije vojakov avstrijske vojašnice na gradiščanski meji ne bodo mogle preprečiti nadaljnega dotoka tujcev v Avstrijo. Tega se tudi vlada zaveda. Zato je njen glavni cilj čimhitrejši pristop k Evropski zvezi (prej: Evropska skupnost). Članstvo pri Evropski zvezi pomeni zapечатeno članstvo v „bogati Evropi“, za evropsko zrelo podjetja (se pravi največja ali doslej že s tujim, večinoma nemškim kapitalom opremljena) za zvišanje njihovih profitov, hkrati seveda tudi potop manjših podjetij, kmetijstva in rokodelstva.

Koalijska vlada med socialnimi demokrati in ljudsko stranko se je odločila za to pot; opozicija – Haiderjeva desnica prav tako kakor Zeleni – se še obotavljajo; samo Liberalni forum je za takojšnji, brezpogojni pristop k EZ. In nedvomno bo to vprašanje v političnem središču prihodnjega leta: že se je formirala skrajnodesna sku-

Dr. Franci Zwitter ml.

pina znanih imen (med njimi tudi celovski župan Guggenberger) za gibanje proti pristopu k EZ, vendar Haider se še obotavlja in se bo verjetno šele v zadnjem trenutku – kakor se mu bo zdelo politično primerno – odločil za pro ali kontra stališče. Kako bodo Zeleni po nedavnem kongresu v Celovcu odločali o tem vprašanju, trenutno sploh ni predvidevati. In eden najodločilnejših tozadevnih činiteljev – najbolj razširjeni avstrijski dnevnik, ki dejansko soodloča avstrijsko politiko – se po začetnem omahovanju očitno giblje v smer pristopa k EZ.

Samo: tudi pristop k EZ problema tujcev in inozemcev ne bo rešil, temveč še poostri, saj bosta po morebitnem pristopu k EZ nastali v Avstriji dve skupini inozemcev: tisti iz dežel EZ, ki bodo politično enakopravni z Avstrijci, in tisti, ki prihajajo ali so že prišli iz drugih držav, ki niso članice EZ in ki so trenutno nedvom-

no v večini: predvsem someščani iz področij bivše Jugoslavije, Turčije ter Poljske. Novi nacionalni spori so tako napovedani. Podganolovcem ostaja njihovo območje in obročje.

Izključno slikanje v črnih barvah avstrijske (in evropske) politične bodočnosti pa tudi ni umestno in primerno: akcija „morje luči“ je pritegnila nad 200.000 Dunajčanov na cesto, da so izkazali solidarnost z vsemi tistimi silami, ki se zavzemajo za sožitje, toleranco in odprtost – in takih ter podobnih akcij je bilo več, tako po avstrijskih kot tudi po evropskih mestih in prestolnicah. Kar tem akcijam manjka, je politična doslednost in zrelost; vso čast njihovim izumiteljem, ki prihajajo večinoma iz vrst umetniškega in intelektualnega tabora in ki so kot takšni sposobni vzbuditi množično udeležbo, vendar ostane politični učinek takih akcij omejen: vsesplošno govoričenje o človekovih pravicah, bodisi sklicujoč se na Sveto pismo ali pa

na Internacionalno solidarnost priča sicer o plemenitih predstavah organizatorjev, vendar prezira temeljne vzroke ksenofobije (=sovražstva do tujcev), ker se izogne bistvene problematike: socialne varnosti, razrednega vprašanja.

Razveseljiva koalicija kristjanov, socialdemokratov in komunistov v vprašanju tujske ali inozemske politike je sicer kratkoročno pečatila avstrijsko politično ozračje, dejanskega uspeha pa ni imela; Löschnakova tujska zakonodaja, sledeča Haiderjevim predstavam, se je uveljavila. Socialdemokratske bakle in krščanske sveče niso mogle premagati ali preprečiti neonacistične bombe.

Politični premik na desno, ki ga – z izjemo Zelenih – očitno izvajajo vse stranke, ker računajo na voličevo pohvalo, se je že maščeval.

Leto 1994 prinaša tri deželnozborske volitve, jeseni tudi državnozborske volitve, ter predvideva referendum o vstopu v EZ: ob klavrnih vlogi vladnih strank, ki si samo še želita obdržati svoje ministrske stolčke, ob agresivni vlogi svobodnjakov, katerih izrecni cilj je strmoglavljenje struktur demokratske druge avstrijske republike, ob programski prodaji Avstrije Evropski zvezi pod krmilom Nemčije, ki jo propagira Liberalni forum, in ob popolni brezglavosti Zelenih, ki krmijo tako EZ-ovce kot tudi njihove nasprotnike, za kar jim bo kmalu krme zmanjkalo, se bo zbrala nečedna drhal. Drhal tistih nevolilcev, ki „s temi višjimi“ še nikdar niso hoteli kaj imeti, in nevarnejša drhal tistih, ki „teh višjih“ sploh ne mara in pošilja „dunajska pisma“.

Ostane demokratično usmerjena struja, ki se ne vidi zastopane od nobene stranke in ki vedno hiti na „morje luči“ proti desnici in ki se prav zato čuti izigravano in prodano, in ni udomačena nikjer v kakšnem strankarskem taboru.

In to se tudi v Novem letu ne bo spremenilo, kajti, kakor je zapisal dunajski učenjak Sigmund Freud, „glas razuma je tih“.

Očitno tako tih, da se ga v Avstriji komaj čuje.

Lastninski certifikati R Slovenije

Na prošnjo Generalnega konzulata R Slovenije v Celovcu objavljamo najosnovnejše informacije za državljane R Slovenije, ki stalno ali začasno živijo na tujem, o lastninskih certifikatih. Če želite podrobnejše tozadevne informacije, se prosim obrnite na Generalni konzulat R Slovenije, Bahnhofstrasse 22/2, 9020 Celovec/Klagenfurt, tel.: 0463-54150.

Republika Slovenija je v začetku meseca oktobra izdala vsem, ki so bili njeni državljani na dan 5. decembra 1992, lastniške certifikate. Državljeni, ki so na dan 5. decembra 1992 imeli stalno ali začasno prebivališče v tujini, pošljejo pisni zahtevek o odprtju evidenčnega računa lastninskega certifikata na diplomatsko konzularno predstavništvo (DKP) R

Slovenije v tujini. Zahteva mora vsebovati naslednje podatke: Ime in priimek, datum in kraj rojstva, spol, naslov prebivališča v Republiki Sloveniji, enotno matično številko občana, naslov prebivališča v tujini.

Državljeni Republike Slovenije, ki imajo stalno ali začasno prebivališče v tujini, lahko v 18 mesecih od 5. 10. 1993 naprej vse zadeve v zvezi z odprtjem evidenčnih računov urejajo sami na pristojni Službi družbenega knjigovodstva (SDK) ob obisku v Republiki Sloveniji.

Lastninski certifikat ni denar, niti ni vrednostni papir. Je določena premoženjska pravica, ki omogoča imetniku certifikata nakup delnic podjetij, ki se lastninijo, ter delnic pooblaščenih privatizacijskih in-

vesticijskih družb. Lastninski certifikati so izdani v nematerialni obliki, so strogo namenjeni in se lahko uporabljajo le za v zakonu določene namene. Nominalna vrednost lastninskega certifikata je odvisna od starosti imetnika na dan 5. 12. 1993.

Upravičenci do lastninskega certifikata so lahko le fizične osebe, ki so bile na dan 5. 12. 1993 državljani R Slovenije.

Iščem gospo, ki ima veselje z otroki, za varstvo 3-letnega fanta na domu!

Tel.: 0463/513557
Rant Irmi, Paulitschg. 4, Celovec.

Marca 1994 bojo na Koroškem in v Avstriji deželno- oz. državnozborske volitve. Stranke so svoje kandidate že določile. Enotno listi bo po vsej verjetnosti vodil predsednik Andrej Wakounig v volilnem boju, koroški socialdemokrati so kandidirali koroško Slovenko Ano Blatnik na 24. mestu in dosedanja zelena zastopnica manjšin v avstrijskem parlamentu, gradiščanska Hrvatica Terezija Stoisić je na nedavnem zelenem kongresu v Celovcu bila potrjena v tej funkciji in na izglednem mestu. Kandidaturo koroških Slovencev na različnih listah pa je treba (seveda ne samo izključno) videti tudi v luči razplamtele diskusije o tako imenovanem »demokratskem zastopstvu«. S Terezijo Stoisić se je ob robu zelenega kongresa pogovarjal Franc Wakounig.

SV: Bili ste med adresati pisemskih bomb, tako imenovanih „dunajskih bomb“. Ali bi lahko na kratko povedali, kako ste ušli podobni usodi kot je doletela župana Zilka, Silvano Meixner, župnika Janischa in pisarniško pomoč Bielek?

T. Stoisić: Ko sem slišala za bombi, ki sta ju dobila urednica Silvana Meixner in župnik Janisch, sem bila zelo zaskrbljena, ker je že bilo jasno, proti komu je ta teror naperjen. V petek, 3. decembra, nisem dobila nobene pošte in sem mislila, da je sedaj konec terorja. Ko pa sem v soboto zvedela za bombo, namenjeno predsedniku Caritas Schüllerju, je zame bilo jasno, da je to akcija proti kritikom zakonodaje o tujcih in upoštevanja člo-

po navadi okoli desete ure dopoldne dobila in odprla tudi to pismo.

Potem ko je bila v ponedeljek odkrita serija ostalih bomb za ministrico Dohnalovo, za biro v trgovski zbornici in se je zgodila eksplozija v odvetniški pisarni, sem se zavedela, da sem v bistvu docela nezavarovana. Notranje ministrstvo me je sicer informiralo, da sodim v krog ogroženih oseb in naj sem pozorna pri pošti, več pa varnostne oblasti tudi niso podvzele.

Podcenjevali smo desni ekstremizem

Zame je bilo od vsega začetka jasno, da bomb ni razpošiljal kak posamezen blaznež, kajti operativna sistematika, izbor prizade-

posameznik. A na žalost ni tako. Vsi smo očitno podcenjevali potencial desnega ekstremizma, mislili smo, da pri nas ni takega terorja kot na primer v Nemčiji, kjer so padale celo človeške žrtve. Dobro, pri nas v preteklosti morda res ni bilo mrtvih in ranjenih, a napadov na domove azilantov, na trgovine tujcev, na judovska pokopališča je bilo dovolj. Po mojem ni prav, da vse te izgrede pometemo pod preprogo in jih zamolčimo. Samo en primer: v Parndorfu je junija bil zažigalski napad na dom tujih delavcev. Varnostne oblasti so ta dogodek tri mesece zamolčevale, a vsako kurjo krajo pa dajo v časopise.

Zaradi pisemskih bomb tudi avstrijska demokracija ni ogrožena, ker je dovolj čvrsta, da bo to zdržala. Premalo pa je samo pozivati proti nasilju. Sedaj je potrebna solidarnost s prizadetimi in adresati bomb in z vsemi, ki so humanistično aktivni.

Radikalizacija javnega mnenja

SV: Svobodnjaki so krivce bomb takoj izsledili na Balkanu, notranje ministrstvo pa je sumilo inteligentnega posameznika teh zločinov. Obe sledi sta se izkazali za nepravi in tudi politično napačni. Zakaj to sprenevedanje?

T. Stoisić: Obe trditvi sta izraz zanikrnosti in dokaz, da avstrijske oblasti desnega ekstremizma sploh niso imele pod

SV: Tik pred bombami sta Narodni svet koroških Slovencev in EL izvedla anketo o tako imenovanem samostojnem zastopstvu narodne skupnosti. To povpraševanje, ki jasno meri na priznavalni princip, sta početnika utemeljevala z vzdušjem v deželi in državi, ki da se je obrnilo na bolje, v prid Slovencev. Sedaj pa vidimo, da so v tej deželi na delu tudi močne ekstremistične skupine, ki se ne ustrašijo napadov na organizacije manjšin, na osebe, niti ne na župana prestolnice. Kaj vi menite o tej anketi, tudi v luči teh terorističnih bomb?

T. Stoisić: Pozitivno vzdušje do manjšin je sad splošnega razvoja. Rekla bi, da se uveljavlja določen svetovljanski duh, tudi z ozirom na prihodnjo integracijo v evropske strukture. Jeziki manjšin dobivajo težo, ker ljudje spoznavajo njihovo funkcionalnost.

karskega načela na nacionalni in priznavalni princip. Slovenski ali hrvaški stranki nihče ne sme in ne more odrekati pravice obstoja, a brezdvomno nesodobno bi bilo, če bi se taka stranka omejila zgolj na slovenstvo ali hrvaštvo. Če bodo na Koroškem uvedli nacionalni kataster, in ves razvoj gre v to smer, kajti priznavanje je osnovni pogoj za etnično zbornico, potem bomo na Koroškem imeli tako malo Slovencev kot še nikoli. Ljudje so proti priznavalnemu principu. In prav ti krogi večinskega naroda, ki danes najbolj podpihujejo težnje nekaterih slovenskih organizacij po etnični zbornici, bodo potem rekli „saj smo že vedno rekli in vedeli, da je samo toliko in toliko Slovencev“. In ta „samo“ bo odločilnega pomena.

SV: Kako pa druge narodne skupnosti v Avstriji podpirajo predlog o „demokratskem zastopstvu“ oz. etnični zbornici?

Priznavanje v škodo manjšinam

Sklicevanje na priznavalni princip in na etnocentrizem je že samo po sebi zelo goljufiva zadeva. Mene ne čudi, da prav sedaj z diskusijami o priznavalnem principu hočejo doseči etnično zbornico, in to s prosojnim vprašanjem „Ali hočete demokratsko zastopstvo za koroške Slovence?“ No, no, kdo pa bi bil proti temu, proti demokraciji? Glede integracije Slovencev v velike stranke sem upravičeno skeptična, ker so te, na primer socialisti, že pred tridesetimi leti imele možnost, da bi enakopravno integrirale Slovence. Vendar pa priznam, da se sedaj trudijo za sožitje in hočejo kulturno identiteto narodnih skupnosti sprejeti in jim dati možnosti izražanja. Po mojem je integracija izraz pluralizma, da narodnost ni odvisna od strankarske pripadnosti. Etnična zbornica ni nič drugega, kot zožanje stran-

T. Stoisić: Diskusija na Koroškem se je pričela s Pernthalerjevim modelom, ki so ga hrvaške organizacije z vso odločnostjo zavrnile. Hrvati in vse ostale narodne skupnosti v Avstriji, Slovaki, Čehi, Madžari in Romi in bistven del Slovencev odločno odklanjajo model Narodnega sveta in EL, pa čeprav Smolle kot predsednik Informacijskega centra narodnih skupnosti trdi drugo. Informacijski center je zelo važen instrument za informiranje večinske javnosti, ni pa priznan kot politično zastopstvo narodnih skupnosti. To so še vedno priznane organizacije posameznih manjšin. Prepričana sem, da so nedavni bombni napadi med manjšinami dodatno skrhali pripravljenost za priznavalni princip. In ta upravičeni strah pripadnikov narodnih skupnosti pred narodno deklaracijo morajo spričo obstoječega bombnega terorja, ki je nemško-nacionalno obarvan, organizacije manjšin upoštevati.

Napočil je očitno čas, ko padajo tabuji

večanskih pravic v Avstriji. To sta potrdili potem še bombi v nedeljo za Madelaine Petrovičeve in župana Zilka.

Srečna pomota

Na poti v parlament sem v ponedeljek iz poročil zvedela, da je bila tudi odkrita bomba, namenjena meni.

V bistvu sem imela neverjetno srečo, pomoti pri dostavi pošte se imam zahvaliti, da bomba ni bila v petek dostavljena na moj parlamentarni naslov, ampak na sodišče v prvem okraju. Brez te pomote bi že v petek dobila pisemsko bombo, ki je bila, kot v vseh ostalih primerih, naslovljena osebno na adresata, v tem primeru name. Odpošiljateljica pisma naj bi bila neka Karola Antić, 1070 Dunaj, Neubaugürtel, nič sumljivega torej. Čestokrat dobim pisma s pripombo „osebno“, in teh v tajništvu ne odpirajo. Če bi bila pošta dostavljena že v petek, bi kot

tih oseb in organizacij, na primer društvo „Člen 7“, in perfektna izdelava bomb so potrjevali, da je to politično motiviran terorizem desnih ekstremistov s širokim logističnim aparatom, naperjen proti osebam, ki se jih da jasno opredeliti z atributi „levo, manjšinske pravice, človečanske pravice, proti sovraštvu do tujcev, za obrobne skupine, proti antisemitizmu“. V ta okvir sodi tudi župan Zilk, ki se je zavzemal za odprtje Judovskega muzeja na Dunaju. Zilk sodi med najvidnejše predstavnike filosemitizma v Avstriji, Dohnalova je bila odkrito proti sedanjemu zakonu o tujcih. Torej osebe in organizacije, ki smo bile naslovniki pisemskih bomb, popolnoma odgovarjamo podobi sovražnika, ki jo spletajo desni ekstremisti.

SV: Kaj boste sedaj storili?

T. Stoisić: Ker mi usoda te države ni deveta briga, bi mi bilo ljubše, če bi storilec res bil nor

kontrolno. K Haiderju samo to, da se ne more odkupiti od odgovornosti. Zadnja leta opazamo radikalizacijo javnega in političnega mnenja. To potrjuje tudi nezasišana izjava koroškega zborničnega svetnika, da je treba pse v deželni zboru pokončiti s plinom. Sedaj je očitno napočil čas, ko padajo tabuji in privrženci desnokrajnih idej prihajajo brez sramu na dan. Zato samo potrjujem, kar je rekla predsednica Liberalnega foruma Heide Schmidt, da se je leto 1993 pričelo z referendumom proti tujcem in se končuje s terorjem pisemskih bomb.

Vlada, ki je bistveno soodgovorna za vzdušje in mnenje med prebivalstvom, se svoje odgovornosti premalo zaveda. Ko je svobodnjaška stranka sprožila svoj referendum proti tujcem, bi vlada morala odločno nastopiti za integracijo tujcev, za krepitev človeških in civiliziranih odnosov med domačini in tujci, kot so to zahtevale številne iniciative.

Prisrčna uprizoritev Andersenove pravljice

Pravljичne dame so imele rade postavnega svinjarja

Ekologijo bodo v Škocijanu kmalu začeli pisati z veliko začetnico. Lani so se ubadali s čistim gozdom, letos pa so se spoprijeli s problemi čiste duše – tako bi lahko pravzaprav označil vse Andersenove pravljice. Mladinska gledališka skupina iz Škocijana je začela z delom za zadnjo premiero poleti na seminarju v Fiesi, zdaj pa so pokazali, česa so se naučili. Kassl nova dvorana v Škocijanu je bila polna, gledalci navdušeni, igralcem, predvsem pa režiserju (ki je slučajno sedel poleg mene) pa je padel kamen s srca. Ampak takih kamnov

smo vajeni.

Ta režiser, Peter Militarov namreč, je silno produktiven. Pred nedavnim je končal resnično velik projekt „Prežihovih dnevov“, pa se je takoj vrgel s polno paro v zadnjo fazo škocijanske predstave, za katero je besedilo po Andersenovi pravljici „Princeska in svinjski pastir“ napisal sam.

Preden pa se spustim v kritiko, mi dovolite krajši sprehod v razmišljanje o gledališki kritiki na Koroškem – tako, bolj na splošno in ne eksplicitno o tej ali oni predstavi.

Na pol po službeni dolžno-

sti, na pol iz resničnega zanimanja si pač ogledam večino predstav na Koroškem, najsi bodo „društvene“ ali pa „centralne“. In vselej se trudim, da bi gledala predstavo neobremenjeno z mislijo, da bo treba potem pisati kritiko. Želim, da bi lahko potem pisala iz tistega „praobčutka“, ki mi pove najprej najosnovnejše: mi je bilo všeč, sem se lahko predala doživljanju na odru brez zatikov, ali pa človek trpi z igralci vred, češ, bodo zvožili ali ne.

In krasno je, če mi je bilo všeč. Brez slabe vesti človek napiše, pohvali, doda kakšno

malenkost, ki sicer ni bila na višku, a kdo bi od amaterjev pričakoval perfekcionizem, ko ga dostikrat še profesionalci ne zmorejo. Gre za to, da bi s kritično besedo opozoril na morebitno malomarno izgovorjavo, na neizrazitost oči, na to, da je kdo prethil in podobne zadeve, z eno besedo, gre za tehniko igranja, ki ni tako zelo odvisna od talenta, pač pa od bistrosti in delavnosti posameznika. Seveda tudi tistega, ki skupino vodi in ki mora nenehno opozarjati na napake. Talent pa je kot smetana na torti, kot pečat za zlato, kot nekaj, kar je ali pa ni.

Hudo je, če je predstava „usekala mimo“. Zavedajoč se dejstva, da je bilo žrtvovanih ogromno ur, da ima igranje na Koroškem poleg kulturnega še jezikovno poslanstvo, kakršno je npr. v Sloveniji postranska stvar, želim svinčnik (hopla, oprostite, computer seveda), da bi napisala karseda vzpodbudne, a vendarle tudi kritične pripombe. Da me ja ne bo kdo napačno razumel, je skrb v ozadju, želim vam samo vse najboljše. (Filister, bo kdo rekel. Pa je čista resnica.)

O princeski in pastirju

Med take predstave, kjer imam čisto vest pri pisanju, sodi tudi škocijanska premiera, jasno. Bila je prava paša za oči: kostumi, ki so dali vtis dvornega razkošja, scena enkratno barvita in resnično pravljica, da ne pozabim njene sposobnosti hitrega preformiranja. Scena je delo treh: režiserja Militarova, Milana Hrasta in

Krisitjana Sadnikarja. In ostali smo v pravljici, to pa je bilo osvežujoče nenaporno, preprosto in lepo. Pesmice so igralci peli na glasbo Hanzija Kežarja, morda pa se bodo uveljavile tudi izven predstave, saj so pevne in gredo v uho.

Nekaj odkritih talentov imajo v Škocijanu zagotovo: naj omenim predvsem Miha Riegelnika, mogočnega in tudi malce prismuknjene kralja, ki vlada zaradi vladanja. To je pač njegov poklic, čeprav se zdi, ko da sam tudi ne ve čisto natančno, kaj naj ves ljubi dan počne in mu že moramo verjeti, da je vladanje nekaj strašansko napornega.

Princeska je bila Tanja Kordes, muhasta pubertetnica, domišljavo visoka, kateri je prehod v zrelo osebnost, ki se začne zavedati dragocenosti poštenega značaja, zelo dobro uspel. Na vse strune igralskih sposobnosti je zaigral tudi Francej Preinig, Princ Frančeško, ki je bil v svoji „pokvarjenosti“ tako imeniten, da je požel salve smeha in aplavza. Princ Štefan, Štefan Starz, je osvojil publiko tam, ko je preoblečen v svinjskega pastirja spregovoril zlahtno rožanščino in je bil takoj „naš“, pa še plemenit po vrhu.

Prelepe zlahtne rožice, cvet dvornih dam so prikupno igrale Barbara Gomernik, Sonja Figoutz, Milena Hartmann in Nicol Juratsch.

Ubran gib je s koreografijo dosegla Minka Veselič, kostume je osnovala Breda Varl, izdelale pa so jih, kdo neki, požrtvovalne mamice in društvene delavke. Luč je imel na skrbi Boris Kap, skupino pa je nadzorovala oz. organizirala Helka Mlinar.

Sonja Wakounig

Celovško gledališče uspešno

Intendant Pflegerl v pomenku z Zdravkom Haderlapom

Na nedavni seji gledališkega odbora koroške deželne vlade sta bila sklenjena dodatni proračun za sezono 1993/94 in proračunski zaključek za sezono 1992/93. Dodatno bidžetiranje gledališke dejavnosti je postalo potrebno zaradi nepredvidenih stroškov pri izgradnji celovškega študijskega odra v Šentrupertu in zaradi obnove luči v gledališču samem. Računski zaključek 1992/93 je bil sprejet z večino, del mestne frakcije je bil proti sprejetju. To obračunsko dobo je mestno gledališče zaključilo s 4,5 milijonskim deficitom. Tri milijone bosta krila mesto in dežela, ostanek pa bo moralo prispe-

vati gledališče.

Intendant Pflegerl in deželni kulturni referent Ambrozy sta posebej poudarila visoko zasedenost gledališča pri raznih predstavah, ki znaša nad 90 odstotkov. Posebej velja omeniti, da je prvič odkupil ORF produkcijo (Mož iz La Manche) kakšnega deželnega gledališča, predstava „Kaballe und Liebe“, ki jo je režiral naš rojak Martin Kušej, pa je bila v celoti prodana v Nemčijo. Sploh je pretekla sezona bila najuspešnejša v preteklih desetih letih. Letos je načrtovana tudi skupna produkcija z dunajskim festivalom.

f.w.

Novi prostori za KPD „Šmihel“

Brez muje se še čevelj ne obuje. Kjer pa sta volja in podjetnost, tam se najde pot, da se premagajo ovire in težave. Slednje posebej velja za člane KPD „Šmihel“, ki so po večletnem udarniškem delu zaprašeno in zapuščeno podstrešje nad dvorano farnega doma preuredili v svetlo in prijazno kulturno oazo, visoko nad vasjo. Kjer so svojčas štrleli trami in šperovci in je bila odstavljena najrazličnejša ropotija, se danes razprostirata lutkovna delavnica in prostorna soba za vaje, ki seveda služi tudi kot primeren ambient za literarna branja in razstave. V njej je sedaj razstava lutk, s katerimi so Šmihelčani v preteklosti razveseljevali širok po Koroški mladino in staro.

Tri leta so člani KPD Šmihel s Pepom Trapom, Štefom Merkačem-Klokarjem, Nikom Krištofom in s pokojnim Klokarjevim očetom na čelu načrtovali, žagali, pribijali, belili in izolirali, pač garali kot črna živina, preden so prostori bili nared. Med drugim so bile potrebne nove stopnice, ki jih je kot zadnjo mojstrovino in uslugo društvu še naredil Klokarjev oče.

V soboto, 11. decembra zve-

čer, je šmihelski dekan Kristo Srienc ob navzočnosti kulturnega referenta občine Bistrica, Jožeta Partla in predsednika društva, Karla Grilca blagoslovil nove prostore. V nedeljo po lutkovni predstavi si je prostore ogledal tudi konzul R Slovenije Milan Jazbec z družino.

Izgradnjo podstrešja sta finančno podprli občina Bistrica z zelo znatnim zneskom in Krščanska kulturna zveza v Celovcu. Člani in prijatelji KPD „Šmihel“ so seveda delali brezplačno, za boglonaj.

Novi prostori bodo šmihelskemu društvu še kako prav hodili, kajti tri lutkovne skupine (otroška, mladinska in standardna), dramski odsek in godba na pihala potrebujejo in zavzamejo veliko prostora za vaje, shode in seje. Poleg tega pa so v Šmihelu zelo poživili izobraževanje odraslih. Pred kratkim so imeli predavanja in tečaja o zdravljenju z eteričnimi olji in o aromaterapiji, januarja pa bo domačinka Krista Demšar pričela s tečajem o jogi.

Franc Wakounig

Lukcu so šmihelske lutke očitno všeč

Dobro zaključeno leto

Posojilnice-Bank Železna Kapla

Posojilnica Bank Železna Kapla je imela svoj redni občni zbor v torek, dne 14. 12. 1993 v hotelu Obir v Železni Kapli. Predsednik upravnega odbora Vladimir Prušnik je poleg navzočih članov pozdravil tudi zastopnika revizijske Zveze, strokovnega revizorja Hanzeja Dragaschniga.

Občni zbor se je spomnil tudi z enominutnim molkom pokojnih članov, preden je začel z dnevnim redom. Poročilo o delovanju upravnega odbora je podal predsednik Vladimir Prušnik. Poročal je, da je upravni odbor dal vsa potrebna soglasja za izposojila ter skupno z nadzornim odborom obravnaval računski zaključek in revizijsko poročilo.

Na svojih rednih sejah so odborniki ter poslovodji delali vestno in konstruktivno po gospodarskih načelih.

Iz poročila je bilo razvidno, da se je Posojilnica Bank Že-

lezna Kapla s podružnico v Miklavčevem tudi v preteklem letu dobro razvijala v domačem okraju. Bilančna vsota je narasla na 188 milijonov šilingov, letni promet pa je narasel na 1,883 milijarde šilingov. Posojilnica Bank Železna Kapla je imela ob koncu leta 1992 1.334 članov z vplačanim kapitalom šil. 2.724.200,-. Visoko število članstva dokazuje, da je zupanje v domačo denarno ustanovo zelo veliko. Kot univerzalna dvojezična banka je Posojilnica Bank Železna Kapla postala v občini Železna Kapla in v občini Žitara vas brezdvomno važen gospodarski faktor.

Banka je podpirala tudi v lanskem letu razna kulturna in športna društva v Železni Kapli, Žitari vasi, Galiciji in Rikarji vasi.

Ob koncu se je predsednik Vladimir Prušnik zahvalil vsem odbornikom, poslovodstvu, uslužbencem, Zvezi

slovenskih zadrug, posebno pa vsem poslovnim partnerjem Posojilnice Bank Železna Kapla za dobro sodelovanje.

Poročilo za nadzorni odbor je podal občenemu zboru predsednik Miha Kuchar, ki je poročal, da je nadzorni odbor pregledoval redno tekoče poslovanje ter vršil kontrolno funkcijo v Posojilnici Bank Železna Kapla kot tudi v podružnici Miklavčevem. Poudaril je, da so krediti dobro zavarovani in vlagatelji so lahko prepričani, da so njihove vloge v Posojilnici Bank Železna Kapla varno naložene. Pravila, zakoni in poslovniiki so se upoštevali, nadzorni odbor je bila dal vsa potrebna soglasja.

Revizijsko poročilo je občenemu zboru posredoval strokovni revizor Hanzi Dragaschnig. Računski zaključek za poslovno leto 1992 pa je obrazložil občenemu zboru poslovodja Peter Kuchar. Na osnovi bilančnih števil je bilo razvidno, da je Posojilnica Bank Železna Kapla s svojim gospodarjenjem na pravi poti.

Poslovodji Peter Kuchar in Berti Furjan sta še podala poročilo o stanju ter poslovno poročilo za leto 1993.

Iz poročila je bilo razvidno, da so se hranilne vloge kot tudi krediti ponovno zvišali. Tako je zagotovljeno, da bo tudi poslovno leto 1993 uspešno zaključeno.

Dir. Zveze dipl. trg. Joza Habernik je v imenu Zveze slovenskih zadrug čestital Posojilnici Bank Železna Kapla k uspehu in želel tudi v bodoče uspešnega razvoja.

S skupno večerjo se je občni zbor končal v prijetnem vzdušju.

Poslovodstvo

Posojilnica v Železni Kapli, ena od mnogih na Koroškem

PISMO BRALCA

„Der gelbe Faden zur „Briefbomben-Terror-Affaire“

Ist es für VP-Busek eine (Staats?) „Affaire“, beschönigen es andere als das Werk rechtsextremer Rabauken. So wird der Zusammenhang zwischen den Interessen gesellschaftlicher Führungsschichten und den Beschönigern von Gewalt in der Politik deutlich. Was mit Hilfe der Haider-FP im Staat durchgesetzt werden konnte – eine Rechts-Bombe: diskriminierende rassistische und menschenrechtsverletzende Ausländer/innen-Gesetze – erfährt seine Entsprechung durch die Gewalt rechtsextremer Verbrechen. Für erste wurde offensichtlich nicht erreicht, was erreicht werden sollte: „Wo Gewalt herrscht, gibt es kein Recht“ (Zitat FP-Jörg Haider), einen vollkommen rechtlosen Zustand für die Ausländer und Ausländerinnen in Österreich herzustellen, um sie vollends der Gewalt auszuliefern.

Aus dem Briefbombenterror ist nun tatsächlich eine Affaire geworden, die an einem gelben Faden, der von der Peripherie in das Zentrum des Staats führt, hängt. Selbst jene im Parlament, denen Maßnahmen gegen Ausländer/innen nie streng genug sein konnten, hüllen sich in Schweigen.

Ihr „Halt-Signal“ an den rechtsextremen Terror: eine Gesetzesnovellierung, gibt den verbrecherischen Rabau-

ken zu verstehen, daß eine Ausweisungspflicht für Ausländer/innen, nicht durchgesetzt, eine Änderung der Verfassung, in der als Grundsatz, „Österreich ist kein Einwanderungsland“ gelten soll, nicht verwirklicht werden kann.

„Die „Affaire Briefbomben“ ist also geplatzt. Jetzt muß auch die Gesetzesbombe zum Verschwinden gebracht werden. Der von notorischem Schweigen über die Eckpfeiler der österreichischen Demokratie getragene Grundkonsens in der Republik bricht von den Rändern in die Mitte herein. Was verschwiegen werden sollte, rutscht so manchem Repräsentanten des Kammernstaats unter dem Eindruck der ersten Ethno-Terrorwelle von selbst von der Zunge: „VP-Ex-Kam(m)errat Schmied will wieder Menschen „vergasen“ oder „ausräuchern“. Man hört also, was die Welle der rechtsextremen Gewalt an äquivalenter verbaler Gewalt im Staat hochziehen vermag. Dem zunehmenden Potention an Rechtsradikalismus in Staat und Gesellschaft kann nur durch eine „konsequente und energische Ablehnung und Bekämpfung der parlamentarischen Koalition von Rassenhaß, Diskriminierung und Menschenverachtung der Boden entzogen werden.“

Reinhold Steindorfer, Salzburg

Potrebni so naše pomoči in podpore – pri otrocih v Rakošinu

Otroci so bili veseli šolskih potrebščin

Razpad vseh socialnih in oblastnih struktur na vzhodu po zlomu komunizma je najbolj prizadel otroke in starše, pač tisti del prebivalstva, ki je vselej in povsod nedolžna žrtev sprememb ali pa nasilja. Domovi za stare in onemogle ter otroško-vzgojne institucije, v kolikor še obstojajo, so živ dokaz bede in siromaštva socialnega in zdravstvenega stanja na primer v Ukrajini.

V bistvu ni treba daleč čez

mejo, kajti otroški zdravstveni dom v Rakošinu v Zakarpatju, večinoma madžarski vasi s približno pettisoč dušami, leži samo nekaj kilometrov za ukrajinsko-madžarsko ločnico. V domu je trenutno 120 otrok iz šest različnih narodnosti: madžarske, ukrajinske, romunske, ruske, litvanske, romske. 95 odstotkov otrok je sirot, stari so med 6 – 15 leti, večina prihaja iz nevzdržnih družinskih razmer (alkoholizem, prostituci-

ja, nasilje) ali pa je živčno bolnih. Učna jezika v šoli in internatu sta ukrajinsčina in madžarsčina.

120 sirot in živčno bolnih

Zdravstveni dom je bil ustanovljen leta 1948 poleg pravoslavne ženskega samostana. Ker so po osamosvojitvi Ukrajine nune (v samostanu jih je še osemnajst) večji del zavoda, ki sedaj sameva in razpada, dobile nazaj, so morali dom in šolo za otroke urediti v zelo utrnjenih razmerah. Internat in šola sta pod isto streho.

Finančnih sredstev in gradbenega ter drugega materiala za nujno potrebna popravila in sanacijo doma manjka na vseh koncih in krajih. Šele lani je bilo mogoče s pomočjo nemškega malteškega reda urediti tri kopalnice s prho, vendar še niso vse priključene na vodovod, pri drugih pa iz pipe priteče rjava brozga.

Kantina, to je jedilnica s kuhinjo, tega imena sploh ne zasluži. Ne samo, da je izredno skromno urejena za tako veliko število otrok, tudi vonj v njej dvigne gostu želodec. Rav-

natelj šole in zavoda je dejal, da bi prav kantino rad čimprej preuredil, če bo dobil ustrezna finančna sredstva.

Otroci se večinoma zadržujejo v slabo ali skoraj nič kurjenih razredih, kajti drugega prostora ni, kjer bi lahko prebili prosti čas. Manjka jim igrač, razveselili bi se že navadne žogice. Samostan in zavod pa deli več kot dva metra visok betonski zid, tako imenovani „rakošinski zid“. Spalnice so tesne, a čiste, opremljene s posteljami in posteljnino nemške Bundeswehr.

Kmetijstvo kot terapija

Pomanjkanje finančnih sredstev ima seveda tudi hude posledice za zdravstveno oskrbo otrok. Medikamentov skorajda ni, zobozdravnik je pobral šila in kopita, ker ni imel več s čim zdraviti zob, ni niti vložkov za plombe ali tekočine za narkozo. Na kake večje poškodbe, ki bi jih otroki dobili med igranjem, ali na primer na operacijo slepiča se v Rakošinu niti misliti ne upajo. Razna infekcijska obolenja zdravijo pač s tistim, kar imajo slučajno pri roki, proti ušem pa je še vedno najbolj učinkovito striženje na balin.

Za internat je pristojno krajevno izobraževalno ministrstvo, a brez humanitarne pomoči od drugod bi otroci že

lani ne mogli več preživeti. Vodstvo zavoda je zato sklenilo, da z lastno kmetijsko in živilnorojsko produkcijo skuša doprinese vsaj polovico sredstev za vzdrževanje internata, obenem pa bi iz zdravstvenih razlogov v delo na polju in pri živini radi vključili tudi otroke, a primerne orodja v zadostni količini manjka.

Manjka medikamentov, igrač....

Člani „Danice“ so za otroke zbrali precej oblek in za en razred (v razredih je med devet in petnajst otrok) kupili šolske potrebščine, od barvic do zvezkov, pač ustrezno našemu standardu, otroci v drugih razredih pa so dobili sadje in sladkarije. Začetek decembra je zbirka dospela v Rakošino. Obleko je prevzelo vodstvo internata. Veselje otrok je bilo seveda nepopisno tudi zato, ker so stvari dobili prav na Miklavčevo.

Vodstvo internata in šole išče novih pedagoških metod in prijemov pri delu z otroki. Zato bi bilo zelo veselo ustrezne literature ali pa celo obiska podobnih ustanov pri nas.

Internat pa predvsem potrebuje obleke za otroke med 6. in 15. letom, orodje za delo na polju in v vrtu, medikamente proti vsem boleznim, šolske in higijenske potrebščine.

Franc Wakounig

VŠGP iz Šentjakoba usposablja dijake s široko izobraževalno ponudbo

V petek je bil dan odprtih vrat na Višji šoli za gospodarske poklice v Šentpetru pri Šentjakobu. Ravnatelj šole dr. Janko Zerzer je ob tej priložnosti predstavil dvojezičen informacijski list, prospekt, v katerem so v zgoščenih oblikah navedeni vsi pomembni podatki o tej šoli. Prospekt je delo Hanzija Tomažiča.

Ker gre splošni trend k zmanjšanju števila učnih ur, se je bilo treba odločiti, kje bo težišče šole, za katero smer bodo njeni absolventi tudi usposobljeni. Šentpetrska šola ima že tradicijo glede večjezičnosti, poleg nemščine in slovenščine se dijaki/nje učijo še angleščine, italijanščine, mogoče pa se je učiti tudi latinščine in ruščine. Ker v Celovcu dvojezična Trgovska šola že obstaja, je v Šentpetru usmeritev predvsem v turizem in gostinstvo.

Na šoli je mogoče opraviti enoletno gospodinjstvo šolo, večina pa se jih odloči za pet-

letno šolanje z maturo, vendar so s praktičnim delom mature že tudi usposobljeni za nekatere poklice.

ST. PETER

ŠOLA ŠT. PETER HLA

GOSPODINJSKA ŠOLA

Deveto šolsko leto

Tuji jeziki

dvojezičnost

Odprtost

preko meja

Strokovna kompetenca

VIŠJA ŠOLA ZA GOSPODARSKE POKLICE

KONVENT SÖSMAH SISTER
ST. PETER 25
A-9184 ST. JAKOB
TEL. 04253/2750

re poklice. Med tretjim in četrtem letnikom je obvezna poletna 12-tedenska praksa v gostinskih objektih v Avstriji, pa tudi v Sloveniji.

V Sloveniji je težava samo v tem, da tam praktikantje ne dobijo plačila, v Avstriji pa ga je vendarle nekaj. Dr. Zerzerju je vendarle uspelo, da tudi dekleta, ki so delala v Sloveniji, niso samo „skozi prste gledala“.

Letos bo na šoli prvič matura na koncu petega letnika (praktični del so dijakinja polagale že konec 4. letnika) in priprave nanjo so v polnem teku – 14 dijakinj bo opravljalo zrelostni izpit. (Ta letnik je na šoli številčno tudi najšibkejši).

Zanimanje za vpis na VŠGP je iz leta v leto večje, predvsem v Sloveniji znajo ceniti možnost izobraževanja v jezikih, šola pa polagoma izgublja imidž „dekliške“ šole; 15 fantov dela družbo dekletom – poleg tega, da se pridno učijo, seveda.

1. Tekmovanje mladih slovenskih baletnih plesalcev v Ljubljani

Na pobudo prof. Lovra Sodje, ki je bil istočasno tudi generalni sekretar tekmovanja, je v ljubljanski Operi konec novembra potekalo 1. tekmovanje mladih slovenskih baletnih plesalcev. Na razpis se je prijavilo 21 tekmovalcev iz Srednjih baletnih šol v Ljubljani in Mariboru, iz baletnega ansambla mariborske Opere, iz Münchna sta se pa prijavila slovenska plesalca Jaš Otrin in Tomaž Rode.

Pod vodstvom koreografa dr. Henrika Neubauerja je organizacijski odbor temeljito

pripravil tekmovanje, tako da je bilo 15 tekmovalcev (šest jih je iz raznih razlogov odpovedalo) zadovoljnih, posebno, ker se jih jekar 14 uvrstilo v drugi krog. Vsi so morali najprej odplesati obvezno – klasično koreografijo, v drugem krogu pa sodobno koreografijo, katerih večina je bila narejena prav za to tekmovanje.

Absolutna zmaga ovalca tekmovanja sta bila 22-letna Alenka Ribič, članica mariborskega baleta, in 26 letni Tomaž Rode, član münchenskega Staats-

theatra (ki je pred dobrim mesecem dosegel odlično peto mesto v baletnih parih na mednarodnem baletnem tekmovanju v Bolšoj teatru v Moskvi). Oba sta dosegla absolutnih 100 točk, prejela zlato kolajno in pokal – grand prix. Njuna partnerja, Vera Würfl iz Münchna in ruski plesalec Nikolaj Šelnikov (partner Ribičeve) sta prejela posebni priznanji za sodelovanje.

V skupini A (plesalke do 18 in plesalci do 19 let) sta prejela srebrni medalji Mojca Bandelj iz Ljubljane in Aglaja Falcieri iz Maribora. Bronasti medalji sta prejela Špela Sterle iz Ljubljane in Mariborčanka Martina Kramer. 18-letni Mariborčan Jaš Otrin, ki študira na Baletni akademiji v Münchnu, je prejel srebrno medaljo. Bronasto medaljo je osvojil 14-letni Damjan Mohorko iz Ljubljane.

Tekmovanje, katerega je organizirala Komisija za tekmovanje mladih slovenskih glasbenikov in baletnih plesalcev, je ocenjevala žirija pod vodstvom prvaka ljubljanskega baleta Mojmirja Lasana, v njej so pa sodelovali še Karl Musil z Dunaja (prvak dunajske Državne opere in šef baleta dunajskega konzervatorija), Magda Vrhovec in Gorazd Vospernik iz Ljubljane in Edi Dežman iz Maribora. V Svetu tekmovanja je bil tudi šef baleta celovškega Mestnega gledališča Rado Krulanovič. Zaključnega koncerta nagrajencev, ki je bil v razprodani ljubljanski Operi, se je poleg ljubljanskega župana Jožeta Strgarja in veleposlanikov nekaterih držav, udeležila tudi vicekonzulinja Republike Slovenije v Celovcu mag. Irena Zdovc.

L.S.

Prodajna razstava v Svečah

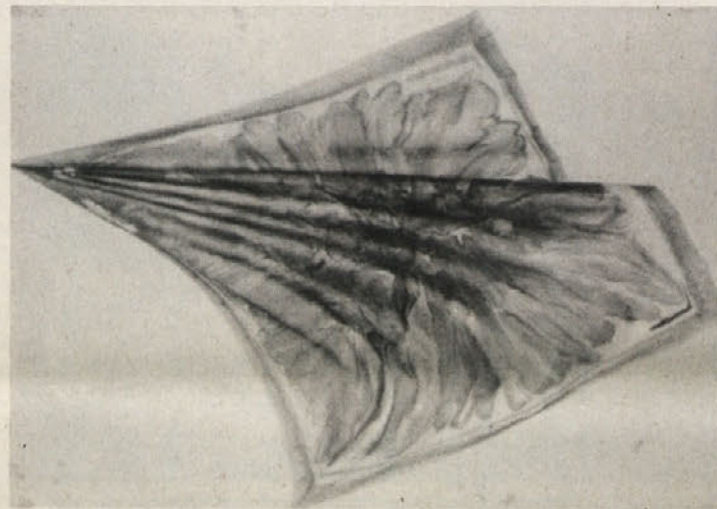
V nekdanji Goršetovi domačiji živi slikarjev duh naprej. Domače slovensko prosvetno društvo „Kočna“ skrbi za to in pred nedavnim so tam odprli razstavo ikon, poleg tega pa še razstavo ročno pobarvanih in izdelanih ovratnih rut, kravat

in ovratnih metuljčkov.

Mojstrsko naslikane ikone, božje podobe pravoslavne cerkve, so delo bolgarske slikarske Silve Deskoske, ki živi v Svečah, čudovito obarvane tekstilne izdelke pa je naredila Malka Feinigova.

Z „ikonostasa“ Silve Deskoske

Škoda, da na sliki ni videti čudovitih barv...

Evangelikičani za tujce

Ogorčenje proti političnemu nasilju v Avstriji je prav zaradi najnovejših atentatov s tako imenovanimi „dunajskimi bombami“ zelo veliko. Radi pa pozabljamo, da je gonja proti tujcem, ki jo je zagnala svobodnjaška stranka, pripravljala vzdušje, v katerem se potem rojevajo nasilne misli.

Mladina avstrijske evangeličanske Cerkve se je zato odločila za akcijo proti sovraštvu do tujcev in za prijateljstvo do njih. Akcija se imenuje „Denk-Zettel“ in ž njo hočejo mladi evangeličani opozoriti na nevzdržnost in topoumnost sovraštva. Mladina je svojo akcijo podkrepila s citati iz Sv. pisma, v katerih je tako imeno-

vani tujec gost, pač nekdo, ki potrebuje podporo in tudi pomoč. In tujec je in postane lahko vsakdo, najsi bo to begunec, azilant, gastarbajter. Akcija da je tudi del preventive proti sovraštvu do tujcev in proti radikalizaciji družbe, menijo mladinci.

Avstrijski evangeličani so zelo angažirani tudi pri ponujanju pomoči beguncem in vojnim sirotam. Vendar na predstavitvi akcije tako mladinski referent Ostermann kot superintendent Sturm nista mogla dati točnih števil o beguncih, ki jih evangeličanska cerkev podpira, ker to zanjo ni „stvar statistike, ampak krščanska samoumevnost“.

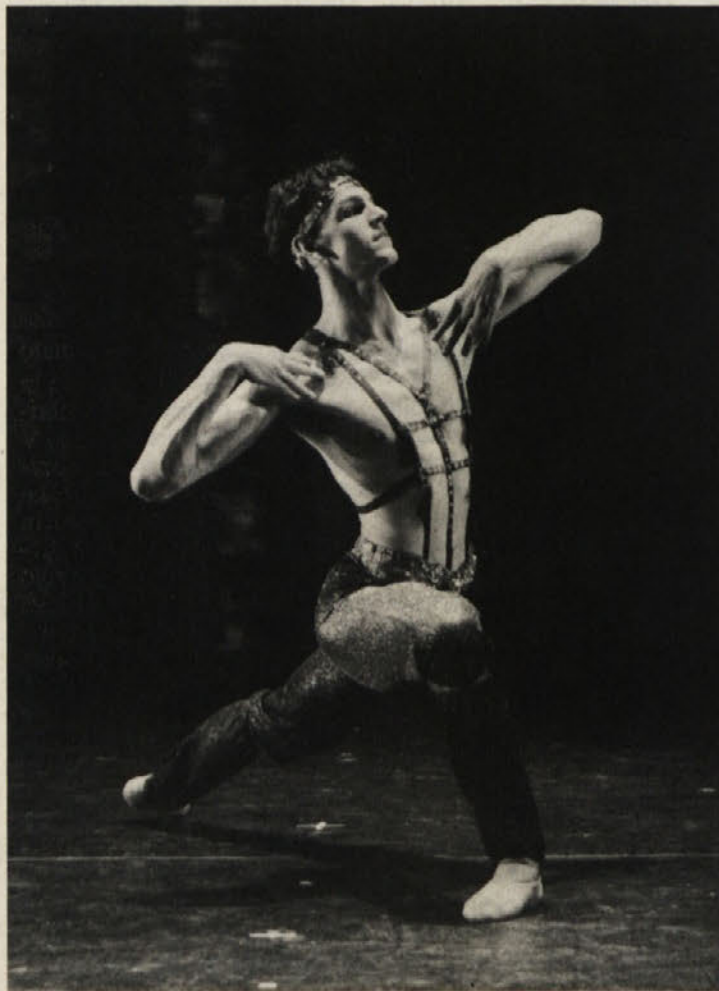
f.w.

„Wenn ein Fremdling bei dir in deinem Lande wohnen wird, den sollst ihr nicht schinden. Er soll bei euch wohnen wie ein Einheimischer unter euch und ihr sollt ihn lieben wie euch selbst.“
(3. Mose 19.33&34)

VORURTEILE HINTERFRAGEN,
ANGST ERNSTNEHMEN,
MITEINANDER REDEN,
CHANCEN SEHEN,
LEBEN.

DENK-ZETTEL

EINE AKTION DER EVANGELISCHEN JUGEND

Zadovoljne božične praznike in srečno novo leto želi

TRGOVINA
HOTEL

Mihael Antonič

Reka pri Šentjakobu v Rožu

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
želi vesele božične praznike in srečno novo leto

ADEG-KAUFHAUS
TRGOVINA OGRIS-MARTIČ

BILČOVŠ, ☎ 0 42 28 / 22 51

Robert Hedenik

SPENGLEREI - KLEPARSTVO

9072 LUDMANSBURG / BILČOVŠ
WELLERSBURG / VELINJA VAS 36

Vesele praznike in srečno novo leto

Vesele božične praznike
in srečno novo leto želi
vsem svojim članom,
kupcem in prijateljem

ZADRUGA
Market

PLIBERK

s poslovalnicama v **ŠMIHELU**
in **ŽVABEKU**

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem odjemalcem in znancem

Brigita Županc

ŽENSKI MODNI SALON
Železna Kapla 116
Tel. 0 42 38 / 341

delamo po želji
po meri
po ugodni ceni

Blagoslovljene božične praznike
in srečno novo leto želi

SPAR-trgovina in gostilna
z dvorano za
vsakovrstne prireditve

Smrečnik-Šoštar

Globasnica ☎ 0 42 30 / 211

SLOVENSKO
PROSVETNO
DRUŠTVO

BOROVlje

želi svojim članom in prijateljem
vesele božične praznike
ter srečno novo leto

Gostilna s tujskimi sobami

Vsem cenjenim gostom
in prijateljem

J. OGRIS

V BILČOVŠU

☎ 0 42 28 / 22 49

vesele praznike in srečno novo leto!

Unseren Kunden
Dank für
das Vertrauen und
die besten Wünsche
für ein schönes
Weihnachtsfest
und ein
gutes neues Jahr!

VW- und Audi-Fahrer haben's gut.

W. Zippusch

9162 Kirschentheur
Telefon 0 42 27 / 37 29

Prijetne praznike in srečno novo leto vam želi

ZADRUGA market

ŽELEZNA KAPLA

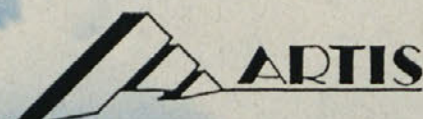
s poslovalnicama **DOBRLA VAS · GLOBASNICA**

Vsem rednim in
podpornim
članom, vsem
prijateljem in
znancem
želi vesele božične
praznike in srečno,
zdravo in veselo
novo leto

Ko je noč,
zapoje v sferi
črni ptič.
In ko je dan,
beli ptič.
Ko pa leto se
izteče,
ptiča preletita
na drugo vejo
in nas poneseta s seboj.

Slovensko društvo
upokojencev Pliberk

Das Bad. Die Heizung

Wir planen + bauen
V TRENDU: Kurilne naprave,
ki varčujejo energijo
KOMPLETNI SISTEM: Nova kopal-
nica po Vaših individualnih željah

VAŠ STROKOVNJAK
WERNER FINDENIG
Mittlern/Metlova ☎ 0 42 32 / 62 22

Prijetne božične praznike
in srečno novo leto želi

DELOVNA TERAPEVKA
KRISTA KRUSIĆ
Lidmanskýgasse 9/II
A-9020 Klagenfurt/Celovec
Tel. 0 46 3/50 17 10

intrade

proizvodna in trgovska družba

Paradeisergasse 9/II
9020 Celovec, tel. 0 46 3 / 57 0 88-0

želi svojim prijateljem
vesele praznike in uspeha polno leto 1994

GRADBENO PODJETJE

Bistrica v Rožu,
☎ 0 42 28 / 22 26

Celovec, Wiegelegasse 20, ☎ 0 46 3 / 22 7 70

želi vsem naročnikom in poslovnim prijateljem
prijetne božične praznike ter uspešno novo leto

HOCH-TIEFBAU-BAUSTOFFE

**BEGUSCH
BAU**

Franz Begusch Ges.m.b.H.

Vesel božič
in srečno novo leto
vsem gostom
in prijateljem naše hiše

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem odjemalcem in znancem

cobra

Produktions- und Handelsges. m. b. H.
A- 9143 St. Michael/Šmihel 47
Telefon 0 42 35/35 50

Dr. Franci Serajnik

odvetnik
Wiesbadener Straße 3, Celovec
tel. 0 46 3 / 516 330 · fax 51 43 24

Želim Vam
vesele praznike
in srečno novo leto

Ure po dogovoru tudi v Zadrugi Šentjakob v R.

HOTEL – RESTAVRACIJA
BREZNIK
PLIBERK/BLEIBURG

IZDELAVA KVALITETNIH
REZALK IN BRUSNIH PLOŠČ

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi

ALPETOUR

Spedition – Transport-Ges.m.b.H.
Spedicijsko-transportna družba z o. j.

A-9150 Bleiburg / Pliberk

Vsem gostom in prijateljem želi
vesele božične praznike in srečno novo leto

Camping ROŽ

KOČUHA

Vesele božične praznike
in srečno novo leto želi

KONUS
EXPORT – IMPORT

Konus, proizvodna in trgovska dejavnost, Pliberk
Konus, Produktions- und Handelsgesellschaft, Bleiburg

A-9150 BLEIBURG, Völkermarkterstr. 11 ☎ (0 42 35) 36 50

Vesele božične
praznike

1993

in srečno
novo leto

1994

CARIMPEX

EXPORT – IMPORT – TRANSIT DRUŽBA Z O. J., 9020 Klagenfurt/Celovec, Sonnengasse 13, Tel. 0 46 3/46 8 01

Prijetne praznike in
srečno novo leto

želi **TOVARNA**

ELAN **SKI**

Fürnitz-Brnca

Vesele božične praznike ter uspešno novo leto Vam želi

TURISTIČNA AGENCIJA IN AVTOPODJETJE

SIENENIK

Telefon 0 42 36/20 10-0
Telefax 0 42 36/20 10-11

A-9141 DOBRILA VAS

Zahvaljujemo se vsem prijateljem, partnerjem in potnikom za
zaupanje v minulem letu in jim želimo srečno vožnjo v letu 1994.

Lastniki

in sodelavci

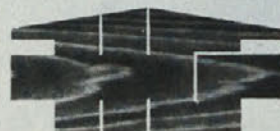
vam želijo

vesele praznike

in uspešno

novo leto.

RUTAR
DOBRILA VAS · BELJAK · ŠENTVID
CENTER

HOLZBAU GASSER

9072 LUDMANNSDORF / BILČOVŠ

Telefon 0 42 28 / 22 19 · Fax 0 42 28 / 27 50

*Želimo vsem našim odjemalcem in prijateljem
prijetne božične praznike
in uspešno novo leto*

*Wir wünschen allen unseren
Kunden und Freunden
ein besinnliches Weihnachtsfest
und ein erfolgreiches neues Jahr*

Krojaštvo

WEISS

Vsem rojakom in znancem
tu in onstran meje,
želi vesele praznike
ter srečno novo leto

**Dr.
Miran Zwitter**

ODVETNIK

9020 Celovec

Tel. 0 46 3 / 50 5 40

*vesel božič in
srečno novo leto*

Spitalgasse 12
9020 Celovec

Telefon 0 463 / 51 37-52

**KÄRNTNER
LAND-EI**

Handelsgesellschaft m. b. H.
Trgovska družba z o. j.

A-9020 Klagenfurt/Celovec, Brennereistraße 29
telefon 0 46 3 / 30 12 00 · fax 0 46 3 / 30 12 00-5
mobiltel. 0 66 3/48 0 57 · telex 0 46 3 / 422 897

Vesel božič in srečno leto 1994!

Gostišče
Pension

WUTTE

Vesele ob Zablatniškem jezeru

*Želi vesele praznike
in srečno novo leto
ter se priporoča za
vse gostinske usluge*

**Pri Joklnu · Bierjokl
CELOVEC, BADGASSE**

*Srečno novo leto
Glückliches
neues Jahr*

**BLAGOSLOVLJEN BOŽIČ
IN ZADOVOLJNO
LETO 1994**

**NORR
REPRO
DRUCK**

A-9020 KLAGENFURT
CELOVEC
LINSENGASSE 59
TEL. 0 463 / 55 2 65-0
FAX 0 463 / 550 595

*Vesele božične praznike
in srečno novo leto*

želita

**Enotna lista
z občinskimi odborniki**

predsednik: Andrej Wakounig
tajnik: mag. Rudi Vouk

in Skupnost južokoroških kmetov

zb. sv. Janko Zwitter
zb. sv. dipl. inž. Štefan Domej

*Vsem naročnikom, delavcem in prijateljem prijetne božične
praznike ter uspešno novo leto želi*

**bau
Th. Sabotnik**

PLESCHERKEN 59
9074 KEUTSCHACH / HODIŠE
Tel. 0 42 73 / 22 95
Fax 0 42 73 / 22 95-14

*Vesele božične
praznike
in srečno novo leto*

Dipl. inž. Hanzi Urschitz

sodno zaprisežen izvedenec za stavbarstvo

Müllergasse 4 · 9500 Villach/Beljak

mobiteltelefon 0663 / 84 21 01

die Elementar (E) sicher und klar

*Vesele božične praznike
in srečno, uspešno novo leto
Vam želijo*

Vaši zastopniki

ZAVAROVALNICE

Anglo-Elementar AG

CELOVEC ☎ 0 46 3 / 50 13 92-0

Vesel božič in srečno novo leto 1994

želijo

* * * * *
* * * * *

ravnateljstvo, profesorski zbor in dijaki

Dvojezične zvezne trgovske akademije

v Celovcu

die Elementar (E) sicher und klar

Knjigarna / Buchhandlung

9020 Klagenfurt/Celovec, Paulitschgasse 5-7

Tel. 0 46 3/55 4 64 • Fax 55 4 64-22

Tiskarna / Druckerei

9020 Klagenfurt/Celovec, Tarviser Straße 16

Tel. 0 46 3/50 5 66 • Fax 51 43 00-71

Založba / Verlag

9020 Klagenfurt/Celovec, Paulitschgasse 5-7

Tel. 0 46 3/50 10 99 • Fax 50 10 99-20

Prijetne praznike in mnogo uspeha v novem letu

**Pohištvo po meri
iz masivnega lesa**

☛ SVETOVANJE

☛ NAČRTOVANJE

☛ IZPELJAVA

Specializirani smo v izdelavi
kakovostne opreme za:

- hotele – penzione
- restavracije – gostišča
- izgraditev objektov
- individualne stanovanjske prostore

**DIREKтна PRODAJA POHIŠTVA
V TOVARNI**

Pri nas dobite za pohištvo celo leto posebno
neto-ceno oziroma blagajniški popust!

Priporočamo Vam tudi obisk
v naši blagovnici
IPH-center v Ljubljani na Dunajski 22

*Se priporočamo ter želimo
vesele božične praznike
in srečno novo leto 1994*

IPH HOLZINDUSTRIE MÖBELERZEUGUNG
GES.M.B.H. & CO. KG

A-9133 SITTERSDORF 42
TELEFON 0 42 37 / 25 25 - 0*
FAX 0 42 37 / 25 25 - 20

Knjižni dar SPZ predstavljen

V prostorih celovškega radia je v petek, 17. decembra, predstavila Slovenska prosvetna zveza svoj letošnji knjižni dar. Poseben pozdrav je veljal glavnemu uredniku slovenskih oddaj, Mirku Bogataju, avtorju knjige „Lepota velike praznine“, ki je v paketu daru. Knjiga s svojim spoštljivim in odkritim prikazom ljudi, kultur in narave presega običajne potopise, obenem pa je meditacija avtorja o osamelosti in sreči in bogastvu srečanja z ljudmi. Avtor je dejal, da je po turneji skozi puščavo bilo pisanje zanj nov

izziv, predvsem jezikovno, in je že napovedal svojo tretjo knjigo za leto 1995. Krajši filmič, v katerega so ujeti čar, divjina, milost in nebrzdanost in smrtnost puščave vsaj deloma približa gledalcu in potencialnemu bralcu knjige pogoje, s katerimi Sahara sprejema svoje „goste“. Knjiga je eden zadnjih potopisov skozi Sahara, kajti politična, verska in nacionalna fanatizacija tamkajšnjih narodov je za dolgo časa preprečila take podvige, ki človeku odstrejo lepote velike praznine.

wafra

Dr. Janko Malle in Mirko Bogataj s knjigami

Dvojezični zbor bodočih učiteljev navdušil

Dvojezični pevski zbor pedagoške akademije, ki ga vodi Edi Oraž iz Resnice pri Borovljah, ima precej delavne in naporene dneve za sabo. Zbor, ki se je letos vigredi prvič predstavil z zelo odmevnim koncertom pri Cingelcu na Trati, je bil začetek decembra, 4. 12. 1993, povabljen na Dunaj, da bi pred dunajskim rotovžem sodeloval pri tako imenovanem „UW-WELT“ – prazniku redakcije za tuje soobčane, „Heimat, fremde Heimat“. Zaradi pisemskih bomb, ena je hudo ranila urednico oddaje Silvano Meixner, je praznik bil kratkoročno odpovedan. Zbor pa je namesto tega bil skupaj s skupino „Lakis“ gost otroškega Wurlitzerja. Zvečer je na povabilo dunajskega Kluba slovenskih študentk in študentov oblikoval koncert v kulturnem centru „Siebenstern“.

Prejšnji teden pa je zbor bistveno sooblikoval kulturni spored ob 25 letnici koroške pedagoške akademije in je s svojim kakovostnim petjem in izborom pevske literature zbudil pozornost ter bil deležen vse pohvale in priznanja. Preden se bodo po zaključenem učiteljskem študiju pevke in pevci razšli na svoja prva delovna mesta, bi radi podvzeli skupno še eno večjo pevsko turnejo, pa tudi skupni načrti s skupno „Lakis“ niso izključeni.

f.w.

Letošnji knjižni dar Mohorjeve družbe

Zelo tradicionalen knjižni dar Mohorjeve

Pozno jeseni, ko še dan se ni prevesil, pride čas „knjižnih darov“ obeh slovenskih založb, Drove in Mohorjeve. Slednja je za leto 1994 pripravila kar obširen, a vendar izredno tradicionalen dar, ki v paketu stane 490 šilingov.

Stalnica daru je seveda **Koledar**, ki je v teku časa in razvoja postal tajna „vizitka“ Mohorjeve družbe. V njej je branjca za vsakogar, saj sega tematika od karantanske zgodovine preko letos umrlih slovenskih duhovnikov do izredno zanimive in berljive razprave dr. Ludvika Karničarja o živalih v koroški slovenski frazeologiji. Poleg tega pa pisano branje in razmišljanje škofa Kapellarija o Valentinu Omanu zaokrožajo vsebino, ki se pričinja s fotografijami koroških znamenj.

Za devetdesetletnico koroške pisateljice Dolores Vieser-Aichbichler je Mohorjeva v seriji „družinskih večernic“ ponatisnila in v sodobnejšo obliko stisnila – roman **Podkroški gospod**, ki v stilu nemških „heimatromanov“ (nič kaj dosti upošteevane literarne zvrsti) opisuje ljubezensko dramo med nemškim gospodom (plemičem) in slovensko kmečko dekle v času turških bojev. Roman sta prevedla Janez Pucelj in Lovro Kasselj.

Tretja knjiga v daru in prva v zbirki Pingvin je mladostniški roman Dese Muck „**Pod milim nebom**“ – o dveh dekletih, ki se svojih mladostniško-pubertetniških problemov skleneta otresti z begom v Ameriko.

Brezdvomno najbolj tehtna

in praktična knjiga v tem malo inovacijskem knjižnem daru je „**Vedno čili in zdravi**“ Amerikanca Roberta G. Jacksona. V njej ta znameniti zdravnik opisuje, kako se je zaradi težke bolezni vrnil k naravnemu in edinole zdravemu načinu življenja. Knjiga je zanimiv in zelo informativen priročnik za uravnavanje življenja po naravnih kriterijih. Knjigo vsakega priporočamo.

V knjižnem daru, a samo po doplačilu, sta še „legendarna“ **Pratika** in kaseta „**Nocoj je ena lepa noč**“ z adventnimi in božičnimi pesmimi zbora „Podjuna“.

Knjižni dar lahko kupite pri zaupnikih Mohorjeve družbe in v obeh slovenskih knjigar-nah v Celovcu.

Franc Wakounig

Jezik je duša

JANKO MESSNER

Njen dom je bila hiša srečanja in dialoga...

Je bila njen dom res hiša srečanja? Je oče bila zlata duša ali bil zlata duša? Je prav slovensko: Branje mu je bila zabava? Ali je bolj prav: Branje mu je bilo zabava? Je prav: Ančka je bilo pridno dekle – ali je prav samo: Ančka je bila pridno dekle?

Nepodpisani poročevalec v NT (19. nov.) trdi, da je njen dom bila hiša srečanja. Že preoblikovanje trdilnega v vprašalni stavek nam pomaga rešiti uganko, ki to ni. Pravilo se glasi: Spol povedanega deležnika se ravna po spolu osebko-ve besede, ne pa po spolu povednega določila.... Zato je treba reči: njen dom je bil hiša srečanja in dialoga. (Vprašajmo za kontrolo: kaj je bil njen dom? – Njen dom je bil hiša srečanja.) Oče je bil zlata duša. (kaj je bil oče? Bil je zlata duša). Kaj mu je bilo branje? Bil o mu je zabava. Kaj je bila Ančka? Bila je pridno dekle. „Bila je priljubljena vodička...“ Slovenski pravopis ima pri besedi „vodič“ puščico k boljšemu izrazu v o d n i k, ženska pa je zato v o d n i c a, ne pa vodička!

„Na sliki je avtobus, v katerem čakajo naši potniki na rešilce, ki so bili že v nekaj minutah na kraju nesreče.“ Zadnji stavek je oziralni odvisnik s k i, tu povsem neprimerno, se pravi napačno povezan s predhodnim oziralnim odvisnikom.

Poročevalec trdi, da so bili rešilci v nekaj minutah na kraju nesreče, potniki pa so čakali v avtobusu nanje! To ni logično. Takšen ki-stavek ne more izraziti tistega, kar se pripeti šele po dogodku. Razen tega je povezava dveh podrednih ki-stavkov nečedna.

Kako bi si bil lahko pomagal? – Na sliki je avtobus, ki v njem čakajo naši potniki na rešilce. Ti so bili že v nekaj minutah na kraju nesreče.

Oglejmo si še dva takšna primera napačne rabe ki-stavka: Vihar je v dvoredno potrgal nekaj vej, ki so padle na avtomobile. Dobro premislimo: je vihar res lahko potrgal tiste veje, ki so (že) padle na avtomobile? To bi bil narobe svet. Ali tale primer: Dal je napitnino vodniku, ki se mu je zahvalil. Logika povedi je ta, da se mu je vodnik (najprej) zahvalil, potem pa je prejel napitnino. Pravilno: Vihar je potrgal nekaj vej. **Padle so** na avtomobile. Dal je napitnino vodniku. **Ta se** mu je zahvalil. Delal je v tovarni, kjer se je sprl z ravnateljem... Pravilno: Delal je v tovarni, **tam se je** sprl... Kdor se izraža v glavnih stavkih, se takim nevarno-stim ogne.

Ženska telesnost: Trpimo pod pritiskom modne industrije?

Prav ob božičnem času, ko nam povsod ponujajo sladkarije in pecivo, ko se mize upogibajo pod težo okusnih dobrot, je marsikatera izmed nas nezadovoljna, ker se je spet enkrat za kakšen kilogram zredila. Druge spet trpijo, ker so zaradi „božičnega stresa“ – tako daleč smo že s tem praznikom miru – shujšale.

Naše nezadovoljstvo pa po božičnih praznikih takoj spet odjekne iz vseh modnih revij, ki nam ponujajo recepte za hujšanje, to ali ono dieto, ki naj nam bi pomagale, da bomo spet zadovoljne s samimi seboj, ker bomo dosegle svojo „idealno težo“, s tem pa – tako vsaj menijo – tudi svoje psihično ravnovesje.

Jaz pravim, da bomo našle psihično ravnovesje šele tedaj, ko se bomo otresle vseh teh pritiskov od zunaj in se naučile, biti zadovoljne s tem, kar smo.

Pripravila Štefka Vavti

Psihoterapevtka Clarissa Estés, ki je nedavno tega izdala knjigo o moči ženskih prainstinktov, se je med drugim posvetila tudi ženskemu odnosu do svojega telesa, ki je v preteklih desetletjih pod pritiskom modne industrije in njenega lepotnega ideala postal povsem nenavaden:

Medtem ko so se ženske v tako imenovanih „slabih časih“, na primer v povojnem času, veselile, če so spet postale bolj okrogle, smo dandanes, ko imamo vsega na pretek (to najbolj opazimo prav v božičnem času, ob družbenem pritisku, ki nas naravnost sili, da kupimo čim več od tistih dobrot, ki nam jih industrija ponuja, pa smo zabredle tako daleč, da dopuščamo, da se v javnosti diskutira o nas in o tem, kakšno naj bi bilo naše telo, da bi bilo res lepo in idealno, kot da je le en normiran ideal telesne in karakterne lepote, katerega moramo ustrezati prav vse. Čim bolj smo namreč oddaljene od tega ideala, tem bolj nam pripisujejo karakterno šibkost in slabotnost.

Nočemo biti vse enake!

Pri tem pa je najbolj boleče dejstvo, da ženske, ki si od zunaj pustijo pripisovati „idealni“ temperament, „pravilno“ obnašanje in „lepo“ zunanost, kmalu zgubijo svojo duševno prostost in ravnovesje, s tem pa tudi sebe. Estésova pravi, da je iz duševnega vidika telo neke vrste vozilo, kompliciran

sistem raznih čutov, ki nam pa lahko veliko povejo o nas samih, če smo za to odprte. Tako nam na primer vsaka bolezen lahko pokaže naše šibke točke, življenjska območja, s katerimi imamo probleme. Pri tem citira zgodbe in pravljice raznih narodov, v katerih je dvojica čutil (na primer oči, ušesa) odgovorna za zaznavanje zunanosti in notranosti. To pa v prenesenem pomenu ne pomeni nič drugega, kot da eno (notranje) oko zaznava predvsem našo notranost, drugo pa vse to, kar se dogaja zunaj nas. Zgodbe, miti in pravljice so – tako Estésova – prisposode „druge resničnosti“, naših senčnih deležev, pred katerimi najraje zapiramo oči. Naše telo torej govori veliko jezikov: barva kože, temperatura, bolečine, žarenje ljubezni in strast sovraštva – z vsemi temi pripomočki govori naše telo in kaže navzven prav to, kar v naši notranosti je (tudi če tega dostikrat nočemo videti).

Včasih nam skače srce, potem nam spet vsi občutki kot kamen ležijo v želodcu – te fenomene poznamo in intuitivno tudi vemo, kaj pomenijo.

Prav zato, ker ima telo toliko različnih funkcij, pa lepote in vrednosti telesa ne bi smeli reducirati na tistih par kilogramov, ki jih dopušča aktualni modni ideal. Vse tiste, ki od časa do časa prebirajo modne revije, dobro vedo, da se ta ideal stalno spreminja: Enkrat naj bi vse ženske bile vitke, potem naj bi spet vse imele polne prsi in ne vem kaj še vse.

Je lepa samo tista, ki ustreza aktualnemu lepotnemu idealu?

Se spominjate Tizianovih in Rubensovih okroglih lepotic? Tudi te so nekoč veljale za modni ideal, podobne okrogline pa v naši družbi potisnejo marsikatero žensko „ob stran“.

Živeti s tem, kar smo

Če bomo skušale živeti in izživljati to, kar po naravi smo, potem se bomo lahko veselile življenja in naše telesnosti, če pa si bomo pustile od modne industrije definirati naše telo, v katerem prebivamo, kot pomankljivo in grdo, bomo ostale globoko ranjene in odtujene naši telesnosti.

Ženske z močnim prainstinktom se bodo zato borile proti vsem psihološkim in telesnim normam, ki nas skušajo odrezati od nas samih in naših korenin. Ekskluzivnemu lepotnemu idealu, kateremu ustrezajo le manekenke, torej korajžno postavimo nasproti obširnejši pojem lepote, tistega, v katerem imajo prostor razni odtenki, razne oblike in barve, v katerem ima svoj prostor vsaka izmed nas, ker je vsaka edinstvena in po svoje tudi lepa. Nazadnje primerja Estésova naše telo še z našo zemljo: Tako, kakor lepota na-

rave trpi, če v njo posega človek, je zabetonirana, če poseka vsa drevesa, jo oropa njene lepote z raznimi zgradbami ipd., tako oropamo tudi sebe, če iz našega telesa hočemo napraviti to, kar želi modna industrija, namesto da bi se veselile njegove naravne lepote.

Bolj pomembno kot naš „outfit“, naša zunanost, naj nam bi bilo to, kar smo. Kako se počutimo v njem doma, se ga znamo veseliti? Ljubimo njegovo posebnost, kako se giblje, teka, pleše, se ziblje sem ter tja?

Clarissa Estés opisuje neko žensko, ki je preizkusila vse, da bi ustrezala družbenim normam in lepotnemu idealu, pri tem pa je izgubila samo sebe. S pomočjo psihoterapije pa je slednjič sklenila mir s seboj in se naučila sprejeti sebe takšno, kot je bila. Ko se je počutila v svojem telesu doma, je zapela sledeči verz:

Tukaj je, vse kar imam...
pesmi
debela stegna
majhne prsi
in
toliko ljubezni.

To, kar navsezadnje najbolj šteje, je ljubezen. Tudi in predvsem tista, ki jo čutimo same do sebe.

Boste pekle z otroki?

Če imate otroke, dobro veste, da le-ti radi pomagajo pripravljati božično pecivo. Najraje pa nazadnje polijejo žlice in druge pripomočke za peko, na katerih je kaj za polizati. Zdaj pa en recept za vse velike in majhne sladkosnedeže. Napolnjeni čokoladni keksi

Potrebuje: 50g čokolade, 125g moke, 25g sladkorja, 60g masla, eno jajce in 100g bele čokolade.

Čokolado zdrobite in zrežite na majhne koščke. Moko, sladkor, čokolado, mehko maslo in jajce z rokami dobro pregnetite. Testo eno uro hladite v hladilniku. Nato ga razvaljajte in ga zrežite na 3x3 cm velike kvadrate. Kekse pecite približno 10-15 minut pri 200 stopinjah, ohladite jih in po dva in dva zlepite skupaj z belo čokolado, ki ste jo prej stajale. S čokolado, ki je ostala, jih nazadnje še okrasite.

Iz ženskega vidika

O „starih“ in „novih“ očetih

piše Štefka Vavti

Tako imenovane „stare“ očete boste vse dobro poznale, k njim štejejo očete moje generacije. Očete, ki so bili podvrženi še tako imenovanemu patriarhalnemu sistemu, to se pravi, da so imeli v družini zadnjo besedo (vsaj tisti, ki jih žene niso diplomatsko vpregle pred svoje „gare“), da so za otroke bili nevidni, ker so bili ali v službi ali na polju, ali na kakšnem sestanku, ali pa v okviru svojega kulturnega angažmaja pri kakšnih vajah. Nekateri so včasih tudi radi sedeli v kakšni vaški gostilni – tako je slika zaokrožena.

Matere so bile odgovorne za vzgojo otrok, za gospodinjstvo, največkrat tudi za delo na polju, v hlevu in na vrtu. Zlasti pri vzgoji otrok očete niso imeli dosti kaj povedati, bili so tako imenovane avtoritete v ozadju, s katerimi so grozile matere, če so otroci bili kdaj poseben neubogljivi.

Nič čuda, da otroci na čustveni ravni niso imeli posebnega odnosa do svojih očetov, kar se je ne nazadnje odražalo tudi v tem, da očeti niso veliko kaj pripovedovali o svojih majhnih in večjih „eskapadah“ in sporsljajih.

Pri tako imenovanih „novih“ očetih, ki imajo dandanes konjunkturo, pa je vse drugače: Saj ti že pri rojstvu pričakujejo z materjo v bolnišnici svoj naraščaj, ga sprejmejo z odprtimi rokami, ker je mati po porodu preveč utrujena, nekateri se tudi v naslednjih tednih kdaj pa kdaj „žrtvujejo“ za povijanje otroka, mu pripravijo steklenico in se pri tem morda še pomilujejo, ker jim ne morejo nuditi več (npr. dojke). Pozneje otroka vozijo v otroški vrt, zahajajo na večere staršev, skratka: matere, kaj hočemo več!

Po drugi strani pa beremo v časopisju tudi v času konjunkturo „novih“ očetov, da se tako imenovani „avstrijski oče“ v statističnem povprečju posveti svojim otrokom okrog 7 minut na dan.

Indic za to, da tudi „novi“ očete še niso povsem prepričani o tej „novi vlogi“ je ne nazadnje tudi dejstvo, da se jih še vedno samo peščica odloča za karečni dopust. Tisti pa, ki se le posvetijo v prvem (ali drugem) letu svojemu otroku, pa menda kaj kmalu začnejo „bolehati“ za tako imenovanim „home-stress-sindromom“. Namesto suverenih reakcij so vedno pogostejši histerični napadi (npr. če je otrok pravkar strgal članek, ki ga je oče napisal, ali njegov časopis, ki ga še ni prebral ipd.), namesto popoldanskih sprehodov z otroci se ti očete vedno pogosteje zatečejo v kakšno kavarno, da bi utekli izolaciji svojih štirih zidov in otroškemu hrupu in kričanju...

Pozdravljeni, otroci! Kaj pa boste delali v božičnih počitnicah?

Zagotovo vam ne bo dolgčas, saj je v zimskem času dovolj možnosti za igranje: sankali se boste, drsali in smučali, se kepali, postavili sneženega moža... Če pa vreme ne bo tako lepo, se boste igrali z igrami, ki vam jih bo prinesel Dedek Mraz ali pa Božiček, pogovarjali se boste, včasih morda tudi sprli – dolgčas vam torej ne bo. Če pa bo vendar kdaj tako, da ne boste vedeli, kaj naj počnete, imam dobro idejo: Kaj pa bi bilo, če bi vašemu očetu prebrali kakšno zgodbo „o očetih“? Morda boste v zgodbi prepoznali celo svojega očeta? Prisluhnite torej:

Prva pravljica

Moj oče je kar naprej v službi. Če ni v službi, je na sestanku. Če ni ne v službi in ne na sestanku, je doma, kjer bere časopis, gleda televizijo, je ali spi.

Le včasih se pogovarja z menoj.

„Daj mi poljubček“, pravi, preden gre v službo ali na sestanek ali v postlejo.

„Kaj boš z njim?“

Moje vprašanje obrača sem ter tja, a odgovoriti nanj ne zna.

„Zakaj si udaril sosedovega Tinčka?“ slednjič odgovori z vprašanjem.

„Zato, ker me je nazaj.“

„Hočeš reči, da si ga za nazaj?“

„Za naprej sem ga.“

Moj odgovor obrača sem ter tja, a ne ve, kam naj ga da. Dolgo ne reče ne bele ne črne. Nato si prižge cigareto. Moj oče kadi kot slon. Saj slon sploh ne kadi! Če bi slon kadil, bi kadil kot moj oče, to je kot pribito.

Moj oče vedno pogleduje na uro. Kazalci mu ukazujejo, kdaj mora v službo, kdaj na sestanek, kdaj v posteljo. Nekoč sem potisnil kazalce njegove ure za nekaj ur in še več minut nazaj. Še opazil ni. V službo je prišel tri ure prepozno, zamudil je dva setanka in še tretjega pol. Zadremal je pred televizorjem, ki je bil že zdavnaj ugasnjen. Zbudil se je sredi noči in si naredil zajtrk. Moj oče je žalosten. Sam pri sebi sem sklenil, da ga bom razvedril. Če sem jaz žalosten, mi mama pripoveduje pravljice. Še sam bom poskusil s pravljičami

spraviti očeta v dobro voljo. Izmisli si bom Pravljičice za očeta. Povedal vam bom, kako so se obnesle. Morda vam bodo prišle še kdaj prav. Gotovo imate tudi vi z vašimi očeti podobne težave, kot jih imam jaz. To seveda še ni bila prva pravljica. Prva pravljica je zelo kratka.

Vprašal sem očeta: „A veš, kaj je vprašaj?“

Molk.

„Vprašaj je pika, ki je postala radovedna.“ To je bila prva pravljica.

Prisluhnite še drugi pravljici o časopisu.

Vsako jutro oče zajtrkuje časopis. Sveže žemlje, sveže mleko, sveže maslo, sveža jajca in star časopis.

Najraje prežvekuje Male oglase. Zanima ga, komu lahko kaj proda in od koga lahko kaj kupi.

„Nekdo bi rad prodal gramofon in stružnico hkrati“, pravi. „Če bi ju imel, bi zelo ugodno prodal cisterne in plastično jadrnico.“

„Kdo ima manj: tisti, ki nima ničesar, ali tisti, ki nima plastične jadrnice?“ vprašam.

Oče presliži moje vprašanje in bere naprej.

Stare žemlje so trde, staro mleko se skisa, staro maslo je grenko, stara jajca zaudarjajo, a star časopis dobro tekne.

Namesto novic oče hrusta starice.

Jaz pravim starim novicam starice.

„Nekdo bi rad zamenjal manj-

še stanovanje za večje, drugemu bolj ustreza manjša, ampak bolj sončna soba, daleč od mestnega hrupa.“

V Malih oglasih se dogajajo velike reči.

„Kurjač dobi službo, če je vesten, izkušen, delaven.“

„Oče, zakaj v Malih oglasih nikoli ne piše, kdo ali zakaj izgubi službo?“

Oče bere naprej in naprej. Že ves mesec bere včerajšnje, predvčerajšnje, predpredvčerajšnje, predpredpred... Male oglase. Ne da bi opazil, mu sleherno jutro podtaknem star časopis, ki se od dneva v dan postara natanko za en dan. Danes je star že osemindvajset dni. To je za časopis kar lepa starost. Mali oglasi pa gredo očetu še vedno v slast.

Prvo, drugo in tako naprej stran časopisa oče preskoči. Ustavi se šele pri štirinajsti. Mali oglasi so vedno na štirinajsti strani.

Včasih prebere na zadnji strani PA ŠE TO. Takrat navadno reče: „Zdi se mi, da sem PA ŠE TO že nekje bral. Morda sem kje slišal PA ŠE TO. Samo ne morem se spomniti, kdo je bil, ki mi je povedal PA ŠE TO.“

Včasih me ima, da bi očetu povedal, da je PA ŠE TO prebral včeraj, predvčerajšnjim, predpredvčerajšnjim in tako naprej, oziroma in tako naprej, že osemindvajsetkrat, ampak potem si premislim.

Zdi se mi, da se Mali oglasi zares nikoli ne skisajo, se pravi, da so užitni tudi stari. Novice s prvih strani pa očeta tako pretirano ne zanimajo.

Se veselite božičnih dobrot?

Pravljica o avtomobilu

Kako napišeš pravljico o avtomobilu? Še sanja se mi ne. Začel bi lahko takole: Nekoč je živel avtomobil... Že že, kako pa naprej? ...

Nekoč je živel avtomobil, ki je bil čisto majhen. Rekli so mu fičko. Oče je bil noro zaljubljen vanj. Ven in ven ga je umival, mazal, loščil, krtačil. Ampak ljubezen je bila kratke sappe. Oče se je zagledal v večji, lepši, močnejši avtomobil, v majorja. Bil je modre barve. Sedeže je imel mehke ko puh. Če si ga pogledal, da je brzel s stotimi kilometri na uro, se ni prav nič tresel, kot se je fičko, ki je že pri devdesetih kilometrih stokal in jokal, pri stotih pa je samo še kašljal in krehal. Oče je zamenjal fička za majorja, na katerega je pazil ko na punčico svojega očesa. Major je bil muhast avto. Pozimi ga zlepa nisi pripravil do tega, da bi stekel. Trmasto je molčal, pa če je oče še tako vrtel ključ, da bi ga vžgal. Tudi major je moral od hiše. Zdaj se je oče vozil naokrog z imenitnim audijem. To je bil avtomobil! Velik, eleganten, lep, ubogljiv, potrpežljiv. Audi je bil tako zelo pri srcu očetu, da ga je imel kar naprej zaprtega v garaži.

„Škoda je tako dragega avtomobila, da bi ga podil po mokrih cestah in celo po blatnih

kolovozih,“ je govoril. „Avtomobil je za to, da se voziš z njim“, se je jezila mama.

„Avtomobil že, audi ne.“

„Kaj pa je audi drugega kot avtomobil?“

Oče je molčal, a mislil si je svoje.

Resnici na ljubo moram povedati, da je tudi audi imel hišo. Bil je neznansko žejen. Četudi ga je oče le poredkoma vozil, je popil na hektolitre bencina in na litre olja. Čim starejši je bil, raje ga je pil. Kadar smo ga na bencinski črpalki natakali, se mi je zdelo, da je njegov želodec brezno brez dna. Bencin je goltal in goltal...

Lepega dne, ko se je bencin spet podražil, je oče audija prodal. Teden dni ni spregovoril z nikomer niti besedice. Samo stekleno je zrl predse.

Potem je pripeljal domov fička; natanko takšen je bil kot tisti, ki smo ga imeli na začetku pravljice. Res, da je manjši od audija, pa tudi majorja, ampak zato je kar se da poskočen in živ. Pa tudi žeja ga ne daje. Oče pravi, da porabi toliko bencina kot njegov vžigalnik. Ampak z vžigalnikom se ne moreš peljati, z našim fičkom pa si lahko prižgeš cigareto.

Naš fičko je vžigalnik na štirih kolesih. (Iz: Žarko Petan, Pravljičice za očeta, Mlad. knjiga 1986.)

Če zunaj sneži in vas vse vaše igre že dolgočasijo, potem poizkusite kakšno družabno igro:

Telefon

Igralci sedejo v vrsto in prvi si izmisli kakšno dolgo besedo ali krajši stavek in ga zašepeta svojemu sosedu na uho, ta pa mora to povedati naprej naslednjemu. Ko pride beseda do zadnjega igralca, jo mora povedati naglas in ponavadi je to nekaj povsem drugega kot tisto, kar je povedal prvi.

Igre s pomočjo leksikona

Eden izmed igralcev prebere iz leksikona opis kakšnega manj znanega pojma ali tujke, drugi pa morajo ugibati, o čem govori. Lahko tudi prebere znamenitosti kakšnega mesta, drugi pa morajo ugibati, katero mesto je to, ali pa iz podatkov o velikosti, številu prebivalcev ipd. ugibajo o državi.

Halo, kdo je tam?

Dva igralca se dogovorita, kateri dve slavni osebnosti bosta opo-
našala v telefonskem razgovoru, seveda tako, da ju drugi igralci ne bodo slišali. nato se začne „telefonski pogovor“, v katerem skušata povedati čim več drug o drugem, vendar ne smeta omenjati imen. Drugi igralci morajo ugotoviti, kateri slavni osebnosti se pogovarjata

Iz: Kratkočasnik, Harlekin-Založba, Ljubljana 1991.

Ali vaš oče tudi zajtrkuje časopis?

Ko gre za uradne priložnosti, takrat se imenuje pač Janez Wutte. Sodelavcem, prijateljem, tovarišem pa bi se hecno zdelo, če bi ga nagovali kako drugače kot „Luc“.

Na štefanovo, 26. decembra, bo star natančno 75 let, čeprav mu to še najboljši prijatelji težko verjamejo, kajti Luc je poln energije in svežine.

Rojen sem v Veselah, kjer sem še vedno doma, eden od šestih otrok, ki so preživeli (nekaj jih je umrlo).

Oče je bil z nami zelo strog. Bil je oficir v prvi svetovni vojni in je z nami delal kot z rekruti. Ni bilo enostavno. Oče je imel vse funkcije, ki jih na

po celi Evropi, največ pa v Zagrebu, kjer sem že navezal stike s partizanskimi aktivisti.

Leta 1944 sem ušel vojaškemu sodišču, najprej domov, od tam pa v partizane. Če gledam nazaj, moram reči, da sem imel v življenju velikansko porcijo sreče, vse sem prestal, medvojno in povojno obdobje, vse obsodbe, napade, procese. Vselej sem imel veliko funkcij in vse življenje veliko delal.

Srečo sem imel tudi glede zdravja, da sem lahko iz majhne kmečke bajte ustvaril turističen objekt. Poleg tega sem imel še nekaj „konjičkov“: pošta v Šentprimozu, kulturni dom, tovarna pohištva IPH, Peršmanov muzej ...

Domačijo sem predal sinu, ki je dobil „fejst“ ženo, in mladi

je bil sicer rojen v Šentjakobu, a je imel jugoslovansko državljanstvo. Leta 1947 je postalo društvo „Zveza bivših koroških partizanov“ in takrat se je pravo delovanje začelo kljub velikim težavam s strani avstrijskih oblasti in angleške zasedbene sile. ZKP se je morala organizirati iz več razlogov. Povojni čas je bil zelo trd, nacisti so organizirali tako imenovane „Wurffkommandos“, ki so razbijali naše proslave in prireditve. Mi smo organizirali obrambo naših prireditev.

Narod je bil zbežan, socialno odvisen, veliko nas bivših partizanov je bilo zaprtih, vseh skupaj nad štirideset. Gašper je bil na primer zaprt eno leto, moj brat pol leta, jaz pa dvakrat po štirinajst dni. Hoteli smo imeti

sem moral tožiti. Proces se je vlekel dve leti. Procesov je bilo več: za menoj še Igor Orasch, hotelir Wutte s Klopinskega jezera, Andrej in Luka Sienčnik in drugi. Vse te procese smo dobili, saj so bili zgrajeni na lažni propagandi. Moja zadnja obravnava, ki je bila tudi zadnja teh procesov, je bila 6.9.1953. Kot odgovor pa so takrat v noči od 10. na 11. september razstrelili partizanski spomenik v Velikovicu, s pretvezo, da ena od figur predstavlja mene.

Bil sem pod nenehno policijsko kontrolo, doma, na polju, povsod. Bil se večkrat napaden, a sem vse prestal.

O neonacizmu

Vedno sem opozarjal na nevar-

imeti prej, preden ne bomo natančno vedeli: bomo lahko živeli naprej ali pa bo treba organizacijo razpustiti. Tega pa jaz ne morem storiti – da bi bil jaz likvidator organizacije, ne, ... Na občni zbor marca 1994 nameravam povabiti tudi vse merodajne iz Ljubljane in z ministrstva na Dunaju, in tam se bomo pogovorili.

Politična situacija danes na Koroškem

Po letu 1949, ko se je del Slovencev odcepil, ko so ustanovili Narodni svet, KKZ, so eni ostali na desni, drugi pa na levi, in to gre naprej. Do pred nekaj leti ni bilo glede tega velikih problemov, zdaj pa bi desnica nenadoma rada potegnila vse prioritete nase, ker misli, da je čas zanjo ugoden. Kar se tiče tega „zastopstva“, mislim, da situacija enostavno ni za to. Tako zastopstvo, kot ga želi narodni svet, bi reprezentiral kvečjemu nekaj več kot 1000 ljudi, to bi bila majhna skupina, vendar bi ta številka slej ko prej obveljala za „tisto“ število koroških Slovencev in pravice zanje bi merili po tem številu.

Naša borba je poštena in ne zahrbtna. Vse težnje po preštavanju gredo pravzaprav mimo mene, in ne samo mimo mene. Ljudje na podeželju niso tako zabiti, kakor mislijo nekateri, in se preštovati ne bodo dali.

Imaš kakšno posebno željo ob rojstnem dnevu?

Če sem čisto odkrit – najbolj si želim zdravja še za naprej. Potem pa seveda, da bi se na Koroškem znali bolje pogovarjati in da bi ljudje ne nasedali tistim, ki sejejo razdor. Niti v zakonu ne moreta imeti dva istih misli, ampak zmeniti se je vendarle treba.

Imam pa še eno željo: da bi lahko predal organizacijo v mlajše roke in da bo lahko delala naprej v antifašističnem duhu.

Janez Wutte – Luc petinsedemdesetletnik

Tepel sem se pa že v šoli zaradi slovenščine leta 1928, ko sem imel deset let. Mi smo bili „čuši“, oni pa „švabi“.

priznано organizacijo – v tem duhu smo začeli.

V sedemdesetih letih je Gašperju uspelo s pomočjo iz Slovenije, da so na pokopališčih uredili spominska znamenja za padle. Ko sem za Gašperjem prevzel organizacijo, sem se lotil stvari, o katerih poprej še ni bilo govora. Prvo dejanje je bilo ustanovitev Koroškega partizanskega pevskega zbora, drugo pa sanacija propadle Peršmanove domačije, ki smo jo s prostovoljnimi delom in s pomočjo raznih slovenskih organizacij spremenili v to, kar je zdaj, v Peršmanov spominski dom in vojni muzej, kakršnega nima Avstrija na svojih tleh.

Nato smo se potrudili, da smo zabeležili spomine še živih prič odporniškega gibanja. Z vsakim umrlim tovarišem gre v grob tudi delček zgodovine. Nekateri pa niso hoteli pripovedovati, iz strahu ne. Nekdanji taboriščniki iz kacetov pa o preživetih grozotah niso mogli in ne hoteli pripovedovati.

Odkar sem predsednik, sem vselej iskal stika z avstrijskimi oblastmi v zadevah neofašizma. Leta 1951, po občnem zboru, se je šel Gašper s svojim odborom predstaviti deželnemu glavarju, ki je bil tedaj Ferdinand Wedenig. Z njim sva se tikala – tudi on je sodeloval med vojno v odporniškem gibanju. Wedeniga sem tedaj opozoril, da mora socialistična stranka vzgajati svoje funkcionarje v demokratičnem duhu in ne v neofašističnem. Rekel mi je: „Seveda, seveda, a najprej moramo biti močni, potem bomo za to skrbeli.“ Odgovoril sem mu, da bo takrat „vlak že odpeljal“. In imel sem prav.

Začela se je gonja proti nam, pisali so v časopisu o „blutige Grenze“ in podobno, tako da

nosti neonacizma, pa so me zavračali, da so to samo pobalinske potegavščine, govorili so o prenapeti mladini itd. Upam, da so vsaj zdaj končno spregledali in da je to mednarodno organiziran neonacizem. Oblasti se zdaj malo bolj resno ukvarja s temi pojavi. Pa še to bi se verjetno ne zgodilo, če bi ne bilo teh bombnih atentatov.

Odnos s Slovenijo

Imamo zelo dobre odnose z borčevskimi organizacijami, z ministrstvom za socialo, s tem sem zadovoljen. Zadovoljen pa nisem s tistimi, ki našo organizacijo ignorirajo, nam sicer obljubljajo in sladko govorijo. Upam, da se bo kaj spremenilo, a besedam ni verjeti. Zame so pomembna samo dejanja. Imeli smo že termin za občni zbor letos novembra, a ga ne moremo

vasi moreš imeti. Bil je tudi zdravnik in živinozdravnik, samouk seveda, čeprav z izpitom za prvo pomoč. Ljudje so mu zaupali, zdravil je zlome, pretrgane kite, operiral. Pri njem sem se veliko naučil, kar mi je kasneje v partizanih zelo koristilo.

V šolo sem hodil v Šentprimoz. Prvi brat je študiral, za ostale ni bilo denarja. Pri hiši so se vrstili težki časi, tako da včasih še za hrano ni bilo, čeprav smo imeli srednjo kmetijo. Oče je l. 1938 umrl in kmalu nato sem že moral v Arbeitsdienst. Leta 1939 sem se vrnil, a takoj zatem sem moral h Gebirgsjägerjem, gorskim lovcom. Kmalu so me pustili domov, ker doma ni bilo na kmetiji nobenega moškega več. Pa so me spet vtačnili noter, do leta 1941 sem bil pri aviatčarjih, potem pa skoraj

gospodarijo po svoje. Jaz pa delam za naše organizacije, tako dolgo, kolikor časa bom mogel.

Tepel sem se pa že v šoli zaradi slovenščine leta 1928, ko sem imel deset let. Mi smo bili „čuši“, oni pa „švabi“. Učitelj nas je boksal in zmerjal z „rot-weiß-rot, österreichische Krot“ ali pa z „rot-weiß-blau, windische Sau“ in podobno. Ko nam je bilo preveč, smo se pa nekoč zmenili in ga natepli.

Predsednik ZKP

Od leta 1980 dalje sem predsednik Zveze koroških partizanov, organizacije, ki je bila ustanovljena že leta 1946. Takrat se je imenovala še „Društvo bivših partizanov“, Angleži (takratna zasedbena sila) pa je niso hoteli priznati z izgovorom, da je v predsedstvu Marko Primožič, ki

Ljudje na podeželju niso tako zabiti, kakor mislijo nekateri, in se preštovati ne bodo dali.

Prežihova evropska razgledanost

(Drago Druškovič, dec. 1993)

V Prežihovem zborniku (1957) je urednica Marja Boršnikova natisnila prispevek o Vorančevi evropski razgledanosti. Pisec je v tem zapisu objavil iz pisateljevega zgodnjega pisma bratu Alojzu (1919–1920) izjavo, da je že do takrat bral Tolstoj, Dostojevskega in ljubljena Gorka, in še podatke, da je kasneje po zgledu Zolaja zbiral nadrobne za svoj zgod. roman. Dušan Prijever je v svoji kritiki zbornika opozarjal na previdnost pri sklepanju o literarnih vplivih in želel več usmerjenosti k pravih dilemam (NR, 1958). V drugem zvezku Prežihovih ZD (1964) je Jože Koruza pisal o tem, kaj bi lahko dala Vorancu tujina in posredoval njegovo posredno izjavo, da ne bi mogel pisati, če ne bi šel v tujino. Vemo, da je prvič odšel v tujino 1911, drugič kot vojak v prvi svetovni vojni in v tretje kot politični begunec za desetletje (1930–1939). Koruza navaja, da je govoril nemško, francosko, češko, romunsko, rusko, bolgarsko. Vemo, da je bral v francoščini Gionija, marsikaj že zelo zgodaj prevedenega v nemščino; skandinavski pisatelje, italijansko se je učil v ujetništvu, na Norveškem pa je imel posrednika, prevajalca iz nemščine itn. Znano je, da se je vzgajal v utrakvistični pomemčevalni šoli, pomagalo pa mu je predvsem branje Mohorjevih knjig.

Urednica Domačega prijatelja Zofka Kvedrova je v začetku pokazala razumevanje za njegove črtice in pripovedi in ni dosti posegala v njegova besedila, predvsem je varovala pristnost, pa četudi kdaj nerodno ali robato izražanje.

O Prežihovem leposlovju je pisala kopica književnih kritikov in preučevalcev literature. Njih presoje so včasih tudi nasprotno druga drugi, a združuje jih misel, da gre za nadporečno nadarjenega pisatelja. Eni mu pripisujejo romantični izraz, vsaj takšne osnove, drugi socialni realizem, pa verizem, naturalizem, celo začetek socialističnega realizma. Sam pravi takole v pismu L. Adamiču (1935), da je bilo njegovo življenje zelo razgibano, ali kakor pravijo, romantično. Sam tega romantizma ni občutil niti iskal – dosledno se je boril proti izkoriščanju slabotnejših, zatiranih. Vemo, da romantičnih izhodišč pri pisatelju ne manjka, pa naj že gre za pomen, ki ga je pripisoval ljudski, narodni ustvarjalnosti, saj je že zgodaj zbiral narodne pesmi, pregovore, cenil ljudske stvarjalce iz domačega okolja: bukovnike, pesnike, citrarje. Pri zgodovinskem romanu Pristrah je predvideval uvodna gesla iz stihov Lesičnika in Vodovnika; pa še marsikaj bi lahko našli. Med idejnimi vplivi naj omenimo, da je ob koncu prve svetovne vojne prevzel v ujetništvu najbolj radikalni na-

zor delavskega gibanja, komunizem, kolikor vemo v stikih z italijanskim socialistom Lazarjem, pa bosanskim sindik. človekom Trifunovičem; v domačem kraju je bil med soustanovitelj lokalne organizacije; prišel po prepovedi stranke celo v zapor in se je z begom umaknil pred zaporom 1930 leta. V glavnini je ta razvoj opi-

san v deseti knjigi ob ponatisih njegovih publicističnih in časnikarskih prispevkov (1983). Ob precej napol preprostih, tudi osebnih in ne znanstveno podprtih pogledih na pisateljev svetovni in politični nazor naj omenimo, kar je povedal piscu vrstic pisatelj in Vorančev prijatelj, pa sodelavec v Parizu, Ciril Kosmač: da je bil Voranc v bistvu takšen ko večji kmet,

patriarhalen v domačem domu, drugačen skoraj uradniško natančen pri organizacijskih političnih nalogah – a že tretji človek v isti osebi kot pisatelj, umetnik. Ob tej izjavi naj omenimo misel W. Kayserja, švicarskega literarnega teoretika, da „človekova osebnost ni izključno ista z umetniško ustvarjalno osebnostjo“. (Das sprachliche Kunstwerk, Bern-München 1973, str. 288, sedmi ponatis) Pisatelja pa je doletela pri pisateljevanju samem vrsta nezgod, odvezli so mu dvakrat že napisani roman Doberdob (1932) in v drugo: 1936–37. Voranc je začel pisati o vojni, še preden je videl fronto, 1915. je izšla zelo strnjena in skoraj z jezikovno plastiko oblikovana protivojna črtica Bajonetni napad; sledile so še druge tovrstne črtice: Pred odhodom na bojišče, do daljšega odlomka Sektor št. 5 (1926); varianto najdemo v romanu. Zanima nas predvsem literatura. Profesor dr. Janko Kos je v študiju Pripovedništvo socialnega realizma na Slovenskem in evropski modeli (1987) opozoril na zgornje vzorce pri Zolajevih romanih, neposredne in posredne. Omenja Polom – Le Debaile, La Terre – Zemlja (1887), in pa Germinal (slov. prevod A. Gspan, 1933). V tem letu je opozarjal na Zolajev roman La Terre v svojem zapisu v Književnosti o Književnosti o vasi in kmetu že Bratko Kreft. Ta prispevek je Voranc najbrž prebral. Iz preučevanja J. Kosa lahko povzamemo marsikaj kot napotek za razglede po morebitnih vzorcih. Prof. Kos seveda

omenja ob Polomu tudi Barbussov roman Ogenj, pa Remarquov roman Na zahodu nič novega. V času, ko je Voranc pisal svojo prvo ali drugo varianto Doberdoba, so na Dunaju nacionalistični ljudje iz te smeri priredili demonstracije zoper predvajanje filma tega toliko pacifističnega romana. Profesor svet. prim. književnosti pa pripisuje ob že omenjenih vzorcih, da gre pri Prežihovih stvaritvah tudi za posebnost, različnost in ciklično zgradbo. Razumljivo, da se ob naši priložnosti ne moremo do nadrobnosti poglobljati v obravnavano snov.

Seveda bi pri Prežihu kazalo kaj več razpravljati o vprašanju njegovega sloga, o tem da tudi že njegovi začetki, opisi „življenja v hlevu“ nikakor niso bili po volji ali pa blizu takratne bralne meščanske publike, tako je bilo tudi o njegovem kasnejšem krepkem izrazu slišati pomisleke. O tem je marsikaj zanimivega pojasnil v svoji analizi že pred leti M. Kramberger (Problem kmetstva v Prežihovih novelah, 1975). Ne glede na kakršnekoli primerjave, vzorce ali pa razdalje (prof. A. Slodnjak v zvezi z Blagoslovom zemlje) je očitno tudi ob stoletnici imenitno Vorančevo stvarjalstvo, pač dosežek tega. Avstrijski književni publicist Karl Magnus-Gaus je kritiziral svoje rojake, da so pozno začeli prevajati Vorančeva dela v nemščino, šele po petdesetih letih piše, s hudo zamudo – in to pisatelja, ki se mu ni treba sramovati pri primerjavi z Gorkim, Andersenom-Nexöjem, Laxnessom, Ilyesom (1986).

Nekaj misli ali dopolnil h knjigi Bogdana Osolnika „Med svetom in domovino“

Piše Tone Jelen

Knjigo sem prečital kar dvakrat, tako me je zanimala in kar prevzela. Čeprav sem bil od 6. januarja 1947 na Dunaju in sem prihajal samo sporadično na Koroško, sem vendar vsaj ob robu sodoživljal dogajanja v teku leta 1947. Seveda vse to vsak doživlja in pojmuje v svoji notranjosti po svoje in bi s tega vidika mogel tudi kaj dopolniti ali morda celo pokazati v drugačni luči. Ker pripoved sama po sebi kaže široko osebno objektivnost avtorja, mislim, da je knjiga zelo važen prispevek k zgodovini prizadevanja koroških Slovencev za cilje narodnoosvobodilne borbe.

O svojem doživljanju dogajanja v tem času mislim, da bi bil koristen kratek dodatek v zvezi s Slovenskim vestnikom, edinim domačim listom, tiskanim po sili razmer na Dunaju. Pokrajinski odbor OF v Celovcu me je določil za upravnika, koredaktorja za gospodarsko stran in koredaktorja v tiskarni. Ta posel sem prevzel 6. januarja 1947, torej v času kmalu po prihodu avtorja na Dunaj.

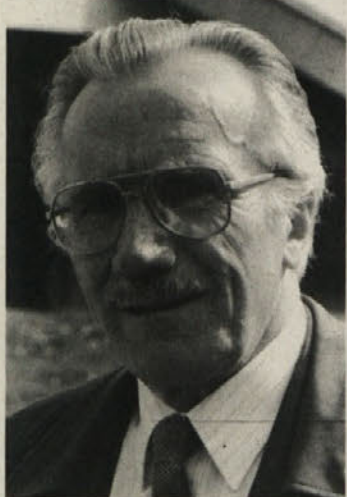
Zanimivo je morda, kako je prišlo do tega, da je bilo treba tiskati list na Dunaju.

List bi moral biti tiskan v Ce-

lovcu, kar pa je bilo mogoče le z dovoljenjem angleške vojaške uprave, dodelitvijo papirja in pa z domačim odgovornim urednikom. Ker Vinko Zwitter kot prejšnji urednik Koroškega Slovence mesta ni hotel prevzeti, Franci Zwitter pa kot uradnik pri okrajnem glavarstvu v Beljaku tega ni mogel, sem bil izbran jaz, čeprav sem se branil, ker se nisem imel za usposobljenega in politično ne dovolj zgrajenega. List naj bi začel izhajati v začetku leta 1946. Pred novim letom sva šla Gašper kot „legalni“ sekretar OF in jaz oborožena z dvema pismoma h guvernerju Simpsonu. S prvim pismom sva čestitala vojaški upravi za novo leto, z drugim pa sva predložila zahtevo po dovoljenju za tisk in dodelitev papirja. Čestitke je guverner prijazno sprejel na znanje, pri drugem pismu pa se je kar hudo razkačil in odbil vsako misel na dovoljenje, češ da bi z listom delali samo zmedo in zdrabo med ljudmi. To vehementno odklonitev je potrdil prav na angleški način, s tem, da je naslonil nogo ob rob mize. S tem je bila audienca končana. Gašper je na poti skozi hodnik še menil, da se da s takim pogovarjati samo po vojaško.

Po tem neuspehu je PO OF poskusil na Dunaju in uspelo je

s pomočjo Rusov dobiti v tiskarni avstrijske KP v ulici Am Fleischmarkt možnost tiska. Vestnik je tako pričel izhajati sredi leta 1946 v Argentinierstrasse. Uredniški kolektiv je bil isti, kakor ga navaja avtor. Vendar je bil list ilegalen, kakor je bil tudi kolektiv glede državljanstev. Nastala je torej potreba po legalnosti, da bi se lahko javno nastopalo. Tako je nastal nov „domač“ – kolektiv z „lastnikom in izdajateljem“ dr. Matkom Scharwitzem, glavnim urednikom dr. Francijem Zwitterom, z menoj kot upravnikom in koredaktorjem, Radom Janežičem, poznejšim

odgovornim urednikom Vestnika v Celovcu in sekretarko Micko Košatovo. Stavca pa sta bila Maks Kotnik in Evgen Frelih iz Ljubljane. Pisarna uredništva je bila v Waaggasse, v stanovanju, katerega najem-

nik je bil Franci Zwitter. Tam smo imeli tudi skupno kuhinjo.

V Argentinierstrasse je bila takorekoč naša nadzorna baza, kjer so prirejali in pilili naše članke in tiste, ki so prihajali iz Celovca. Naš kurir pa je bil Jože Stornik.

Ko sem prevzel upravo – v resnici česa takega ni bilo – sem ugotovil, da ni bilo nič legalnega. List ni bil prijavljen pri policiji, ne pri organizaciji izdajateljev občil, nihče ni bil prijavljen na borzi dela niti pri bolniški blagajni. „Redakcija“ ni imela uradnega knjigovodstva, dostava lista v Celovec ni bila zanesljivo urejena, da so prihajale iz Celovca pritožbe, da je na primer prišlo samo polovično število izvodov. Pri tozadavni intervenciji v tiskarni pa sem ugotovil, da je ekspedit odposlal pravilno število. Tekom meseca januarja je bilo vse to urejeno in je bilo uredništvo pripravljeno na vsako eventualno uradno kontrolo.

Razen že omenjenih del je morala uprava opravljati še druge posle, kakor na primer pribave takozvanih nujnostnih potrdil za podelitev potnih dovoljenj za delegate, če so hoteli potovati v Jugoslavijo.

Ko sem čital avtorjeve spomine v zvezi z uredništvom v Argentinierstrasse kar dvakrat, nisem našel besede o tem zgoraj opisanem uredništvu in upravi lista, ki sta gotovo izpolnila dobršen del nalog. Prav tako razen Francija Zwittera ne

najdem nobenega imena domačih, se pravi koroških aktivistov. Če v tej zvezi še mislim na šoferja Gregorja, za nas vse je bil „Šorš“, ki nas je vse dobro poznal, se mi ne zdi verjetno, da bi nikdar ne padla beseda o naši bazi.

Ostane vprašanje, zakaj to. Ali avtor res ni vedel, kako je ta naš Slovenski vestnik res izhajal ali pa je bilo oportuno iz kakršnihkoli razlogov dopisniku Tanjuga na Dunaju prihraniti kontakte s tako nepomembnim delovnim kolektivom. Seveda človek, ki mnogo doživlja, tudi mnogo pozabi. Ker pa so tudi taki, ki mnogo ne pozabijo, je dobro, da se to uskladi in pride objektivnemu pojmovanju preteklih pa morda le kje važnih dogodkov v prid.

Morda bo avtor teh nadvse zanimivih spominov ta malenkostni problem na kratko lahko razjasnil.

O razvoju mirovnih konferenc in o dokončnem fiasku ter veliki žalosti v matični deželi bi se dalo tudi za nediplomate mnogo razpravljati, če smejo in hočejo s svojo glavo misliti. Pri tem bi morali začeti pri letu 1918 in pri vprašanju, kaj je bilo krivo in se ni spregledalo, kaj je bilo potrebno in se ni upoštevalo, kaj je bilo nepotrebno in se ni opustilo. Taka vprašanja bo treba morda na novo premisliti za odgovor na probleme, kje je razlika med 120 in 15 tisoč koroških Slovencev, in zakaj ta razlika.

Dileme koroške slovenske zgodovine

Piše dr. Avguštin Malle

Po plebiscitu preseneča sočasnost nekaterih izjav in ukrepov cerkvenih in posvetnih oblasti, ki so prizadele slovenske duhovnike. Slovenski duhovniki in obnovljeno slovensko politično vodstvo pa je govorilo tudi o sodelovanju škofije s koroškim Heimatdienstom. 25. novembra 1920 je deželni oskrbnik dr. Arthur Lemisch na slavnostni seji koroškega deželnega zbora v svojem znamenitem govoru pozival cerkev, da sodeluje pri delu ozdravljenja zapeljanih. Nekaj dni poprej je škof Hefter tudi z apelom na domovinska čustva Korošcev pozival Celovčane k sv. misijonu. „Koroška Domovina“ je opremila škofovo povabilo z uredniško opombo, v kateri je zapisala: „Skupaj smo se bojevali za našo domačo rodno zemljo! Rama ob rami smo stali kot begunci! Skupaj z združenimi močmi smo osnažili našo lepo Koroško kranjskih, štajerskih in srbskih smeti! Prag je sicer osnažen in dvorišče, a hiša je še umazana! Vaši pradedje so skupaj delali in molili, žebraeli. In to hočemo tudi mi. ... Kakor smo izvedeli se bodo pozneje tudi po posameznih župnijah – farah – praznovali sv. misijoni, da se celo Koroško ljudstvo prenove in posveti. To pa velja za pozneje, ko se bodo enkrat razmere

tudi tam uredile. ... Torej pridite in pokažite ponosno, da vera in krščanstvo na Koroškem še ni vmrlo! Treba je samo pravih duhovnikov, pa ne srbskih hujskačev!“

Slovenske duhovnike je zlasti motilo, da so nekatere župnije, ki so do tedaj veljale kot slovenske, zasedli nemški duhovniki. Njih delo je „Koroški Slovenec“ natančno spremljal ter jih v enem primeru tudi neokusno označil kot podgane, slovenski duhovniki pa so od svojih sobratov pričakovali, da se v teku dveh let naučijo slovenščine in se tako v smislu cerkvenega prava usposobijo za pastirovanje med koroškimi Slovenci. Pozneje je „Koroški Slovenec“ ovil svojo kritiko cerkvenih razmer na južnem Koroškem ter kritiko krškega ordinariata v poročila, ki so govorila o preganjanju nemških duhovnikov in nemščine na Južnem Tirolskem, kjer je, kot po vsej Italiji, leta 1933 zavladal fašizem.

Premeščanje slovenskih duhovnikov je naznanil svojim občinskim zaupnikom tudi koroški Heimatdienst, ko je menil, da bodo principiarno premeščeni vsi jugoslovanski duhovniki. Podpiral je tudi tečajje slovenščine, ki so jih obvezno obiskovali vsi bogoslovci in nekateri mlajši nemški duhovniki z namenom, da bi končno privzgojili „domovini zvesti“ du-

hovniški naraščaj. Na sodelovanje med ordinariatom in koroškim Heimatdienstom je namignil list, ko je le-ta izdal 21. novembra 1923 svojim privržencem poziv, da se naj potegujejo za spremembo slovenskih župnij v jezikovno mešanico. Označil je početje organizacije kot zadnji udarec s ciljem: „Izpodriniti slovenski jezik iz naših cerkva in po malem pregnati našo slovensko duhovščino. To je klic na smrt obsojenih!“

Slovenske duhovnike je krški ordinariat razočaral še na drugem področju. Novembra 1923 je razveljavil odredbo, ki je omogočala uporabo slovenščine pri vodenju matičnih knjig in se pri tem skliceval na odločbe države. To pot je posvetna oblast sledila cerkveni. Velikovški okrajni glavar je namreč zaukazal malo nato vsem župnikom odnosno župnijskim uradom, da morajo uradovati izključno v nemškem jeziku in uporabljati izključno nemške tiskovine ter nemška osebna imena kakor tudi nemške topografske oznake. Podobni odredbi sta potem sprejeli tudi okrajni glavarstvi Beljak in Celovec. Ordinariat pa pri objavi novega šematizma leta 1925 ni več upošteval slovenskih krajevnih imen, kar je „Koroškega Slovenca“ spodbudilo k pikri pripombi, da je ordinariat na zahtevo koroškega Heimat-

diensta pred vso javnostjo zatajil koroške Slovence.

V koroškem deželnem zboru je ob priložnosti proračunske razprave konec leta 1927 spregovoril o slovenskih duhovnikih in njih delovanju poslancev Janez Starc. Zavračal je zlasti očitke iredente na račun slovenskega klera in menil, da je ta dolžan, da skrbi tudi za narodne potrebe prizadete manjšine. Pri tem se je skliceval na Južno Tirolsko in menil, da slovenski duhovniki na Koroškem počenajo 60 let tisto, kar delajo nemški duhovniki na Južnem Tirolskem v zadnjih treh, štiri letih.

Škofijski ordinariat je vplival tudi na odločitve „Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“. Duhovniki, kandidati na listi Koroške slovenske stranke, so morali v smislu splošnih cerkvenih predpisov zaprositi za dovoljenje. Leta 1927 je ordinariat tak pristanek Vincencu Poljancu zabil, ko je hotel ta kandidirati za državni zbor. Pri naslednjih volitvah pa je ordinariat le uveljavil svoje stališče, seveda šele po hudem boju znotraj narodne organizacije, in dosegel, da so se duhovniki v posebni spomenici izrekli za podporo krških socialcev pri državnoborskih volitvah leta 1930.

KONEC

Sovica Oka je prhutala po Šmihelu

S tekstom Svetlane Makarovičeve »Sovica Oka« so se spoprijeli najmlajši Šmihelčani. Lutke imajo pri njih domovinsko pravico, saj se že precej let ukvarjajo s to zvrstjo gledališča. Nekoč pod mentorstvom danes že pokojnih Štefa Potočnika in Saše Kumpa, danes pa to naloge odlično opravljajo Tine in Breda Varl in pa seveda Štef Merkač.

»Sovica Oka« je ena od Svetlaninih uspešnic in otroci se v glavni junakinji kar hitro prepoznajo. Kakor se otroci sprašujejo (posebno jutraj, ko je treba vstati), kako bi bilo, če bi raje podnevi spali in ponoči bedeli, tako je tudi Oki prišlo na misel, da bi obrnila svet na glavo in bi doživela podnevno življenje; sove namreč običajno podnevi spijo.

Obiskovalca najprej prevzame scena – barvita in ljubka, ki pa zaobjema vsa različna prizorišča dogajanja.

Animatorji lutk so še silno mladi: Predrznina in domišljava, a zato nič manj simpatična Oka je bil Marko Kumer, ubogi oče sovir, ki ima z mladino križe in težave, pa Gabriel Krajger. Emanuel Čebul in Roman Krajger sta bila pridni Okini se-

stri, pametna, vsevedna Luna pa Romana Opetnik. Za plašnim zajčkom se skrival Niko Kumer, požrtvovalno račko je igrala Andreja Trap, lisico, ki jo zadene zaslužena kazen, Martina Wrolich, medveda pa, dobrodušneža in avtoriteto v gozdu, je igral Danijel Budin. Drobna miška, ki je medvedova najboljša prijateljica, je bil Franci Wrolich.

Režijo je vodil Tine Varl, treba pa je poudariti, da je pri tako mladih igralcih potrebna še dobršna mera pedagoških sposobnosti, da predstava zagleda beli dan. Lutke je mlada skupina izdelala sama, pod strokovnim vodstvom Brede Varlove, seveda. Tehnika je bila zadeva Nika Krištofa in Rosvite Kolter, Kristina Trap-Jernej pa je skrbela za skupino kot celoto.

Predstave šmihelskega lutkovnega festivala »cikl – cakl« se vrstijo druga za drugo. Že 6. januarja smo vabljeni vsi v Šmihel na premiero starejše in izkušenejške skupine »ovec in zajčljak«, kjer vodi režijo Štef Merkač. Dva dni navrh pa gostuje v Šmihelu Lutkovno gledališče iz Ljubljane z »Doktorjem Faustom«.

Milan Klemenčič je po znanih motivih napisal tekst, za moto predstave pa so napisane naslednje vrstice:

»Prekašal je prav vse,
ki s sveto vremo
razpravljali o božjih so rečeh,
potem pa samovšečno se prevzel
in se kot Ikar dvignil previsoko,
nakar ga je nebo v sočutju strlo.«

Sovica Oka je doživela pustolovščino in vse se je srečno izteklo

S.W.

Slovenski
vestnik
čestita!

Gospe **Kristi Šest** iz Strpne vasi za dvojni praznik;
gospe **Štefaniji Županc** iz Zelezne Kaple za dvojni praznik;
Jelki in Veroniki Stern iz Stare vasi za rojstna dneva;
gospe **Štefaniji Rosenzopf** iz Podgore na Rudi za 50. rojstni dan;
gospe **Johanni Schäfer** iz Konovec za rojstni dan;
gospe **Franciski Jesenko** s Potoka pri Bilčovsu za 80. rojstni dan;
gospe **Kristini Kežar** s Horc za 89. rojstni dan in god;
gospe **Dori Lenko** iz Prible vasi za 90. rojstni dan;
gospe **Štefaniji Petek** iz Zagorij za 80. rojstni dan;
gospodu **Toniju Isopu** iz Šentjakoba za 50. rojstni dan;
gospe **Veroniki Osojnik** iz Zelezne Kaple za rojstni dan;
gospodu **Tomeju Muschetu** iz Gorinčič pri Šentjakobu za osebni praznik;
Marici Wautsche in Tatjani Božič iz Globasnice za rojstna dneva;
za osebne praznike **Štefki Kordež** iz Podjune, **Štefki Ambrož** iz Štebna in **Mancu Močniku** iz Šmihela;
gospe **Silviji Gabrijel** z Leš čestitke ob rojstvu hčerke in za rojstni dan;
gospodoma **Lenartu Uzniku** s Kota in **Albinu Pegrinu** s Šajde za osebna praznika;
gospe **Mariji Stern** iz Stare vasi za osebni praznik;
gospe **Mariji Hobel** iz Vogelja za osebni praznik;
gospodu **Krisitjanu Puschniku** iz Grablje vasi za osebni praznik;
gospe **Rozaliji Černic** iz Čirkovč pri Pliberku za 85. rojstni dan;
gospe **Ursuli Oraže** z Borovnice pri Selah za 68. rojstni dan;
gospe **Mariji Gregori** iz Šentpetra pri Šentjakobu za rojstni dan;
gospe **Johani Kukež** iz Koprivne za rojstni dan;
gospodu **Krisitjanu Schellandru**, nekdanjemu sodelavcu tiskarne „Drava“, za rojstni dan. Voščilo se pridružijo tudi vsi nekdanji sodelavci!

Vesele praznike in
srečno-novo leto želi
SGZ – Slovenska
gospodarska zveza

Občni zbor Velikovške mlekarne

Kar premajhna je bila dvorana Delavske zbornice v Velikovu. Precej kmetov je prišlo na občni zbor Velikovške mlekarne, kamor jih je pred leti prišlo komajda peščica. Postavlja se vprašanje, če je to zanimanje sprožila preiskava mlečnih kontingentov. Precej kmetov se namreč ni držalo tržne ureditve pri prodaji mleka. To zdaj preiskujejo sodelavci AMA. Tem kmetom grozi celo odvzem kontingenta in s tem gospodarska podlaga. Direktor mlekarne Greimel je izjavil, da niso ničesar vedeli o manipulacijah kmetov.

Precej zanimivo je bilo nato poročilo o delovanju mlekarne. V letu 1992 je mlekararska zadruga izplačala 708 dobiteljem za mleko 74,4 milijonov šilingov. Članov zadruga je bilo 1610, proizvodnja mleka pa je bila več kot 12 milijonov kilogramov, vendar ga je bilo treba kupiti še dodatno 10 milijonov kilogramov.

V Velikovu izdelajo tudi 2220 ton sira, kar pomeni 8,5 odstotkov proizvodnje sira na avstrijskem trgu. To je za razmeroma majhno mlekarno lep uspeh in v bodoče bo šel razvoj še bolj v sirarstvo.

Pred dvema letoma so se združile mlekarne Šentvid,

Wolfsberg in Velikovec v Bäuerliche Milch Union (BMU), a to je že zgodovina. V novem „konglomeratu“ je vključena še celovška mlekarne Unterkärntner Molkerei (UKM). Verjetno je le vprašanje časa, kdaj bo to združenje premajhno in bo potrebno večje. Proizvodnjo BMU bo v bodoče tržila AMF (Austria Milch und Fleisch), mlekarne ÖKM v Špitalu pa bo tržila sama.

Nove strukture so tudi vzrok za novo predsedstvo. Novi predsednik je Velikovčan zbornični svetnik Franz Wieser, v predsedstvu pa so med drugimi tudi ekonomski svetnik Lojz Čik iz Tinj in Franz Wutte iz Male vasi. Novi odbor bo imel veliko dela. Najvažnejše bo obdržati proizvodnjo v Velikovu in zagotoviti kmetu ustrezno ceno mleka. Z ureditvijo dvodnevne odvoza mleka so kmetom znatno porasli stroški pri nabavi novih hladilnih naprav. Slabša cena mleka bi kmete iz tega razloga še bolj prizadela.

Proizvajalci s skrbjo gledajo na vstop Avstrije v Evropsko unijo – težko bo preživeti v velikem trgu, kjer so cene za surovine majhne.

Marko Trampusch

Božični koncert APZ „Tone Tomšič“

Velik kulturni užitek je v nedeljo, 19. 12. 1993 popoldne v podgorjanski cerkvi nudil Akademski pevski zbor (APZ) „Tone Tomšič“ iz Ljubljane. Na povabilo KKZ in far Podgorje, Sveče, Šentjakob in Bilčovs je pel božične ljudske pesmi in kolednice, med njimi nekaj pravih glasbenih zakladov. Med posameznimi pevske bloke je Jernej Kuntner bral božično prozo Silvina Sardenka, Otona Župančiča, Milana Puglja, Alojza Gradnika in Srečka Kosovela. Zanimanje za koncert je bilo zelo veliko, kljub hladu je cerkev bila do zadnjega mesta zasedena.

f.k.

Posojilnica-Bank Podjuna

Redni občni zbor Posojilnice je bil v petek, 10. 12. 1993 v prostorih Kulturnega doma v Dobrli vasi. Predsednik upravnega odbora Martin Wastl je pozdravil navzoče, med njimi tudi višjega revizorja Kristofa in dipl. trg. Joza Habernika kot zastopnika Zveze slovenskih zadrug.

Udeleženci so se najprej spomnili svojih rajnih članov, ki so umrli v zadnjih dveh letih. Med njimi je bil tudi Štefan Sienčnik, dolgoletni predsednik upravnega odbora.

Uspehi v zadnjih dveh letih, od zadnjega občnega zbora v februarju 1991, so bili predvsem izgradnja poslovalnic v Sinči vasi (1992) in v Škocijanu (1993), v Dobrli vasi pa je bilo nujno potrebno zgraditi greznice. Posebno stavba v Sinči vasi se arhitektonsko odlično spaja z okoljem in je kraju v ponos. Poslovalnica Škocijan pa zdaj lahko nudi sodoben servis, saj so jo opremili s potrebnimi computerji. Ob pregradnji škocijanske poslovalnice pa je Posojilnici tudi mogoče, da daje domačemu prosvetnemu društvu „Vinko Poljanec“ na razpolago prostore za pevske vaje oz. njegovo delovanje.

Kot član posloводства v Dobrli vasi je s koncem septembra bil na novo določen gospod Janez Karner, potem ko je gospa Frieda Marketz po petnajstih letih razvezala delovno razmerje.

Revizijsko poročilo je sestavil Franc Kristof. Poslovodji Jože Plesnik in Hanzi Karner sta poročala o letnem zaključku 1992, stanju iz tega leta, o dogajanju po letnem računskem zaključku in o ciljih poslovanja.

V letu 1992 se je povišala bilančna vsota za 27 milijonov na 252 milijonov. Hranilne vloge so narasle za 13 odstotkov na

220 milijonov. Povišala so se tudi izposojila, za 14 odstotkov na 140 milijonov. Prav posebno ponosna pa je Posojilnica na lastni kapital v višini 17,1 milijona, kar je 6,8 odstotkov bilančne vsote. Da bi pridobili kar največ mladih varčevalcev, so prvič obiskali ljudske šole Dobrli vasi, Škocijan, Šentprimoz ter otroški vrtec v Dobrli vasi.

Ena od investicij je bila tudi nabava bankomata v osrednji bančni hiši v Dobrli vasi. V širši okolici ni bilo avtomata te vrste; domačini, pa tudi turistični gostje so s svojim povpraševanjem to nabavo sprožili.

Cilj posloводства je konstantno nadpovprečno zviševanje hranilnih vlog ter dobro razmerje med posojili in vlogami. Tudi v letu 1993 računa bančni zavod z nadpovprečno povišanje lastnega kapitala.

V poslovnem razvoju je za tekoče leto pričakovati zadovoljiv uspeh, ki bo vsekakor v okviru zastavljenih ciljev.

Brigita Pasterk

ALPETOUR, Spedition Transport GmbH
Lastenstrasse 6, A-9150 Bleiburg/Pliberk

razpisuje delovno mesto knjigovodja

Pogoji: praktično znanje celotnega knjigovodstva
znanje obeh deželnih jezikov

Nastop dela: januar 1994

Interesenti naj se javijo pisno na naš naslov ali po telefonu 04235/3131 (gosp. Konzilia)

Govorilne ure Pokojninske zavarovalnice za delavce:

Šmohor	3. 1. 8.30 – 12.00	Gebietskrankenkasse
Podklošter	3. 1. 13.00 – 14.00	Občinski urad
Velikovec	5. 1. 8.00 – 12.00	Delavska zbornica
Žitara vas	5. 1. 13.00 – 14.00	Občinski urad
Beljak	7. 1. 8.00 – 12.00	Delavska zbornica
Bekštanj	7. 1. 13.00 – 14.00	Občinski urad
Beljak	4. 1. 8.00 – 12.00	Delavska zbornica
Pliberk	20. 1. 11.00 – 13.00	Občinski urad
Trg	24. 1. 8.00 – 12.00	Delavska zbornica
Beljak	25. 1. 8.00 – 12.00	Delavska zbornica
Šentjakob	25. 1. 13.00 – 14.00	Občinski urad

Vsi, ki želijo nasveta, naj prinese s seboj potrebne papirje!

Slovensko planinsko društvo

razpisuje

fotografski natečaj

„Planine v sliki“

Kot vsako leto, tudi letos vabimo Vas vse, planince – fotografe k sodelovanju. Slike s planinskimi motivi naj bi imele velikost 30 x 21 cm. Vsak udeleženec lahko odda 3 slike. Vsaki sliki je treba dati geslo, pošljite jih najkasneje do 31. 12. 1993 na naslov:

Slovensko planinsko društvo Celovec
Tarviser Straße 16
A-9020 Celovec/Klagenfurt

Slike bo ocenila tričlanska žirija. Razstavljenе bodo od 22. januarja dalje v Mohorjevi knjigarni v Celovcu. Čakajo vas lepe nagrade!

Lutkovni festival „CIKL – CAKL“ v Šmihelu

četrtek, 6. 1. ob 11.00
„Lovec in zajkla“;
sobota, 8. 1. ob 19.00 in
ob 21.00 „Faust“.

Predstave so vedno v farni
dvorani.

Termin za vložitev prošenj pri sosvetu: 15. 1. 1994

Opozarjamo društva, da je treba vložiti prošnje za finančno podporo pri Uradu zveznega kanclerja najkasneje do 15. januarja 1994. Prošnje, ki bodo prispele prepozno, narodnostni sosvet ne bo obravnaval.

Izpolnjene formularje z opisom projekta in finančnim načrtom pošljite na naslov:

Bundeskkanzleramt – Verfassungsdienst
Dr. Heinz Tichy
Ballhausplatz 2
A-1014 Wien

Kopijo prošenj pa pošljite predsedniku sosveta: dr. Marjan Sturm, Tarviser Str. 16, 9020 Celovec. Tajništvo Slovenske prosvetne zveze vam bo rade volje pomagalo pri sestavljanju prošenj.

Formularje lahko dobite na Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu.

Datum	Kraj	PRIREDTVITVE	Prireditelj
do 6. 1.	pri Juenni v Čepičah	Dnevi lovskih specialitet	Gostišče Juenna
do 9. 1.	pri Juenni v Čepičah pri Globasnici	Nagradno kegljanje ob četrtnih in petkih od 18. ure dalje, ob sobotah, nedeljah in praznikih od 14. ure dalje	SK Globasnica
Četrtek, 23. 12. 16.00	nad Posojilnico v Škofičah	Drezanje v kamen – gostuje igralska skupina iz Šentjanža	SPD „Edinost“
Nedelja, 26. 12. 20.00	pri Kovaču na Obirskem	Štefanov ples – igra ansambel „Čudežna polja“; pri tomboli vas čakajo lepe nagrade!	Slov. športni klub Obir
Nedelja, 26. 12. 14.30	v farnem domu v Selah	Koncert – Slovenski božič 1. del: kvartet Spev iz Škofje Loke, mlad. skupina s Kota, mlad. pevski zbor; 2. del: spevolga „Slovenski božič“ Matije Tomca – poje MePZ Sele ob instr. spremljavi	KPD „Planina“
Nedelja, 26. 12. 18.30	v stari šoli v Svečah	Božičnica SPD „Kočna“	SPD „Kočna“
Nedelja, 26. 12. 19.00	v gostilni Malle v Selah	Športni ples na štefanovo; igra ansambel „Obzorja“	DSG Sele-Zell
Ponedeljek, 27. 12. 19.00	pri Miklavžu v Bičlovu	Podelitev Drabosnjakovega priznanja – prejel ga bo Stane Uršič, tajnik Kluba koroških Slovencev v Ljubljani	SPZ
Od 27. do 30. dec.	Dom v Tinjah	Nemščina za Slovence; vodita dr. Kristl Titze in Jutta Suppan	Dom v Tinjah
od 28. do 30. 12.	Mladinski center na Rebrci	Dnevi iger in petja	Kat. otr. mladina
Petek, 31. 12. 8.00	Železna Kapla	Pohod na Storžič zbirališče ob 8. ure pred hotelom Obir	SPD
Petek, 31. 12. 20.00	pri Cingelcu na Trati	Zaključna društvena prireditev v letu z glasbo in plesom	SPD „Borovlje“
Nedelja, 2. 1. 14.30	v kulturnem domu v Šentprimozu	Novoletni koncert – izkupiček je namenjen do-brodelnim projektom v Ukrajini. Sod.: MEPZ „Srce“ MePZ „Danica“, vok. ans. Carinthia iz Landskrona, vok.-instr. skupina iz Ukraine	SPD „Danica“
Nedelja, 2. 1. 19.30	v avli lj. šole v Bičlovu	Novoletni koncert s komorno pevko Dagmar Schellenberg (sopran) iz Berlina; korepetitor: Andrej Goričar	SPD „Bilka“
od 3. 1. do 4. 1.	v Domu v Tinjah	Pripravljalni dnevi za seminar „Mladina evropskih PUAK narodnih skupnosti“, ki bo v velikonočnem tednu. Prijave do 27. 12., tel. (0463) 512528-28	
Sobota, 8. 1. 20.00	v Domu sindikatov v Celovcu	Slovenski ples	SPZ
Sobota, 8. 1. 19.30	v Dom v Tinjah	Koncertni večer – (Beethoven, Brahms) Maria Frodl – violončelo, Bruno Petrischek – klavir	
Nedelja, 9. 1. 9.30	v Kulturnem domu v Dobri vasi	Kipling – Varl: „Radovedni slonček“; režija Tine Varl; nast. lutkovna skupina „Mi smo mi“ SKD iz Celovca. V pozdrav bo zapel otroški zbor SPD „Srce“	SPD „Srce“
Ponedeljek, 10. 1. 18.00 do 20.00	Kapucinski samostan v Celovcu Waagg. 15	Slovenščina za napredujoče, 2. del; vodi strok. uč. Franc Krištof	
Sreda, 12. 1. 19.30	v Domu v Tinjah	Dileme koroške zgodovine: Vindišarstvo – pomožna nacionalna ideologija. Predava univ. prof. dr. Andrej Moritsch	
Sobota, 15. 1. 20.00	v Kulturnem domu na Radišah	18. Radiški ples igra ansambel „Gašperji“	SPD „Radiše“
Nedelja, 16. 1. od 14. do 16.00	v Domu v Tinjah	Srečanje lovcev z izobraževalnim programom	

Ukrajinci na novoletnem koncertu „Danice“

Med prireditvene stalnice slovensko-koroškega kulturnega in umetniškega ustvarjanja brezdvomno sodi novoletni koncert „Danice“. Začetki prireditve segajo v dobo, ko za novo leto in okoli nje ga še ni bilo toliko prireditev kot dandanes. Koncert je vselej bil kot kulturna zahvala namenjen prav domačinom, članom in prijateljem „Danice“, ki so skozi leto podpirali in še podpirajo delovanje društva.

Zato so poleg skupin društvena koncertu vselej sodelovali in sodelujejo tudi zbori in skupine od drugod, na primer zbori „Rož“, „Vinko Poljanec“, „Trta“, Obirski ženski oktet“, „Oktet bratov Zupan“, ansambel „Drava“ in drugi, ki

so vsi s svojim kakovostnim in srčnim petjem pripomogli, da se je novoletni koncert uveljavil kot prvovrstna pevška prireditev.

Naslednji novoletni koncert bo 2. januarja 1994 ob 14.30 v Kulturnem domu v Šentprimozu. Atrakcija koncerta bo brezdvomno nastop vokalno instrumentalne skupine iz Ugoroda v Ukrajini s čembalistko Nino na čelu. Nadalje bo sodelovali še otroški in mešani zbor „Danice“, MePZ „Srce“ in vokalni ansambel „Carinthia“ iz Landskrona pri Beljaku. Torej zelo pester in internacionalen spored, ki ga nudi SPD „Danica“ na novoletnem koncertu 1994.

wafra

Nina, virtuosinja na čembalu iz Zakarpatja, bo igrala na koncertu „Danice“

RAZSTAVE

CELOVEC

- Mohorjeva knjigarna – razstava del Jožice Serafin
- Deželna galerija, Burggasse 8 – Valentin Oman (do 31. 1. 94)
- Galerija Slama – Benediktinerpl. 3 – Ogledala Arnulfa Komposcha (do 30. 12.)
- Napoleonstadl – Štiri desetletja arhitekture (do 23. 12.)

BOROVLEJE

- Galerija Rieser – 50 koroških umetnikov

BISTRICA PRI PLIBERKU

- Werkhof – božična prodajna razstava Nežike Novak, Angele Goggl, Alfreda Pototschniga, Sigiya Semprimoschniga, Bernada Brandla in Alberta Krajergerja – slike, skulpture, keramike in nakit – odprto od 10. do 12. 12., od 17. do 19. 12. med 9. in 12. uro ter med 15. in 18. uro. Odprto je še 24. 12. med 9. in 12. uro.

TINJE

- Dom v Tinjah – razstava del Irene Gutt-Gregorič
- SVEČE
- Gorševo domačija – razstava ikon in svilenih rut
- ŠENTJAKOB
- V Galeriji glavne šole – Dela šolarjev in razstava del Huga Wulza

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKO ODDAJE

Četrtek, 23. 12. Rož – Podjuna – Zilja 18.10–19.00

Petek, 24. 12. Božične pesmi – božični nagovor krškega škofa

Sobota, 25. 12.
6.30–7.00 Praznična (P. Zunder)
18.10–18.30 Praznična (P. Zunder)

Nedelja, 26. 12.
6.30–7.00 Voščila
18.10–19.00 Voščila

Ponedeljek, 27. 12. „Česar ne dajo, bomo izterjali“ : Šest kmetov pred ustavnim sodiščem

Torek, 28. 12. Partnerski magazin

Sreda, 29. 12. Glasbena sredo
Večerna 21.05–22.00 Veselje, radost, srečo vam želimo za leto 94 (Glasbena oddaja)

V Domu Sodalitas v Tinjah
v okviru predavanj na
temo

„Dileme koroške zgodovine“

bo predaval univ. prof.
Andrej Moritsch „Vindišarstvo – pomožna nacionalna ideologija“ v sredo, 12. januarja 1994, ob 19.30.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKO ODDAJE

18.10–19.00

Četrtek, 30. 12. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 31. 12. Srečno novo leto

Sobota, 1. 1. 1994
6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem
18.10–18.30 Leto 93 iz političnega vidika (Zernatto-Sturm-Grilc)

Nedelja, 2. 1.
6.30–7.00 Voščila – duhovna misel (dr. Nace Laurenčič, Bad Dürnborg)
18.10–19.00 Voščila

Ponedeljek, 3. 1. To bo prineslo novo leto 1994

Torek, 4. 12. Partnerski magazin

Sreda, 5. 12. Glasbena sredo

Pregled športnih uspehov v letu 1993

Nogomet

SAK : že v drugo koroški prvak

V svojem 22. letu obstoja je igralcem Slovenskega atletskega kluba uspelo ponovno osvojiti naslov koroškega prvaka in to z rekordnim številom 10 točk prednosti. V kvalifikacijskih tekmah za vstop v drugo zvezno ligo žal niso bili tako uspešni, zato pa so se varovanci trenerja dr. Ivana Ramšaka doslej prav dobro odrezali tudi na tekmovanjih za avstrijski pokal, kjer so v 4. kolu,

torej med najboljšimi šestnajstimi klubi v Avstriji.

V jesenskem delu nogometnega prvenstva zaseda SAK 3. mesto. Za najboljšega nogometaša pa lahko imenujemo Alojza Sadjaka, ki je skozi vse leto pokazal konstantno igro predvsem v obrambi, a se je pogosto uspešno vključil tudi v napad. Ekipa pod 19 pa je dosegla v jesenskem delu prvenstva 1. mesto.

Odbojka

SK Puntigamer Aich/Dob

Dobljeni so v prvem letu v zvezni ligi bili prava obogatitev in so poskrbeli za napete tekme in dobro vzdušje v domači dvorani. S svojim 4. mestom ob koncu prve tekmovalne sezone v prvi ligi pa so dosegli tudi cilj,

ki so si ga postavili ob začetku prvenstva.

V prvem delu prvenstva 93/94 trenutno zaseda 3. mesto, z zmago nad Hypo Celovec pa so si potrdili tudi zopet številko 1 na Koroškem.

Namizni tenis

DSG Sele

Moštvo Selanov je v 3. razredu vzhod zasedlo prvo mesto in se tako povzpelo za razred višje, kjer nadaljuje uspešno pot. Trenutno igrata za DSG Sele Mirko Oraže in Stane Bec, na tekmah

doma pa jima pomaga tudi še Marta Uschnig-Oraže.

Mirko Oraže, ki je glavni motor namizne teniške sekcije v Selah, je v tem letu osvojil že 15. naslov društvenega prvaka.

Šah

Dunja Lukan koroška prvakinja

Mladinska igralka SŠZ v Celovcu je postala koroška prvakinja pri dekletih pod 16 let. Na državnem prvenstvu pa je dosegla 2. mesto, kar je pomenilo, da je nato julija zastopala Avstrijo na svetovnem mladinskem prvenstvu, kjer pa je od 10 tekem izgubila tri, ene tekme pa zaradi

bolezni ni mogla odigrati. V moštvenem prvenstvu tekmuje v 2. razredu D tako SŠK Obir, kot tudi SŠZ Carimpex I ki je prvi del prvenstva uspešno zaključilo na prvem mestu. V play-off tekmah imajo člani SŠZ možnost doseči povdvig v 1. razred.

Smučarski skoki

ŠD Zahomc ima skakalni center

Športno društvo Zahomc je svoj višek gotovo obhajalo letos z otvoritvijo novega skakalnega središča, na kateri imajo sedaj domači skakalci možnost intenzivnega treninga, kar obeta predvsem za bodočnost še večje uspehe.

V prvih mesecih tega leta je predvsem Franci Wiegele pokazal, da mu je sprememba na novi V-

slov uspela in je imel nekaj lepih uspehov.

Skupno z avstrijsko reprezentanco je na univerziadi v Zakopanih dosegel zlato kolajno, pri skakanju za Ziljski pokal je zmagal v splošni skupini in presenetil še nekajkrat z izvrstnimi uvrstitvami.

Ostali varovanci trenerja Francija Wiegeleta st. pa so prav tako dokazali, da so na pravi poti.

Kolesarjenje

Petra Wrolich so razglasili za kolesarja št. 1

Peter Wrolich član reprezentance

Doslej največje uspehe je kolesar Peter Wrolich dosegel v letošnjem letu, ko je prvič tekmoval v skupini članov.

Začelo se je z zmago etapne dirke v sprintu na Poljskem, sledila je odlična uvrstitev na koroški krožni vožnji, itd. itd. Naštevali bi še vrsto lepih uvrstitev, vendar naj omenimo še to, da je av-

gusta bil vpoklican kot rezervni član v avstrijsko reprezentanco za svetovno prvenstvo v Oslu, kar je za mladega kolesarja bilo veliko priznanje.

Ob koncu kolesarske sezone 93 so koroški kolesarski strokovnjaki podelili Petru prvo mesto in s tem priznali njegove velike uspehe v tem preteklem letu.

SŠZ vabi v zimskih semestralnih počitnicah na
Smučarski teden v Nizkih Tatrah
19. 2. 1994 – 26. 2. 1994

smučanje in snowboarding

v zimskošportni center Jasna v Nizkih Tatrah. Jasna je najbolj priljubljeno smučišče (ženski svetovni pokal v alpskem smučanju) na Slovaškem, na severni strani 2045 m visokega Chopoka. Gondolska žičnica, 5 sedežnic in 11 vlečnic povezuje med seboj nad 40 km smučarskih prog.

Udeleženci smučarskega tedna bodo bivali v hotelu Ostredok (kat. ***) v neposredni bližini vzpenjač. Rezerviranih je 45 mest.

Cene:

odrasli 3.870 šil. (7 polpenzionov, prevoz z modernim Sienčnikovim avtobusom, šola v smučanju ali snowboardingu – z Elanovimi deskami, izlet v Demänovske Jaskyne)

otroci (do 12 let) 2.430 šil. – v pomožni postelji pri starših
otroci (do 15 let) 3.300 šil. – v pomožni postelji pri starših

95 šil. – dnevna karta za vzpenjače

Odhod iz Celovca bo 19. 2. 1994 ob 7. uri izpred Zvezne gimnazije za Slovence, Janežičev trg 1. Dostop je možen tudi pri avtobusnem podjetju Sienčnik v Dobrli vasi. Prihod nazaj pa bo 26. 2. 1994 v večernih urah.

V dopoldanskih urah se vsak lahko udeleži izletov, pouka v smučanju in snowboardanju pod strokovnim vodstvom prof. Antona Malleja, Kristijana Zeichna, Richarda Kunčiča in Danila Prušnika. Udeležba šole je prostovoljna.

Prijave sprejema do 15. decembra 1993 z naplačilom šil. 1000 na osebo Posojilnica-Bank Celovec, Bahnhofstraße 1, konto št. 1-03.029.113. Prijave bomo upoštevali po vrstnem redu.

SV želi vsem športnikom in športnicam vesele praznike ter uspešno športno leto 1994!

Smučanje

Izredni uspehi ŠD Šentjanž

Športno društvo Šentjanž je v prvi polovici tega leta s svojimi smučarji in smučarkami dosegel vrsto izrednih uspehov. Naj omenimo le smučarje, ki so glede na uspehe bili sprejeti v kadre – A kader: Daniel Užnik in Dunja Jamnik; B kader: Birgit Filipič, Marion Maloveršnik, Silvana Oraže, Tatjana Zablatnik; – dosegli lepe rezul-

tate, ter si s tekmovanji na tekmah za FIS točke nabrali dosti točk, da so si utrdili mesta v kadrih.

V tem so prvič na startu avstrijskega prvenstva sodelovali tudi štirje Šentjanžani. Vodja uspešnih smučarjev je Erich Užnik, ki zastavlja vse svoje moči, da imajo mladi športniki vse možnosti za uspešno tekmovanje.

Tako kot tu so igralci SAK mnogokrat proslavljali

Erich Užnik s sinom Danijelom, velikim upom koroških smučarjev

MALO ZA SMEH

Šefovska

Obiskovalec pride k tajnici:
 – Je šef v pisarni?
 – Ni ga!
 – To ni mogoče! Saj sem ga vendar videl pri oknu!
 – On vas tudi!

Fini možje

Na svečanem sprejemu stoji v krogu nekaj imenitnih dam, ki tekmujejo v tem, katera ima še imenitnejšega moža. Pa pravi ena:
 – Moj mož ima ogromno naslovov, med drugim tudi »von und zu«.
 Le ena je bila odkritosrčna:
 – Hja, moj pa je enostavno »auf und davon«.

Latinščina

– No, kako je bilo pri prvi uri latinščine, bi rada vedela mama.
 – Še kar, samo preveč tujih besed uporablja profesor, je menil učeni sinko.

Priateljska pomoč

Dva stara prijatelja se srečata. Prvi je ves zagrenjen, drugi ga skuša spraviti v dobro voljo:
 – Ne bodi no tako zamorjen. Povedal ti bom dober vic. – Nič nočem slišati. Pusti me pri miru.
 – Pa ti bo še žal, ker je res dober. Ko sem ga povedal tvoji

ženi Marti, se je tako smejala, da je padla iz postelje.

V restavraciji

Vljudni natakar stopi k mizi:
 – Gospa, oprostite, toda zdi se mi, da je vaš mož pravkar zdrsnil pod mizo.
 – Ne, ne, motite se. Moj mož je

pravkar stopil skozi vrata v restavracijo.

Znajti se je treba

– Janezek, mi lahko imenuješ enega najvišjih vrhov na svetu?
 – Seveda, seveda, katerega pa, gospod učitelj?

Iz šole

Učitelj razlaga o letečih ribah.
 – Je kdo od vas že kdaj videl leteče ribe?
 Tonček se oglasi:
 – Jaz! Na trgu sem jih videl, ko sta se dva prodajalca rib sprla.

Pretirana zahteva

Učitelj pokaže na globus in pravi:
 – Malči, najdi mi severni tečaj!
 – No, čudovito! Kane in Hayes sta ga iskala in ga nista našla, Hall ga ni našel, tudi Cook ne, pa naj bi ga ravno jaz našla!

Vljudnost

Janezek ima za seboj prvo uro angleščine.
 – Mama, zdaj že znam povedati po angleško »dober dan«, »prosim« in »hvala«!
 – O, kako lepo! Po slovensko se pa tega še do danes nisi naučil!

DRAGE REŠEVALKE, DRAGI REŠEVALCI!

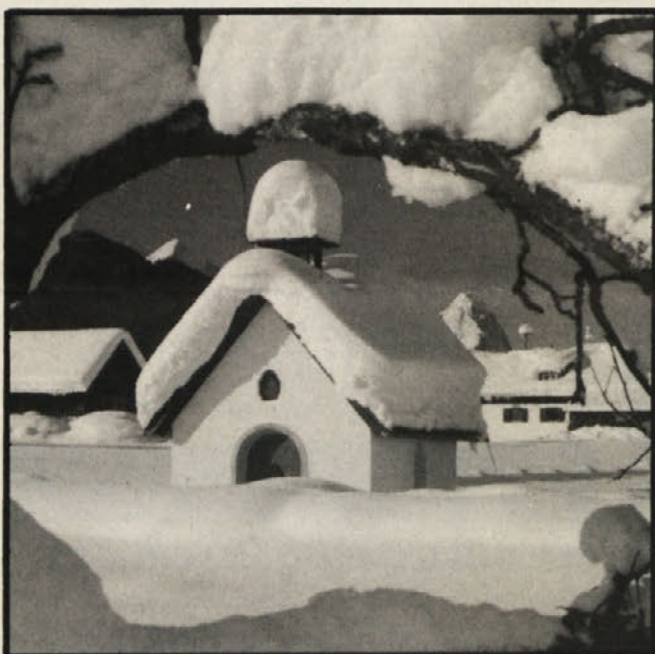
Rešiti ni treba drugega kot to križanko in jo odposlati na naslov:

Slovenski vestnik, A-9020 Celovec/Klagenfurt, Tarviser Strasse 16, do 15. januarja 1994, pa se lahko zgodi da boste med nagrajenci.

Žreb bo razdelil deset nagrad:

1. nagrada – brezplačen Vestnikov izlet v oktobru
2. nagrada – 1000.– šilingov
3. nagrada – 750.– šilingov
4. nagrada – 500.– šilingov
5. – 10. nagrada – knjižni dar Slovenske prosvetne zveze za leto 1994

Veliko uspeha in zabave pri reševanju!

VALENTIN VODNIK	AMERIŠKA FILMSKA IGRALKA (PATRICIA)	TV VODITELJICA REMS	IGRALEC NA ENO OD GODAL	TELEVIZIJSKI ZASLON	NOJU PODOBNA IZUMRLA PTICA	LOJZE SLAK	CANKARJEVA PESNIŠKA ZBIRKA	DELO NA TERENU	DEKLICA V OSNOVNI ŠOLI	SESTAVIL JOŽE PETELIN
										SLIKAR ... GRECO
GLAVNI TRG V ST. GRŠKIH MESTIH						VELIKA PTICA UJEDA				
ŠALJIV IZRAZ ZA VOJVO-DINCA					SIMBOL ZA ANTIMON	BARVA KOŽE SLAŠČIČAR				AVTOMOBILSKA OZNAKA TURČIJE
JERNEJ NOVAK	VOJAŠKI OBJEKT, TRDNJAVA	GON, NAGON NADAV, PREDUJEM								
ŠVEDSKA FILMSKA IGRALKA (ANITA, "SLADKO ŽIVLJENJE")	OGNJE-NIŠKO ŽRELO	POGOSTO IGLASTO DREVO	MESTO NA FRANC. AZURNI OBALI	ŠPANSKO M. IME DOLGA DOBA	BOREC V RINGU PRIPADNIK KIRGIZOV					
ČUDAK, POSEBNEŽ					VODNA ŽIVAL POLITIK KAVČIČ				RIBIŠKA KLJUKICA	ČISTOČA, SNAŽNOST
MORNAR ZA KRMILOM				PRISTAŠ RASIZMA GRŠKA ČRKA			ESTONSKI ESTRADNI PEVEC (GEORGIJ)			
KIRURG, KI JE PRVI PRESADIL SRCE				VINORODNA RASTLINA PRITOK RENA V AVSTRIJI			... IN STRN HIŠA, KJER ŽIVIMO			
SESTAVINA SVETILNEGA PLINA			ŠIROK PAS PRI KIMONU TRST		DOLINA V DOLOMITIH (TURIZEM) BARIJ					
TENIŠKI LOPAR			MOŠKO IME (BINE)			KIJEVSKI VELIKI KNEZ (9. STOL.)				
SODOBNI NEMŠKI PISATELJ (GÜNTER)			SREČNO!	IME VEČ SLOVENSKIH KRAJEV		NEPOGREŠLJIVO ŽIVILO				

Novoletna nagradna križanka za odrasle

1994

JANUAR	FEBRUAR	MAREC	APRIL	MAJ	JUNIJ
1 So Novo leto 2 Ne Makarij	1 To Ignac 2 Sr Svečnica 3 Če Blaž 5 4 Pe Andrej 5 So Agata 6 Ne Rotija	1 To Albin 2 Sr Janja 3 Če Marin 9 4 Pe Kazimir 5 So Gerda 6 Ne Nika	1 Pe Veliki petek 2 So Velika sobota 3 Ne Velika noč 4 Po Velikon. pon. 5 To Vinko 6 Sr Viljem 7 Če Darko 14 8 Pe Albert 9 So Tomaž 10 Ne Mehtilda	1 Ne Prazn. dela 2 Po Boris 3 To Filip i. Jakob 4 Sr Florijan 5 Če Angel 18 6 Pe Janez 7 So Stanko 8 Ne Materin. dan 9 Po Gregor 10 To Izidor 11 Sr Žiga 12 Če Vnebohod 19 13 Pe Servacij 14 So Bonifacij 15 Ne Zofka 16 Po Janez 17 To Jošt 18 Sr Erik 19 Če Ivo 20 20 Pe Bernard 21 So Feliks 22 Ne Binkošti 23 Po Binkoštni pon. 24 To Suzana 25 Sr Urban 26 Če Zdenko 21 27 Pe Avguštin 28 So Viljem 29 Ne Magdalena 30 Po Ivana 31 To Angela	1 Sr Fortunat 2 Če Rešnje telo 22 3 Pe Pavla 4 So Franc 5 Ne Valerija 6 Po Norbert 7 To Robert 8 Sr Medard 9 Če Primož 23 10 Pe Marjeta 11 So Srečko 12 Ne Janez 13 Po Anton 14 To Vasilij 15 Sr Vid 16 Če Beno 24 17 Pe Dolfe 18 So Marko 19 Ne Julijana 20 Po Silverij 21 To Alojz 22 Sr Ahac 23 Če Zeno 25 24 Pe Janez 25 So Hinko 26 Ne Stojan 27 Po Ema 28 To Hotimir 29 Sr Peter i. Pavel 30 Če Emilja 26
3 Po Genovefa 4 To Angela 5 Sr Simeon 6 Če Sv. 3 kralji 1 7 Pe Zdravko 8 So Severin 9 Ne Julijana 10 Po Gregor 11 To Pavlin 12 Sr Tatjana 13 Če Veronika 2 14 Pe Srečko 15 So Pavel 16 Ne Marcel 17 Po Anton 18 To Marjetka 19 Sr Marij 20 Če Boštjan 3 21 Pe Neža 22 So Vincenc 23 Ne Rajko 24 Po Felicijan 25 To Darko 26 Sr Pavla 27 Če Janez 4 28 Pe Peter 29 So Valerij 30 Ne Martina 31 Po Janez	7 Po Egidij 8 To Janez 9 Sr Polona 10 Če Viljem 6 11 Pe Marija 12 So Damjan 13 Ne Gregorji 14 Po Zdravko 15 To Pust 16 Sr Pepelnica 17 Če Silvin 7 18 Pe Simeon 19 So Konrad 20 Ne Leon 21 Po Irena 22 To Marjeta 23 Sr Marta 24 Če Matija 8 25 Pe Sergij 26 So Aleksander 27 Ne Gabriel 28 Po Leander	7 Po Tomaž 8 To Dan žena 9 Sr Frančiška 10 Če Viktor 10 11 Pe Krištof 12 So Gregor 13 Ne Kristina 14 Po Matilda 15 To Klemen 16 Sr Hilarij 17 Če Jerica 11 18 Pe Ciril 19 So Jožef 20 Ne Srečko 21 Po Benedikt 22 To Vasilij 23 Sr Oton 24 Če Katarina 12 25 Pe Minka 26 So Emanuel 27 Ne Cvetna nedelja 28 Po Janez 29 To Ciril 30 Sr Bogo 31 Če Vel. četrtek 13	11 Po Stanko 12 To Lazar 13 Sr Ida 14 Če Justin 15 15 Pe Helena 16 So Bernarda 17 Ne Rudi 18 Po Konrad 19 To Leon 20 Sr Neža 21 Če Simeon 16 22 Pe Leonida 23 So Vojko 24 Ne Jurij 25 Po Marko 26 To Marcel 27 Sr Jaroslav 28 Če Pavel 17 29 Pe Peter 30 So Katarina		

JULIJ	AVGUST	SEPTEMBER	OKTOBER	NOVEMBER	DECEMBER
1 Pe Bogoslav 2 So Marija 3 Ne Tomaž 4 Po Urh 5 To Ciril i. Metod 6 Sr Bogomil 7 Če Vilibald 27 8 Pe Evgen 9 So Veronika 10 Ne Ljuba 11 Po Olga 12 To Mohor 13 Sr Henrik 14 Če Kamil 28 15 Pe Vladimir 16 So Marija 17 Ne Aleš 18 Po Miroslav 19 To Vincenc 20 Sr Marjeta 21 Če Danilo 29 22 Pe Majda 23 So Branislav 24 Ne Kristina 25 Po Jakob 26 To Ana 27 Sr Sergij 28 Če Zmago 30 29 Pe Marta 30 So Julita 31 Ne Ignac	1 Po Peter 2 To Štefan 3 Sr Lidija 4 Če Dominik 31 5 Pe Ožbalt 6 So Ljubo 7 Ne Kajetan 8 Po Miran 9 To Jaroslav 10 Sr Lovrenc 11 Če Suzana 32 12 Pe Klara 13 So Lilijana 14 Ne Demetrij 15 Po M. vnebozv. 16 To Rok 17 Sr Pavel 18 Če Helena 33 19 Pe Ludvik 20 So Bernard 21 Ne Ivana 22 Po Timotej 23 To Filip 24 Sr Jernej 25 Če Ludvik 34 26 Pe Viktor 27 So Monika 28 Ne Avguštin 29 Po Janez 30 To Roza 31 Sr Rajko	1 Če Tilen 35 2 Pe Štefan 3 So Dora 4 Ne Rozalija 5 Po Lovrenc 6 To Zaharija 7 Sr Regina 8 Če Marija 36 9 Pe Peter 10 So Nikolaj 11 Ne Erna 12 Po Gvido 13 To Filip 14 Sr Rastko 15 Če Nikodem 37 16 Pe Ljudmila 17 So Lambert 18 Ne Irena 19 Po Suzana 20 To Svetlana 21 Sr Matevž 22 Če Mavricij 38 23 Pe Helena 24 So Nada 25 Ne Zlata 26 Po Kozma i. Dam. 27 To Vincenc 28 Sr Venčeslav 29 Če Mihael 39 30 Pe Sonja	1 So Julija 2 Ne Bogumil 3 Po Terezija 4 To Frančišek 5 Sr Marcel 6 Če Vera 40 7 Pe Marko 8 So Brigita 9 Ne Abraham 10 Po Daniel 11 To Milan 12 Sr Maks 13 Če Edvard 41 14 Pe Veselko 15 So Terezija 16 Ne Jadviga 17 Po Marjeta 18 To Luka 19 Sr Etbin 20 Če Irena 42 21 Pe Urška 22 So Kordula 23 Ne Severin 24 Po Rafael 25 To Darja 26 Sr Nac. praznik 27 Če Sabina 43 28 Pe Simeon 29 So Narcis 30 Ne Alfonz 31 Po Volbenk	1 To Vsi sveti 2 Sr Verne duše 3 Če Silva 44 4 Pe Karel 5 So Elizabeta 6 Ne Lenart 7 Po Engelbert 8 To Bogomir 9 Sr Teodor 10 Če Andrej 45 11 Pe Martin 12 So Emil 13 Ne Stanislav 14 Po Nikolaj 15 To Leopold 16 Sr Jerica 17 Če Gregor 46 18 Pe Odon 19 So Elizabeta 20 Ne Srečko 21 Po Marija 22 To Cecilija 23 Sr Klemen 24 Če Janez 47 25 Pe Katarina 26 So Konrad 27 Ne Virgil 28 Po Jakob 29 To Radivoj 30 Sr Andrej	1 Če Marijan 48 2 Pe Bibijana 3 So Franc 4 Ne Barbara 5 Po Sava 6 To Miklavž 7 Sr Ambrož 49 8 Če Brezm. spoč. 9 Pe Valerija 10 So Smiljan 11 Ne Danijel 12 Po Aljoša 13 To Lucija 14 Sr Dušan 15 Če Kristina 50 16 Pe Albina 17 So Lazar 18 Ne Teo 19 Po Urban 20 To Evgen 21 Sr Tomaž 22 Če Mitja 51 23 Pe Viktorija 24 So Adam i. Eva 25 Ne Božič 26 Po Štefan 27 To Janez 28 Sr Nedolž. otroci 29 Če Tomaž 52 30 Pe David 31 So Silvester

SLOVENSKI VESTNIK

**VESELE
BOŽIČNE
PRAZNIKE**

in

**SREČNO
NOVO
LETO
1994**

**želi
vsem
prijateljem**

**POSOJILNICE-BANK
ZADRUGE market**

